

Matyu Kumwimp Kwapwe Kare Kar

Mekia Akwapnámp Kar

Matyu te ankwap e Livaino. Mao te Rom Gavmanén téreria takis sámp konámp aropono. Aenámpan wakmwaek Jisaso man wumwirianánko, Jisasomp arop yakámpon.

Jisas narek pok tenánko, wakmwaek 35 yopwar niamp arake fek, Matyu námokuráp arop fi Juda firampor mamá buk kumwi námpon. Juda firao Krai koropea king yak naenámp ke wae wonae fik námprá ninik napan maok, Matyu 'Jisas te Mesaia támao, tá Judamp Kingono'rá yénképria kumwi námpon. Mao takrá yénkép námpon te, wokwaek profet fákáreao sériap kar sámpprá, 'Oukoumwan te wae kare korop námpon'rá érik farákáp námpon. Tá Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp firan kápae kare wounápnámp kar farákáp námpon.

Jisas Krai yakámpon fi mekamp appeyaenámp e

1 ¹Mamá te Jisas Krai yakámpon fi mekamp appeyaenámpo: Manénkir yakámpon te Abraham. Tá am feknámpon koropea Devit. Tá am fekampao Jisas Krai koropámpon.

²Abraham te Aisakomp naropwar.

Tá Aisak te Jekopomp naropwar.

Jekop te Juda mwearoamp naropwar.

³Tá Juda te Peres, Seramp naropwar. Am tárápyaramp éntupwar te Tamar.

Peres te Hesronomp naropwar.

Hesron te Ramomp naropwar.

⁴Ram te Aminadapomp naropwar.

Aminadap te Nasonomp naropwar.

Nason te Salmonomp naropwar.

⁵Salmon te Boasomp naropwar. Boasomp éntupwar te Rahap.

Boas te Obetomp naropwar. Obetomp éntupwar te Rut.

Obet te Jesimp naropwar.

⁶Jesi te King Devitomp naropwar.

Devit te Solomonomp naropwar. Maomp éntupwar te wokwaek Yuraiamp yupu yakámp.

7 Solomon te Rehoboamomp naropwar.

Rehoboam te Abaijamp naropwar.

Abaija te Asamp naropwar.

8 Asa te Jehosafatomp naropwar.

Jehosafat te Jehoramomp naropwar.

Jehoram te Usaiamp naropwar.

9 Usaia te Jotamomp naropwar.

Jotam te Ahasomp naropwar.

Ahas te Heseкаиamp naropwar.

10 Heseкаиa te Manasamp naropwar.

Manasa te Amonomp naropwar.

Amon te Josaiamp naropwar.

11 Josaia te Jehoiakin ntia maomp mwearoamp naropwar. Am ke fek táman Babilon mekamp ami koropea Israel fi éréképa tukupea Babilon mek fápakamánki kákapono.

12 Tukupea am Babilon mek yakápap fekamp Jehoiakin Sealtielomp naropwar.

Sealtiel te Serubabelomp naropwar.

13 Serubabel te Abiutomp naropwar.

Abiut te Elaiakimomp naropwar.

Elaiakim te Asoromp naropwar.

14 Asor te Sadokomp naropwar.

Sadok te Akimomp naropwar.

Akim te Eliutomp naropwar.

15 Eliut te Eleasaromp naropwar.

Eleasar te Matanomp naropwar.

Matan te Jekopomp naropwar.

16 Jekop te Josepomp naropwar.

Josep te Mariamp poumarop.

Maria te Jisas sámpámpono. Man te 'Krais'rá sér i konapono.

17 Am te am kear ponankor Abraham feknámpia koropea King Devit yakámp fek te ankár fére-sámpramp kearono. Tá King Devit yakámp feknámpia ponankor koropea Israel fi Babilon mek tukupea fákapá yakáp nap te, ankár fére-sámpramp kearono. Tá Babilon mek fákapá yakáp nap te, ankár koropea Krais yakámp fek te, ankár fére-sámpramp kearono.

Josepo enselén nkemp kar

Luk 2:1-7

18 Maria Jisasén sámpámp kar te ará: Man Josepo sámp naenámpria kar yoroiaapon. Aenapan maok, oukoumwan Josepént yak mo nánko,

Yiki Kor Spirit yare mek ék nánko, Maria táráp yakánko nkeapon.^a 19Maompor kar yoroinap arop Josep te, yae-párák yakeanám yupu sámp nae ri námp kwamp, pwar naeria. Aenámpao maok, Maria pwarápaé antánoria, man yopor mo, sánánkar porokwe fek pwar naeria ninik. 20Josepo takrá ninikia kumuruk amprá yém nkenko maok, Kwaromp enselo Josepén sérrá, “Josep, Devitomp ou fekamp táráp e! Amo apápriaka amo sámp nanap yupu Marian pwar kwapono. Amo wawae! Am táráp Mariamp yare mek yak námp te Yiki Kor Spiritao sánk námpono. 21Mao poumou-táráp sámp naenámpon. Am táráp sámpeanánko, amo maomp e ‘Jisas’ ri papampo. Am te arak naenámpon: Koumteouráp aropamp kwatae ninik tirá épériaka am fárákapan warko érékép naenámpon.” Enselo makrá sérimpono.^b

22Manénkir kar Kwaro náráp profetén ninik sánkánko, profet wawiaka arakrá sér, 23“Wawenke! Yupu oukoumwan énkirao, táráp yare yakea, poumou-táráp sámp naenámpono. Aenánko maomp e te ‘Imanelono’rá sér mwanapono.” Am e fi te arakrianono: Kwaro nomont yak námpon.^c

24Josepo am yém nkea pwarará fárámprá Kwar Tokwaeramp enselo man séri námpaok yupu wae fwap sámp. 25Aempao maok, mao te mént yáarak mo, akwapea Maria poumou-táráp sámpá yakánko, maomp e ‘Jisas’ ri papámp.

Ankwap fi mekamp mérnáp aropao koropea Jisasén nkeap kar

2 1Herot king yakámp ke fek, Maria distrik Judia mekamp taun Betlehem mek Jisasén tankámp. Wae tank nánko, wakmwaek ankwap fi mekamp térmeramp paokop yurukuprá mér i konap arop fárákap yámar aoknám mwaeknám taun tokwae Jerusalem mek aokapono. Aokea maok, arakrá sér, 2“Táráp yink mapek sámpnap Juda firamp king te maok yakáne? Mao koropnám ke fek yámar aoknám mwaeknám térme tokwae wourékam aok námpon. Aenánko yino man lotu mwaria korop námpon.” 3King Heroto am kar wawiaka apápiaka kour me woukoup. Jerusalem mekamp koumteouráp aropao kor apápria kour me woukouriap. 4Heroto pris tokwae fákáre, tá Israel mekamp lo yénkrá farákáp konap arop makiaka ponankor koupoukarea fákeyakrá turunkup, “Krais te mam némpouk korop naenámpono?” 5Aeránko maok, am fárákapao man sérrá, “Judia mekamp taun Betlehem mek korop naenámpono. Profet wokwaek kar kumwimp kar makrá sénámpon,^d

6 ‘Judamp apár mekamp Betlehem e!

Juda mekamp am meknám arop tokwae koropnap taunrént amo te e tokwaeráp karenono.

Nánkáráp wakmwaek amo feknám arop tokwae koropeaka

a 1:18 Lu 1:27,35 b 1:21 Lu 1:31, 2:21 c 1:23 Ais 7:14 d 2:5 Jo 7:42

onomp Israel fi taokeyaknám arop yak naenampon.’”^e

⁷Aerapo maok, Herot kánánkámp am koropnap mérnáp aropan wumwiria fákeyakrá am fákáreran turunkrá, “Makár am térme tokwae korop námpono?” ⁸Aeria maok, am fárákapan, yumo Betlehem mek tukupenkria tirá kérépria maok, sérrá, “Yumo tukupeaka am táráp fwapnae karia oupouroukia nke kipo. Táte yumo nkea nap kwamp te, yumo koropea onan sénapo, ono kuri akwapeaka man lotu nanampono.”

⁹Aeránko maok, kingomp kar wawiaka man pwarará wae tukup. Tukup napo, am térme tokwae manénkir yámar aoknám mwaeknám aokánko nkeap támao, mekia akwap nánko, wakmwaek tukup napo, táráp tanknám nap fununként yámar mek yakámp. ¹⁰Am fárákapano térme nkeaka warákára wae. ¹¹Aea maok, nap mek yinkea, táráp ntiaka éntupwar Marian nkea maok, kwaráp torokomprá apárok me pékéria, am tárápan lotu. Aeria maok, am fákárerao paus aokor-aokoria maok, man mani tokwae fekamp ankank nénkap te gol, paura nánákáre yankap konap, sanda kwapwe kare, makia nénkaponof. ¹²Takia napo maok, Kwaro am fárákapan yémén sérrá, “Yumo te warko Herotonámpok tukup kwapono.” Makrá sérámpantá maok, am fákárerao ankwap mwae-porok námokuráp némpouk tukupapono.

Josepo táráp kounte éréképea Isip mek akwapámp kar

¹³Takia tukupapó maok, wakmwaek Kwaromp ensel kumuruk yémén Josepén sérrá, “Herot te am táráp oupouroukia porokwap pap naereane. Amo fárámprá táráp kounte éréképrá Isip mek farákapea akwapae. Amo Isip mek yak napo, nánkár ono warko amwan sénanko, korop nanapono.” ¹⁴Kwaro aerá séránko maok, Josepo ankár am kumuruk táman fárámprá táráp sérar éréképea Isip mek akwapá yakrá akwapea, Heroto wae sumpwi. ¹⁵Am ke fekimp te Tokwae Karao profetomp top kor fek sérimp kar mént pwi námpono. Mao sérrá,

“Onomp poumou-táráp Isip mek yak nám
wumwi nanko, korop naenampono.”^g

Heroto séránko kápae kare tárápu fupukrá kákap kar

¹⁶Heroto am yámar aoknám mwaekamp mér tokwaeráp aropan, yumo Judamp kingén lotuia pwararea, warko koropea onan sér kipria yépék. Yépékrá yak nánko, námwan yankar séri nap wae méria yonkwae pwarámp. Mao am yámar aoknám mwaekamp mér i konap aropan térme nkea sériap ke táman ninik. Aeria, arop ankwap fárákapan Betlehem mek tirá kérépria maok sérrá, “Yumo tukupeaka Betlehem mek, tá am fekmwaek némp wonae fik yak námpan oupouroukia, poumou-tárápu

^e 2:6 Mai 5:2   ^f 2:11 Ais 60:6   ^g 2:15 Hos 11:1

ponankor oukoumwan yinink yopwar monap fupukrá kákenke.”¹⁷ Am tak nap te, Kwaro profet Jeremaian sánkámp karao kare korop námpono. Am te arakrá sérimpon:

¹⁸ “Wa napo, Rama mek éménka waeria yonkwae fi. Am te Resel náráp tárápuantá ém nánko, koumteouráp arop fárákap man yonkwae porokwe pap mwanap pourou mono. Waeman maomp tárápu te ankwap yiki yak mono, ponankor kar fupukrá kák napono.”^h

Josepo táráp koumte éréképea arákarrá koropámp kar

¹⁹ Wakmwaek Herot wae sumpwi tenánko maok, Kwaromp enselo kumuruk Josepén Isip mek yém sérrá, ²⁰ “Am arop fákáre táráp porokwap pap mwaria nap te wae surumpwi tenape. Amo fárámprá waráp táráp koumte éréképea warko arákarrá Israel fi mek akwapampo.” ²¹ Aenko maok, Josep wae fárámprá táráp koumte éréképrá Israel fi mek tukupapono.

²² Josep Isip meknámp koropánko maok, arakrá sér, “Arkelaus te maomp naropwar Heroto apár Judia mek king yakámp éri mek warko mao king yakáne.” Makrá sérapo maok, Josep apápiaka ampok akwap mo. Aenko maok, Kwaro kumuruk Josepén yém sénámpantá maok, warko am feknámp distrik Galili mek akwapeaka, am mekamp taun Nasaret mek yak. ²³ Tá taknámp, profeto sériap kar mént pwi námpono. Mao sérrá, ‘Man te Nasaret mekamp aroprá mwanap’rá sérimpono.’ⁱ

Ént mek nérrá kák konámp Jono farákápámp kar

3 ¹ Warko wakmwaek arop ént mek nérrá kák naenámp Jon koropea distrik Judia mek arop yak mo apár mek yakrá koumteouráp aropan kar farákápria arakrá sér, ² “Yumo kwatae ninik te ankár younkwe mwaek sirrá Kwaronámpok koropenke! Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp te waeman wonae fik korop námpon.”^j ³ Am Jon te wokwaek Kwaro profet Aisaian ninik sánkánko sérimp arop támaono. Mao arakrá sér,

“Arop yak mo apár meknámp arop ankárangkao wumwia sérrá,
“Tokwae Karao korop naenámp mwae nánapria fwapokwapenke!
Mao korop naenámp mwae kup korokorenámp

^h 2:18 Stt 35:19; Jer 31:15   ⁱ 2:23 Lu 2:39; Jo 1:45-46   ^j 3:2 Ais 40:3

ékékérrá párakopenke!’ ”

⁴Mao te waemyam kamel pwae fek yoroi napan yirimpea amore mek let fákáap te konámpono. Aeria mao te yao pwae mekamp tákár ntia éntu éntan saráp fárimpon. ⁵⁻⁶Am ke fek táman kápae kare arop Jerusalem mekamp, tá kápae kare Judia mekamp, tá ént Jordan fik mwaekamp Jononámpok koroepa náráp kwatae ninik farákáprá sénapo, Jono am arop fárákapan ént Jordan mek nérrá kákámpon.

⁷Aeria Jono nke nánko, kápae kare Farisi fákáre ntia Sadyusi fákáre ént mek nér mwaria korop napo maok, mao am fárákapan sérrá, “Yumo kwatae kare arop yumo te tákam-ti kwatae niampon! Yumo yiráp kwatae ninik taki fákeyakápria ént mek néria napo, Kwaro yumwan yopor mo naenámpria nape? ⁸Táte yumo yae-párák kare paokop nap fek kwatae ninik younkwe mwaek sirarrá Kwaronámpok korop nap érik yénképano.^k

⁹Tá yumoku kok sérarrá, ‘Yino Abrahamomp ou fekamp tárápuara, yinan Kwar te yopor mo, fwap naenámp’ an mpwe kwaponno. Aerá sénapan maok, ono yumwan sénampon: Kwaro yumwan wampwe kwaeri pwarará, fwap mapekamp mámá yumwi kápae karean Abrahamomp tárápu yororá kák naenámpno.^l

¹⁰Ankomwar wae yao karámp naenámp nánapi yak námpono. Yao ponankor kwapwe kare ki tank mo i konámpon te, kar-tokoepa yaomwi mek épér mwanaponno.

¹¹Ono yumwan ént fek nérrá kák namp te, yumo wae kwatae ninik younkwe sinapan yénképnámpon. Aeno arop wakmwaek korop naenámp te, yumwan Yiki Kor Spirit ntia yaomwi fek nérrá kák naenámpno. Maomp kárákáre te onomp kárákáreran kámákár akwap námpon. Ono te apárok kánanke kare nampara, maomp su samp nanamp^m pourou mo nampon.ⁿ ¹²Mao námokuráp sabol yaek sayakrá wit yorokwaerá narek épér nánko, ouwirao tiri amwar poporokomprá, námokuráp wit kare wit koupoukour konap nap mek kákea pwarará, tiri te ankár torokwar mo i konámpon yaomwi mek yank naenámpno.”

Jisas Jonomp yaeknámpon ént mek anámpámp kar

Mak 1:9-11; Luk 3:21-22; Jon 1:32-34

¹³Aenánko am ke fek táman Jisas apár Galili pwarará ént Jordan mek akwap. Mao Jononámpok akwapea maomp yaeknámpon ént mek anámp naeria. ¹⁴Aenánko maok, nopok Jono man taokarrá sérrá, “Nopok amo maok

---

^k 3:8 Ap 26:20 ^l 3:9 Jo 8:33-40; Ro 4:11-12 ^m 3:11 ‘Su samp nanamp’: Arop tokwaeramp pukamp su fekamp paok aokoroepa sámpnámpon tére kwatae te, maomp kwaporok tére konámpon aropao saráp i konámpono. Jonomp ninik te ‘Jisas te Kwar Tokwae námpara, námo take pourouráp tére konámpon aropamp yae ankore mek yak namp’rá sénámpon. ⁿ 3:11 Jo 1:33; Ap 1:5

onan ént mek anámpá papae. Amo te mokopia ononampok korop naponó?"
 15 Tá nopok Jisaso man sérrá, "Fwaponó. Amo ono sénampaok napó, Kwaro arop warko érékép naenámp nínik ponankor pwi yakano." Aeránko maok, Jono wae Jisaso sénampaok. 16 Jisas wae ént mek anámpea koupour kar forokor tará aokrá kárák fek fokopeyakrá yámar mek nke nánko, yámar mek fákárámp akwap nánko, Kwaromp Yiki Kor Spirit ant yuri niamp arákarea ékia Jisasomp pourouk tank. 17 Aenánko yámar meknámp arop kar niampao wumwiria sérrá, "Támáte onomp táráponó. Ono man warákár tokwaeria ono man nke namp te, kwapwe kare námponó."

Satano Jisasén poupwékápimp kar

4 1 Am ke fek táman Satano Jisasén poupwékápanoria, Yiki Kor Spiritao Jisasén warámpea arop yak mo apár mek sakwapá pwar.^p
 2 Aenánko Jisas fir fár monámp yae te, yiawor fére-sámpramp yámar ntia kumur yakria, mao mwae touwe tokwae. 3 Aenánko man poupwékáp naenámp arop wae koroepa sérrá, "Amo Kwaromp tárápao nap kwamp te, má tankápnámp yumwi má sénapo, pan arákár nánko fárae." 4 Aenánko maok, nopok Jisaso man sérrá, "Kwaromp Buk fek te arakrá sénámpon, 'Fir támao mwar te aropan yiki yak sánk mono. Arop Kwaromp Kar sámp námpao maok, yiki yak sámp konámpon.'"^q

5 Aerá sénánko, Satano warko Jisasén warámpá akwapea Kwaromp yiki kor taun tokwae Jerusalem mekamp lotu nap tokwae yumuntuk narekamp wi fek páte yakrá 6 man sérrá, "Amo Kwaromp Tárápao nap kwamp te, amo apárok far-kirékapae. Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon: 'Mao náráp ensel fárákapan sénánko, amwan yaewourria, mao fwap amwan náráp yaek sampiká apárok pap napó, amwan yumwirao pu kwae mek párákap mo, fwaponó.'" 7 Nopok Jisaso man sérrá, "Kwaromp Buk fek ankwap kar sénámpon: 'Amo waráp Kwar Tokwae Karan poupwékápi kwaponó.'" ^s

8 Tá warko Satano Jisasén warámpá pokea narek faonkwe tokwae fek yakria, apár fi tokwae ponankor ntia am mek yakápnámp ankank ponankor yénkria sérrá, 9 "Amo onan kwaráp torokomprá me kor woukouprá lotu napó te, mamá kápae kare ankank máte amwan sánk nanampon." 10 Aerá sénánko, nopok Jisaso man sérrá, "Satan, amo nkwampok akwapae! Kwaromp Buk fek sérrá, 'Amo ankár waráp Kwar Tokwae Kar ankárankan saráp loturia ankár maomp térean saráp téreampo'rá sénámpon.'" ^t

11 Aeránko maok, Satan wae Jisasén pwarará akwap nánko, ensel fárákap koroepa Jisasén yaewouriapon. ^u

o 3:17 Mt 12:18; 17:5 p 4:1 Hi 2:18; 4:15 q 4:4 Lo 8:5 r 4:6 Sng 91:11-12

s 4:7 Lo 6:16 t 4:10 Lo 6:13 u 4:11 Hi 1:14

Jisaso distrik Galili mek térerá akwapámp kar

Mak 1:14-15; Luk 4:14-15

¹²Am ke fek Jisaso wa nánko, ‘Jonén kalabus mek fákapa pap nap’rá sénapantá, mao distrik Galili mek akwap. ¹³Akwapea taun Nasaret mekia akwapeaka Kaperneam mek yak. Am Kaperneam te ént aokore fek apár Sebulun ntia Naptali fi yaknám mwaek yak námpon. ¹⁴Mao tak nám te waeman Aisaia wokwaek sérinám kar méntér pwi námpon. Mao sérrá,

¹⁵“Sebulun fi ntia Naptali fi mwaek ént aokore fek akwapnám mwaeao akwapea Jordan mek ankwap arop fárákapan distrik Galili mek koumteouráp arop kirikip mek tankápria wae tokwae nke napono.

¹⁶Am koumteouráp arop fárákapan sumpwi mwanap kirikip tokwae mek tankáp napo, am fárákapaonapok wae tokwae korop námpon.”^v

¹⁷Am ke feknám pia Jisas wae kar farákápria mao sérrá, “Yumo kwatae ninik wae pwarenke! Kwaro maomp firáp taokeyaknám te wae wonae fik korop námpon.”

Jisaso arop yiworaopwe éréképámp kar

Mak 1:16-20; Luk 5:1-11

¹⁸Jisaso ént Galili aokore firi akwaprá nke nánko maok, Saimon Pita ntia Andru mwear ént aokore mek umben sirarrá yak. Am arop yawor te takrá éntékam ti ko am fek mani sámp konepono. ¹⁹Jisaso am arop yaworan sérrá, “Yumo onomp wakmwaek koropenke! Ono yumwan Kwaronámpok arop éréképá korop nenep yénkép nae.” ²⁰Aeránko maok, am arop yawor koupour kar umben fekamp tére pwarará Jisasomp wakmwaek akwapepono.

²¹Takia akwaprá ankwap ke fek nke nánko, Sebedimp táráp Jems ntia maomp nánae Jon, tá maomp naropwar Sebedi makia bot mek yakáprá náráp umben me aompoprá fwapokwaprá yakáp. Aenapo Jisaso am arop yaworan wumwi nánko, ²²am arop yawor náráp bot ntia naropwar pwarará Jisasomp wakmwaek akwapepono.

Jisas Kwaromp kar farákápria kápae kare aropamp pourou fwapokwapimp kar

Mak 3:7-8; Luk 6:17-19

²³Mao akwapea Galili mekamp kápae kare némpouk mwaek yárakrá koumteouráp aropan lotu nap mek kar yénkrá farákáp. Mao

^v 4:15-16 Ais 9:1-2

Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp Kwapwe Kare Kar farákápria, arop fárakapamp pouroukamp nkwakwe make touwe fwapokwaprá kákámpon. ²⁴Mao takrá térenámp kar sérarrá tukupea apár Siria mek mwaekamp ponankor némpouk. Aenapo maok, am mekamp kápae kare arop nkwakwe make touwe sámpnap arop, tá pourou mek touwe tokwae sámp nap arop, tá kwatae-aropao pourou mek noumpoukoup námp, tá arop apárok piká párákaprá kour me woukoupa wae konap arop, tá kour ponankor surumpwinámp arop fárakap, am ponankor Jisasomp wonae fik éréképá korop napo, Jiaso am fárakapan fwapokwaprá kákámpono. ²⁵Aenángo kápae kare koumteouráp arop Galili mekamp, tá Dekapolis mek mwaekamp, tá Jerusalem mekamp, Judia mek mwaekamp, Jordan ankwapmwaek fik mwaekamp, am fárakap nke mwaria Jisasomp wakmwaek tukupapon.

Jiaso faonkwe wi feknámp farákápámp kar

5 ¹Jiaso am kápae kare koumteouráp arop táman nkea ankwap faonkwe fek poká tank nánko, mao éréképá yarak i konámp arop fárakap maonámpok korop. ²Aenapo, Jiaso am fárakapan arakrá sér,

Kwaro ourour nénk naenámp kar

³“Am arop fárakap, Kwaromp ninikan mér mwanámp pwi moianrá ninik napan te, Kwaro ourour nénk naenámp. Mao te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp mek yakáp mwanapon.

⁴Tá arop fárakap éménkrá yakáp napan te, Kwaro ourour nénk naenámp. Am ourour te ará: Mao fwap am fárakapamp ninik kwapwe karerá kák naenámp.”^w

⁵Arop fárakap námokuráp e anámprá sánánkar yakáp i konapan te, mao ourour nénk naenámp. Am ourour te ará: Mao ‘Am fárakapan kápae kare ankank nénk nanamp’rá sérinámp ti mwanapon.”^x

⁶Arop fárakap Kwaromp ninikaok akwap nae kar kikiankria fir fánae kar námp niamp, tá éntan nikip námp niamp námp te, Kwar ourour nénk naenámp. Am ourour te ará: Mao am fárakapamp ninik mek pwirá kák naerámpon.

⁷Tá arop fárakap arop ankwap fárakapan aropomp napan te, Kwaro ourour nénk naenámp. Am ourour te ará: Mao nopok am fárakapan aropomp naerámpon.”^y

⁸Arop fárakap maomp ninik yiki kukarrá yakáp napan te, Kwaro ourour nénk naenámp. Am ourour te ará: Am fárakap fwap man nke mwanapon.”^z

---

^w 5:4 Yé 7:17   ^x 5:5 Ef 4:2   ^y 5:7 Je 2:12-13   ^z 5:8 1 Jo 3:2-3

⁹Arop fárákap arop ankwapao yoporrá yorowar napo, taki kwaponoria yonkwae porokwe pap napan te, Kwaro ourour nénk naenámpon. Am ourour te ará: Mao am fárákapan ‘Yumo te onomp tárápuno’rá sénaenámpon.

¹⁰Arop fárákap yae-párak kare ninikaok tukup nap fek, aropao touwe kwatae sánk napo te, Kwaro am fárákapan ourour nénk naenámpon. Am ourour te ará: Am fárákap te Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek yakáp mwanapon.^a

¹¹Táte arop fárákapao yumwan nke napo, yumo ononampaok napo, am fek yumwan wouroump kar sérarrá yumwan sámpá yampourourá, nkwakwe make kwatae kar kwekárará sérar napo te, Kwaro yumwan ourour nénk naenámpon.^b ¹²Yumo fwapono, yonkwae kárámprá warákárará yakáp kip. Yumo nopok sámp mwanap ankank tokwae te yámar mek tank námpon. Yumwan am tak nap te, wokwaek profet fákáreran mékir sámpá yampourouiap táman napon.”^c

‘Jisasomp firáp arop oukwe ntia wae niamp’rá sénámp kar

Mak 9:50; Luk 14:34-35

¹³Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo onan éntér papnap arop fárákap yumo te oukwerao napanámp niampon. Aeno táte oukwe nape konámp pwar nánko te, nomo mokopianánko am oukwe warko nape naenámpon? Taknámp oukwe te warko nape naenámp pourou mo námpara, arop fárákapao apárok wakár-sitenapo, arop am fek pumpur i konapono.

¹⁴Yumo te apárokamp wae niampon. Némp narek faonkwe wi fek yak námp te, am fekamp yaomwi wae te mek wouroumpetak mo i konámpon.^d ¹⁵Tá arop lam pounkouroupea te, tap woukwapá pap mo i konapono. Ankár narek kákánar fek páte napo, am nap mek yakápnap arop fárákapan wae sánk konámpon.^e ¹⁶Táte taknámp yiráp waerao kor koutouráp arop nke nap fek wae kwapwe nánko, am fárákapao yumo kwapwe kare ninik nap nkea am fárákap fwap yámar mek yaknámp yiráp Naropwaromp e narek sampok mwanapono.”^f

Kwaromp lo kar

¹⁷Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo te ono lo ntia profet fákáreramp kar sámp-sinaeria ék nampan mpwe kwapono. Ono te am táman tirá épér mono. Ono korop namp te pwi kare pap nanampria korop nampono.^g ¹⁸Ono yumwan kare kar sénampon: Nánkárap mokopia yámar ntia apár pwar námpon kor, lo kar ankwap kánanke moyak mono.

^a 5:10 1 Pi 3:14   ^b 5:11 1 Pi 4:14   ^c 5:12 Je 1:2   ^d 5:14 Jo 8:12   ^e 5:15 Mk 4:21

^f 5:16 Jo 3:21; Ef 5:8-9; 1 Pi 2:12   ^g 5:17 Ro 3:13

Ankár lo te taki yakrá akwapea am kápae kare ankank loao sénámp korop naerámpon.^h ¹⁹Aeno táte arop lo kar ankwapmwaek kánanke wae sir konámpao, arop ankwapan kor, take pourouráp ninik fek yénk námp te, maomp e te Kwaromp firáp arop yakáp nap mek te kánanke kwarok námpon. Aeno arop lo karwaokria, koumteouráp aropan kor ‘Mántwaokenk’ ria farákáp námp te, maomp e te Kwaromp firáp arop yakáp nap mek tokwae kari yak námpon.ⁱ ²⁰Ono waeman yumwan sénampon: Yiráp Kwaromp karwaok ninik kwapwe, lo yénk i konap arop ntia Farisi fákáreao i konap ninikan kámákár akwap mo námp te, yumo Kwaromp firáp mek yakáp mwanap pourou mo karenono.”^j

Arop ankwapént kar fwapokwap i konap kar

²¹Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Am lo kar wokwaek yiráp appeyaenáp sámpap te yumo wae wawi napon. Am te arakrá sénámpon: Amo arop sámp-wouroump kwapon. Tá arop ankwapao arop sámp-wouroump námp te, mao te ankár kot naenámpon.^k ²²Aeno ono yumwan sénampon: Arop náráp ankwapnápén yoporianámp te, mao te kot naenámpon. Tá arop ankwap náráp ankwapnápén wouroump kar sénámp arop te, mao te Juda Kaunsil fákáre ou mek kot naenámpon. Tá arop ankwap ankwapao pwarápae tokwae sámp naenámpon kar sénámp te, Kwaro man yaomwi mek sinaenámpon.^l

²³Ae naenámpara, amo waráp ofa lotu nap tokwae mek Kwarén sánk naeria sakwap napao, amo waráp ankwapnáp amo maninapan ninik tokwaenámp ninik nap kwamp te, ²⁴amo ankár waráp ofa alta wonae fik pátará, manénkir akwapea waráp ankwapnápént amo aminap kar fwapokwapampo. Amo fwapokwapia pwarará maok, amo warko akwapea waráp ofa Kwarén sánkampo.^m

²⁵Táte arop ankwapao amwan kot naerianánko te, yumo oukoumwan mwaeao akwap nep fek táman amo koupour méntér kar fwapokwapampo. Takria amwan am aropao kot i konámp aropamp yaek pap nánko, kot i konámp aropao amwan plismanomp yaek pap nánko, amwan plismano yae-souwe fákapea kalabus nap mek papantáno. ²⁶Ono amwan kare sénampon: Amo ankank ponankor manénkir nopok sánk moia te, amo kalabus nap te pwar akwap mono.”

‘Poumarop ankwapamp yupu nkea kikianki kwaponó’rá sénámp kar Mak 10:11-12; Luk 16:18

²⁷Tá Jisaso ankwap kar sérrá, “ ‘Ankwapamp yupurént, poumaropént kokopori kwaponó’rá sénámp te wae wawi napon.ⁿ ²⁸Táte ono yumwan

^h 5:18 Lu 21:33 ⁱ 5:19 Je 2:10 ^j 5:20 Mt 23:3; 2 Ti 3:5 ^k 5:21 Kis 20:13 ^l 5:22 Je 3:6; 1 Jo 3:15 ^m 5:23-24 Mk 11:25 ⁿ 5:27 Kis 20:14

sénampon: Arop ankwapao yupu ankwapan yi fek saráp nkea, man kikiank nám̄p te, waeman maomp ninik mek te wae méntér kokopor nám̄pon.

²⁹Takria te, waráp yirao amwan kwatae ninik mek sámpá akwap nánko te, amo ankár am yi wurukupea sirampo. Yae-párák am taknám̄p pourou ankwapmwaek moyak nánko, amo fwap waráp pourou ponankor yaomwi mek pik mo naenám̄pon. ³⁰Táte amo waráp yae-párák mwaek yae koranánko, kwatae ninik mek piká párák nap kwamp te, amo ankár am yae kor karám̄p-tákapea sirampo. Am pourou ankwapmwaek ták-sirarea napo maok, fwap waráp pourou ponankor yaomwi mek pik mo naenám̄pon.”

‘Arop yupu pwar kwapono’rá sénám̄p kar

³¹Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Wokwaek te arakrá sér i konapono: ‘Arop ankwap náráp yupu pwar naerám̄p kwamp te, ankár am yupu pwar konap pepa kumwia man sánkea pwar naenám̄pon.’” ³²Aenám̄pan maok, ono yumwan sénampon: Aropao náráp yupu arop ankwapént kokopor mo nám̄pan kwaporok pwar nánko, akwapá ankwap nap mek tank nám̄p te, am arop támao nánko, am yupu poumou nap mek tank naenám̄p lo kwe-pwararea kokopor nám̄pon. Tá taknám̄p, arop ankwap poumaropao pwate nánko yaknám̄p yupu sámp nám̄p te, mao kor poumou nap mek tanknám̄p loan kwe-pwararea kokopor nám̄pon.”

‘Narekamp ankankráp’rá séri kwapono

³³Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Tá ankwap kar appeyaenáp fákáreráo sámpap yumo wokwaek wawi nap te ará: ‘Amo ankwap ankankan “Kare kar narekamp ankankráp tak nanamp”rá sénap kwamp te, kwekária pwar kwapono. Amo ankár Kwar Tokwae nke nám̄p fek am sérinaapaok taknám̄p karampo.’” ³⁴Aean maok, ono yumwan sénampon: Yumo ‘Narekamp ankankráp’rá séri kwapono. Ankár mo karonó. Yumo kar ankwap fou e séria ‘Yámar me’ séria, am fek fou e séri kwapono. Am te Kwaro am fek tank nám̄p támaono. ³⁵Yumo ‘Mámá apár’ séria, am fek fou e séri kwapono. Am te Kwaro tankria am fek pu pátea tank nám̄p támaono. Tá yumo ‘Taun Jerusalem’ séria, am fek fou e séri kwapono. Am Jerusalem te King Tokwaeramp taun nono. ³⁶Tá amo waráp yépe kor séria am fek fou e séri kwapono. Am te amo me pwae ankwap wupwi pap, tá yákáre pap nanap pourou mono. ³⁷Aeno am take pourouráp kar farákáp nap te, Satano nénk nám̄pon. Yumo ankár ‘Yeno’rá sér, tá ‘Mono’rá sénap te, wae támaono.’”

‘Yumwan napo te, nopoki kwapono’rá sénám̄p kar

Luk 6:27-31

³⁸Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Wokwaek arop fárákapao arakrá séráp yumo wae wawiapon: ‘Arop ankwapao waráp yi porokwapá koraokop

nánko te, nopok kor am aropamp yi porokwapá koraokopampo. Tá arop ankwapao waráp yu kor porokwapá kirikip napo te, nopok kor am aropamp yu kor porokwapá kirikipampo.^r 39 Aerá séri napan maok, oukoumwan te ono yumwan sénampon: Arop yumwan kwatae sokoro napo te, nopoki kwapono. Arop ankwap waráp wupra kor fek porokwap nánko te, amo ankár sámp-arákarrá ankwapmwaek wupra kor sánkampo.^s 40 Táte arop ankwap amwan kotria waráp siot sámp naeria nánko te, amo waráp saketan kor man sánkampo.^t 41 Táte ami mekamp arop ankwapao amwan, náráp kápae sámpea, mwae kup ankárankamp kilomita fek akwapaeria kárakáre nánko te, amo ankár méntér akwapea mwae kup anánk kilomita fek yarakampo. 42 Táte arop ankwap amwan ‘Ankank sápaerá sénánko te, amo ankár man sánkampo. Táte arop ankwap ‘Amwan nánkár nopok sánk nanampan sápaerá sénánko te, man monoria younkwe sánk kwapono.”

Yopor aropan nouroup i konap kar

43 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Wokwaek arop fárakapao arakrá séráp te yumo wae wawi napon: ‘Amo ankár waráp nouroupén saráp warákárria waráp yopor aropan te kokwarokampo.^u 44 Aerá sériapan maok, oukoumwan te ono yumwan sénampon: Yumo ankár yiráp yopor aropan kor nouroupria, yumo ankár am arop fárakap yumwan sámpá yampourou nap ‘Man yaewourampo’ ria Kwarén sér kipo.’ 45 Takria maok, yumo te yiráp yámar mek yaknámp Naropwaromp tárápu kare yakáp mwanapon. Mao te kwatae aropan kor yaewour, tá kwapwe kare aropan kor yaewourria yámar yokwap naenámpria narek pap námpon. Tá yae-párak karenap aropan kor yaewour, tá yae-párak monap aropan kor yaewourria warákam sámp-kérép konámpon.” 46 Táte yumo arop yumwan nouroup napan saráp nouroup nap te, yumo am fek nopok apae sámp mwanapon? Takis sámp konap arop fárakapao kor^x waeman tak i konapon. 47 Táte yumo yiráp ankwapyaenápen saráp ‘Gude’rá sénap te, yumo apae ankank fek arop ankwap fárakapamp ninik kwapwe kámákár tukup napon? Kwarén mér monap arop fárakapao kor waeman tak i konapono. 48 Yumo ankár yámar mek yaknámp yiráp Naropwar yae-párak kare yak námpnámptaknámpt yumo kor yiráp ninik mek yae-párak kare yakáp kipo.”^y

Arop ankwapan yaewour i konap ninik

6 1 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo mér kipo: Yumo aropao ‘Náráp kwapwe kare ninik nkeanápono’ ria, mao érik nke nap

^r 5:38 Kis 21:24   ^s 5:39 Lu 6:29; Jo 18:22-23; Ro 12:17-19   ^t 5:40 1 Ko 6:7

^u 5:43 Lo 23:6   ^v 5:44 Lu 23:34; Ap 7:60; 1 Ko 4:12-13; 1 Pi 3:9   ^w 5:45 Ef 5:1   ^x 5:46 ‘Takis sámp konap arop’rá sénámpt te, Juda arop fárakap Rom firamp ninikaokria am fek mani sámprá, tá náráp arop firamp yaekamp takis sámp napao maok, ankwapmwaek te námoku mwanámprria sámp konapono. Am fárakapan te Juda firao ‘Kwatae ninikráp arop’rá sér i konapono.   ^y 5:48 Lu 6:36; 1 Pi 1:15-16

fek saráp arop yaewouri kwapono. Yumo takria te, yiráp yámar mek yaknámp Naropwaromp yaekamp nopok sámp mono.^z

²Táte amo ankank monámp aropan ankank sánk naeria te, am ‘Námo ankank nénk namp koropá nkeanápono’ ria karmékir sérarrá yáraki kwapono. Am te kwekár i konap aropao lotu nap mek mwae, tá mwae kupuk mwae takrá paokop i konap niampono. Am fárákap tak nap te arop fárákapao náráp kwapwe kare ninik nkea náráp e sakap mwanapria napon. Ono yumwan kare kar sénampon: Taknap arop fárákap te waeman nopok kor sámp nap támaono. Kwaro man ankwap mént tapokwap mono.^a ³Táte amo ankank monap arop fárákapan yaewour nae nap kwamp te, waráp yae-mánkwán mwae kamp yae te yae-párák mwae kamp yaerao sánk námp te mér naeane. ⁴Tak napo maok, waráp aropomprá tére nap sánánkar mek yak naenámpon. Waráp Naropwar te ankank mek yak námp nke konámpara, mao fwap nopok amwan sánk naenámpon.”^b

Kwarén kar toropwap mwanap kar

Luk 11:2-4

⁵Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo Kwarén kar toropwap mwaria te kwekár arop fárákapao i konapnámpi kwapono. Am fárákap te aropao ‘Námwan nkeanápono’ ria lotu nap mek, tá arop koupoukour konap nap mek yakáprá Kwarén kar toropwap mwar kar kikiánk i konapono. Ono yumwan kare kar sénampono: Am arop fárákap oukoumwan waeman nopok sámp napono.”^c ⁶Aeno amo waráp Naropwar Kwarén kar toropwap naeria te, amo ankár waráp nap aokore mek youmpea ménki kéri pwatea waráp Naropwar mek yaknámp man kar toropwapampo. Waráp Naropwar te ankank mek yak námp nkea mér námpara, amwan fwap nopok sánk naenámpon.

⁷Nánkár yumo kar toropwapria te kwaporok kápae kare kar mwar tokwaeri kwekár kwarén lotu i konap arop fárákapao i konap niamp fek séri kwapono. Am fárákap te ‘Yino kápae kare kar sénánko maok, Kwaro yinan fwap am ankank sáp naenámprá ninikria ni konapono. ⁸Yumo te am fárákapao i konap ninikaok tukup kwapono. Yumo oukoumwan Kwarén sér mo nap fek, yumo monap kápae kare ankank te mao wae méri yak námpon.”^d

⁹Yumo ankár arakrá kar toropwap kip:

‘Yámar mek yak konámp yinomp Naropwar e!

Waráp e te ankár yiki kare yakano.

¹⁰Tá waráp firáp taokeyaknap ke ankár koropano.

^z 6:1 Mt 23:5   ^a 6:2 Mt 25:37-40   ^b 6:4 Kl 3:23-24   ^c 6:5 Mt 23:5; Mk 11:25; Lu 18:10-14

^d 6:8 Mt 6:32

Waráp térenap arop yámar mek
waráp ninikaok tukup napnámp taknámp,
yino kor ponankor apárok mapek
ankár waráp ninikaok tukup mwanámpono.

11 Amo yinan mámá yae fek

fir fár mwanámp pwi naenámp sámpampo.

12 Yino yinan aropao kwatae napo,

maomp kwataenap ninik nik mo,

pwar námpnámp taknámp,

amo kor yino amwan kwatae ninik námp nik mo pwarampo.^e

13 Amo yinan mokop nap nke naerianámp

ankank kwatae mek páarakop kwapono.

Amo yinan Satanomp kwataenámp ankank mekamp

éréképrá fwapnae mwae páarakopampo.^f

14 Yumo wawenk! Yumo arop ankwap fárakapao yumwan napo te, yumo am fárakapamp kwataenap ninik nik mo pwar kip. Yumo tak napo maok, yumo yiráp yámar mek yaknámp Naropwarén kwatae niniki napan kor, mao am tirá épéria nik mo pwar naenámp. 15 Aeno táte yumo arop ankwap fárakapao yumwan napo, maomp kwatae ninik nik mo pwar mo napo te, yiráp Naropwaro kor yumo man kwatae ninik nap tirá épéria nik mo pwar mo naerámpono.^g

Kwarén sér mwanap ke fek fir wuri konap kar

16 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo Kwarén fwapnae karia sér mwaria fir wuri nap kwamp te, kwekár aropao i konap niampia paokopi kwapono. Am fárakap te ‘Nomwan arop fárakapao “Fir wuri napon”rá wuri nkea méranápono’ ria éntupia me pwae fárakap moitea paokop i konapono. Ono yumwan kare kar sénampon: Am taknap arop fárakap te aropao waeman oukoumwan am aropamp e sámpea narek sampok napo, nánkár Kwaro maomp e narek sampok mono.^h 17 Aeno yumo Kwarén sér mwaria fir wuri nap kwamp te, yumo ankár warákárnámp aropamp yimetáp niamp fek paokop kip. 18 Yumo tak napo maok, arop fárakapao kor yumo fir wuri nap am wuri nke mo mwanapon. Yiráp Naropwar mek yak námp mao mwar fwap mér námpara, ankank mek yak námpan nkea nopok sánk naenámpon.”

‘Ankank kénki kwapono’rá sénámp kar

Luk 11:34-36; 12:33-34; 16:13

19 Tá Jisaso ankwap kar sérrá, “Yumo mámá apárok mapek yiráp kwapwe kare ankank kénkrá kákrá yakápi kwapono. Mámá apár mek

^e 6:12 Mt 18:21-22   ^f 6:13 Lu 22:40; Jo 17:15; 2 Te 3:3   ^g 6:15 Mk 11:25-26; Je 2:13

^h 6:16 Ais 58:5-9

te sárárao fánánko, tá sorok woukouria turupwi konámpono. Tá arop ankwap fárákap nap far párámpea ankank oukun ti konapono.ⁱ ²⁰Aeno yumo yumokuráp ankank kwapwe kénkrá kák mwaria te, yámar mek maok kénkrá kák kipo. Yámar mek te sárár ntia sorokao ankank fépéránko, turupwi mo, tá oukun aropao kor nap far párámpeaka, oukun ti mo, fwapono. ²¹Am waráp kwapwe kare ankank yaknám némpouk te, waráp ninikao kor am némpouk yak naenámpon.”^j

Arop pourou mek wae pouri yak naenám kar

Luk 11:34-36

²²Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yi te pourou mekamp lam niampon. Táte waráp yi kwapwe kare nám te, waráp pourou ponankor wakor wae niampon. ²³Aeno táte waráp yi kwatae nám te waráp pourou ponankor kirikip námpon. Aenámpara, táte waráp pourou mek yaknám lam kirikip nánko te, am kirikip akwapea tokwae kar naenámpon.”

‘Arop ankárankao mani térerént Kwaromp tére naenám mono’rá sénám kar

Luk 12:22-31

²⁴Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Arop ankárankampao anánkaopwe arop tokwaeramp tére naenám mono. Mao am takria te, ankwap arop tokwaeran kokwarokria, ankwapan saráp warákár naerámpon. Tá ankwapamp karwaokria ankwapan younkwe sánk naeria námpon. Yumo te Kwaromp yae ankore mek yakáprá, maniamp yae ankore mek méntér yakáp mwanap pourou mono.

²⁵Aenámpara, ono yumwan sér rae: Yiráp pourouan ninik tokwaeria ‘Nomo fir te apae fár mwareano, maokamp ént fár mwareano?’rá séri kwapono. Tá yiráp pourouk waempyam yirir mwanapan ninik tokwaeria ‘Maokamp waempyam sámpea yirir mwareano?’rá séri kwapono. Yiráp yiki yakáp nap te waeman firan kámákár akwap, tá yiráp pourouao kor waempyaman kámákár akwap námpon.^k ²⁶Yumo antan nkenke. Mao te yopwar mek fir yoro moria, fir nap mek tirá koupoukour mo i konapono. Ae konapan maok, yiráp Naropwar yámar mek yak nám mao támao am antan fir nénk konámpono. Aeno arop yumo te tokwae karara, Kwaro yumwan waeman mér námpon.^l ²⁷Tá yumo mekamp te wa taknám ninik tokwae fek fwap námokuráp yiki yak naenám ankwap ke kirimprá pap naenámpon? Am te tak mwanap pourou mono.

²⁸Yumo apaeritea waempyam ankankantá ninik tokwae rap? Yumo yao fu émémi ‘Mokope pourouráp yakáp nap’rá nkenke! Mao te térea

ⁱ 6:19 Je 5:1-6; 1 Ti 6:9-10   ^j 6:21 Lu 18:22; Kl 3:1-2   ^k 6:25 Fl 4:6; Hi 13:5; 1 Pi 5:7

^l 6:26 Lu 12:6-7

waerá waempyam wour mo i konapon. ²⁹Aeno ono yumwan sénampon: Wokwaek Solomonó kápae kare mopor kákámpan maok, maomp mopor te am yao fu kwapwe kare niamp take mono.^m ³⁰Yao fu oukoumwan yopwar mek yakeanámp te, oumpouran arop fárákapao am fárákapea yaomwi mek sir mwanapono. Am yao fu mwar wuriman, Kwaro mopor kwapwe pap konámpon. Aeno yumo koumteouráp arop yiráp mér te kánanke kwarokono. Yumo fwapia mérenke: Yumo yiráp yirir i konap ankank mo námpan kor, Kwaro fwap yumwan taokeyak naenámpon. ³¹Yumo te ninik tokwaeria arakrá séri kwapono, ‘Nomo fir apae fár mwareano, ént apae fár mwareano, waempyam yirir mwareano?’rá niniki kwapono. ³²Am te Kwarén mér monap arop fárákapao yonkwae sékerrá kápae kare ankankantá takrá oupourounk i konapono. Aeno yiráp Naropwar yámar mek yak námpan te yumo ankár am kápae kare ankank fwap takrá ti mwanapria méri yak námpan. ³³Aenámpan maok, Kwaro náráp firáp taokeyak konámpan ntia maomp yae-párak kare ninik te manmékir oupourounkia nke kipo. Yumo tak napo maok, nánkár mao fwap yumwan am kápae kare ankankan kor nénk nae-námpan.ⁿ ³⁴Aenámpara, yumo oumpouran mank te ninik tokwae kwapono. Oumpouran mank te nánkár oumpouran táman ninik mwanapono. Yumo oukoumwan mámá yae fekamp yumonapok koropnámpan ninik tokwae te mámá yae fek saráp támaono.”

‘Arop ankwap fárákapan yurukupi kwapono’rá sénámp kar

7 ¹Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo te arop ankwapao kwatae ninik námpan yurukupia man ‘Mao te kwataenámp’ ria wouroumprá séri kwapono. Yumo takia napo te, yumwan kor Kwaro yurukupia ‘Kwataenap arop’rá sénaeane.^o ²Yumo mokoepourouráp ninik fek arop ankwapan yurukupia yoporia napo te, Kwaro kor yumwan take pourouráp fek yurukupia yopor naeane. Yumo aropan mokoepourouráp ninik feki nap te, ankár take pourouráp ninik puri fek Kwaro yumwan yurukup naenámpon. ³Amo mokopia waráp ankwapnápomp yi mekampi tiri kánanke nke napao maok, amokuráp yi mek yaknámpan yao kárakére nik mo rape? ⁴Amo mokopia fwap waráp yi mek yao kárakére yak nánko, waráp ankwapnápén sérrá, ‘Ono waráp yi mekampi tiri sámp-sinae’rá sénanapon? ⁵Amo tak nap te, amo kwekár i konap aropono! Manénkir te amo ankár waráp yi mek yaknámpan yao kárakére tokwae sámp-sirampo. Takitea maok, amo wakmwaek fwap énounkoup karia waráp ankwapnápomp yi mekampi tiri kánanke sámp-sinanapon.

⁶Yumo yiki kwapwenámpan ankank te asan sánk kwapono. Tá yumo yiráp anani kor kwapwe kouan sánk kwapono. Takria mao am anani kor pumpuri fápákárápria tákakarrá yumwan yourounkweantáno.”

^m 6:29 1 Kin 10:23   ⁿ 6:33 Sng 37:4,25; Lu 18:29-30; Ro 14:17   ^o 7:1 Ro 2:1; Je 4:11-12

Kwaro nomo sénámp karan wawia yaewour naenámp ninik

Luk 11:9-13

⁷Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo ankank moria Kwarén kar sénapo, mao yumwan am monap ankank fwap sánk nae-námpon. Yumo ankár ankank sámp mwaria, térerá oupouroukria maok, yumo fwap nke mwanapon. Yumo ankár ménki fek poporokwap napo, Kwaro yumwan ménki kik-pwar naenámpon.^p ⁸Am te apae riteanápe, kápae kare arop wa mokop Kwarén kar toropwap nap te, wae fwap ankank ti konapon. Arop ankank sámp naeria oupourouk námp te, fwap am ankank nke konámpon. Arop ménki fek poporokwap nánko te, Kwaro man ménki kik-pwar nae-námpon.^q

⁹Táte arop ankwapamp tárápao naropwarén ‘Pan sápaerá sénánko te, fwap yumwi sánk naenámp nie? Mono. ¹⁰Táte tárápao naropwarén sérrá, ‘Éntékam sápaerá sénánko te, tákam-ti sánk naenámp nie? Am táman kor mono! ¹¹Ae konapara, táte yumo kwatae ninikráp arop fárákap wuriman yiráp tárápan kwapwe kare ankank kwaporok sánk napara, am táman mér kipo: Yiráp Naropwar yámar mek yak námp te fwap man kar toropwapnap aropan kwapwe kare ankank nénk naenámpon.^r

¹²‘Arop námwan yaewouranápono’ ria ninik i konámp taknámp, yumo kuri arop ankwapan kor tak kipo. Mámá te Kwaromp lo kar fi kor, tá profet fákáreráo sériap kar fi támaono.”^s

‘Yiki yakáp mwanap mek youmpnámp ménki kánanke’rá sénámp kar

Luk 13:22-24

¹³Tá Jisaso ankwap kar sérrá, “Yumo te ankár kánanke kwarok ménki páraok tukup kipo. Aeno yaomwi mek pik mwanap mwaek akwapnámp mwaek kup te yinkae tokwaeno. Aenánko kápae kare koumteouráp arop am mwaek tukup napon. ¹⁴Aeno yiki yakáp mwanap mwaek akwapnámp ménki te kánanke kwarokia mwaek koukounkour napon. Aenánko, ankákárank koumteouráp aropao mwar am mwaek kup oupouroukria nke konapon.”^t

Nomo ankár kwekár profetén mér mwanámp kar

Luk 6:43-45; 13:24-27

¹⁵Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo te kwekár profetén mér kip. Am fárákap te sipsip yipi yiriria yumonapok korop napao maok, mek te yao pwae mekamp as kwatae kare niampono.”^u ¹⁶Aenapara, yumo fwap maonap ninikan nkea, mao te profet kare ni mo nierá yurukup

^p 7:7 Mk 11:24; Jo 14:13-14   ^q 7:8 Je 1:5; 1 Jo 5:14-15   ^r 7:11 Je 1:17   ^s 7:12 Lu 6:31; Ro 13:8-10   ^t 7:14 Jo 10:9; Ap 14:22   ^u 7:15 Ap 20:29; 2 Pi 2:1

mwanapon. Arop te fwap wain ki wiráp paok arák fekamp kánánpap mwanap nie? Ae te arop fwap kwantae ki káre apwar pwae fek tank nánko kánánpap konap nie? Am te mono.^v 17Tá taknámp kwapwe kare yao te kwapwe kare ki tank konámpon. Tá kwatae yao te ki kwatae tank konámpon. 18Kwapwe kare yao te kwatae yao ki tank mo i konámpon. Tá kwatae yao te kwapwe kare yao ki tank mo i konámpon. 19Kápaekare yao kwapwe kare ki tank mo i konámp te, arop fárákapao karrá tokopea yaomwi mek yank i konapon.^w 20Ae konapara, yumo te kwekár profet fákáre mao námokunap ninik aran yumo fwap mér mwanapon.

21Yumo sérrá, ‘Náráp Tokwae Kar, náráp Tokwae Kar!’rá sér i konap koumteouráp arop, Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek te ponankor tukup mwanámpan mpwe ninik mwanape. Onomp Naropwar yámar mek yaknámp maomp ninikaok tukupnap arop fárákapao mwar, Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek tukupá yakáp mwanapon.^x 22Nánkár am Kwaro aropan yurukupnámp yae fek kápaekare arop onan sérrá, ‘Tokwae Kar, Tokwae Kar, yino waráp e fek profet tére námpon. Tá waráp e fek yino kwatae arop yéréperá kérépámpon. Tá waráp e fek yino kápaekare kárákáre tokwae yororoimpon.’ 23Aerá sénapo, ono am ke fek am fárákapapan érik arakrá sénanampon: ‘Ono yumwan kánanke mér mo nampon. Yumo te kwatae ninik i konap aropono. Onomp wonae fik te yakápi kwapono.’^y

Nap ti konap anánkaopwe ninikan sénámp kar

Luk 6:47-49

24Tá Jisas warko ankwap kar sérrá, “Arop ono sénámp kar má wawia mántwaok námp te, arop ankwap ninik kwapwerápao nap tiria oumpwar fi mek yumwi épéria fampá pwate nánko, nap kárákáre yak námp niampon. 25Aenánko warákam ékria éntenk tokwae korop, tá kárákáre kor ouwi koropria am nap panánkár nánko, am nap tukur mo, fwap yak konámpon. Am te apae riteanápe, am oumpwar waeman kwar mek yak nánko, yumwi fémpéri tenapo, waeman am fek kárákáre yak námpon. 26Aeno arop ono farákápnamp kar mámara wawia mántwaok mo námp te, épépérép arop ankwapao ént woupwi mek oup mek nap oumpwar yoroia tinámp niampon. 27Takianánko te, warákam ékia éntenk korop nánko, kárákáre kor ouwi koropria am nap panánkár nánko te, am nap tukur pik naerámpon. Waeman kare kar tukur pikia kwatae akwap naenámpon.”

28Jisas am kar farákápá pwaránko, kápaekare koumteouráp arop fárákap wawia kokorokoria ninik tokwae. 29Am te apae riteanápe, lo kar yénkrá farákáp konap arop fárákapao farákáp konap niamp mono,

v 7:16 Je 3:12 w 7:19 Jo 15:6 x 7:21 Lu 6:46; Je 1:22,25 y 7:23 2 Ti 2:19

ankár mér tokwaeráp aropamp kar kárákáre niamp fek am fárákapan yénkrá farákáp námpono.^z

Jisas lepra touweráp arop fwapi papámp kar

8 ¹Jisas wae am kar farákáprá yaknám am faonkwek pwarará pikánko, kápae kare koumteouráp arop maomp wakmwaek tukup. ²Aenapo, oukoumwan arop ankárankamp lepra touwe kwataerápao^a koropea Jisasén nkea kwaráp torokomprá me kor woukoupria sérrá, “Tokwae Kar, amo fwapi tak naeria nap kwamp te, onan fwapi papae.” ³Aeránko maok, Jisaso maonámpok nárákarrá maomp pourouk yae papria sérrá, “Onomp ninik te amo oukoumwan fwapi yak nanapono.” Aeránko maok, ankár am ke fek táman maomp pourouk lepra touwe wae moyak nánko, am aropamp pourou wae kwapwe kare. ⁴Aenángo Jisas man sérrá, “Amo te mámá ankank waráp pourouk korop nám máte, arop ankwapan séri kwapono. Amo akwapea waráp pourou prisén yénképria Moseso wokwaek sérimpnám taknám Kwarén ofa sánkampo. Aenapo maok, arop fárákap waráp touwe wae fwapnám mér mwanapon.”^b

Jisas ami fákáreamp Keptenomp tére arop fwapi papámp kar

Luk 7:1-10

⁵Jisas wae Kaperneam mek akwap nánko maok, Rom mekamp arop 100 soldia poukwapnám koropea Jisasén námwan aropomp naenám kar fek arakrá turunk, ⁶“Tokwae Kar e! Onomp tére konám arop mao touwe sámpea nap mek amp námpono. Maomp kour te sumpwi yak nánko, am kour touweantá arokwap námpon.” ⁷Aeránko maok Jisaso man sérrá, “Ono akwapea man fwapi pap nanampono.” ⁸⁻⁹Tá nopok kepteno Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e, ono apae kwapwe kare aropao nanko, onomp nap mek akwap nanapanápe? Amo párák kar fek saráp sénapo, onomp tére arop warko fwapano. Ono kuri ankwap poukeyakáp konap arop fárákapamp yae ankore mek yak nampono. Aenampan maok, ono kuri soldia ankwap fákáre onomp yae ankore mek yakáp napon. Aenapo, ono ankwapan sérrá, ‘Amo koropae’ ranko te, mao korop konámpon. Tá ono onomp tére konám aropan sérrá, ‘Amo arakrá téreae’rá sénanko te, mao takrá tére konámpon.” ¹⁰Jisas am aropamp kar wawia ninik tokwaeria maomp wakmwaek tukupnap arop fárákapan

^z 7:28-29 Lu 4:32; Jo 7:46   ^a 8:2 ‘Lepra touweráp arop’rá sénám te, Juda fi te lepra touwe sámpnám aropan te Kwaro nke nám fek oum námponoria panek far-pwate napo, yak konámpono. Aeno am arop yiki kukur nám kwamp te, náráp pourou sakwapea pris fákárea yénképea maok, fwap aropamp wonae fik korop konámpono. “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 68 fek nkeae.   ^b 8:4 Wkp 14:1-4; Mk 7:36

sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Ono Israel fi mekamp arop ankwap make pourouráp mér nap te nke moi nampono.”^c

¹¹ Ono yumwan sénampon: Kápae kare ankwap firáp arop yámar aoknámp mwaeknámp, tá yámar porokornámp mwaeknámp korop nap, am fárákap te fwap Abraham, Aisak, Jekop, méntér Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek fir fár mwanapon.^d ¹² Aeno kounteouráp arop Kwaro maompor náráp firáp taokeyak naenámp nánapi námpan maok, am fárákap am mek tukup mo napo, Kwaro am fárákapan panek kirikip mek tirá kérép nánko, tukupea yakápria touweantá apánki tikirá you kor kikimpia wae mwanapon.”^e

¹³ Aeria Jisas keptenén sérrá, “Amo akwapae! Onomp ninik te am ankank amo onan mér napnámp taknámp korop naenámpon.”

Aeránko maok am ke fek táman keptenomp tére arop warko touwe fwapimpon.

Jisaso Pitamp yupuamp éntupwarén fwapi papámp kar
Mak 1:29-34; Luk 4:38-41

¹⁴ Takia pwarará, Jisas Pitamp nap mek akwapea nke nánko maok, Pitamp yupuamp éntupwar touwe sámpea nap mek ampi yak. ¹⁵ Aenángo, Jisas maomp yaek toupoukour nánko, am touwe waeman worokor akwap. Aenángo, mao fárámpea Jisasompor fir yankapámp.

Jisas kápae kare kounteouráp aropan fwapokwaprá kákámp kar

¹⁶ Takia pwaránko, kumur mek kápae kare kounteouráp arop pourouk kwatae-arop woukouri yakápnámp arop éréképea, Jisasonámpok korop. Aenapo, mao sénánko, am kwatae-arop fákáre wae arop pouroukampung worop akwapránk. Tá kápae kare touwenap aropan kor wae fwapokwaprá káká pwar. ¹⁷ Am tak námp te, wokwaek Kwaro profet Aisaian ninik sánk nánko, sérimp kar niamp méntér pwi námpon. Mao arakrá sér: “Mao námoku nomp pouroukampung touwe ponankor te námokuráp pourouk kákea ti-akwap tenámpon.”

Arop Jisasomp wakmwaek tukup mwaria napan sénámp kar
Luk 9:57-62

¹⁸ Jisas nke nánko, kápae kare kounteouráp arop fárákap koropá man ikirapo, Jisas námoku éréképá yarak i konámp arop fárákapan sérrá, “Nomo bot mek kounkouria ént aokore tápamprá nkamwaek fi mwaek tukup mwaro.” ¹⁹ Aeria tukup mwaria napo maok, lo yénkrá farákáp konámp arop ankáránkampung koroepa Jisasén sérrá, “Tisa, amo apae némpouk akwap nap te, ono fwap amont akwap nanampon.”

^c 8:10 Mt 15:28   ^d 8:11 Lu 13:28-29   ^e 8:12 Mt 25:30

²⁰ Aeránko Jisas nopok man sérrá, “Mwaep te némp mek yak námpono. Tá ant fákáre te wokwae námokuráp taok mek yak námpon. Aeno Aropamp Táráp te mao yépe kor norokor naenámp nap te yak mo kareno.”^f ²¹ Aeránko táte mao éréképá yárák i konámp arop ankáránkamp Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e, onomp naropwar yépékrá yakea sumpwi nánko maok, pátea korop nanamp te fwap nie?” ²² Táte Jisaso nopok man sérrá, “Wampweno, sumpwi arop fákáre námokuráp arop yákáre sámp-farákár mwanápono. Amo te onomp wakmwaek koropae.”

Jisas séránko ouwi tokwae pwararámp kar

Mak 4:35-41; Luk 8:22-25

²³ Jisas wae bot mek korokwap nánko, maomp éréképá yárák i konámp arop fárákapao kor énéni kounkouria ént pirékarrá tukup napo, ²⁴ ouwi tokwae koropria ént surukupa waeria bot mek kwampá pik naeria wae nánko, Jisas te ampi yak. ²⁵ Aenánko, am arop fárákap tukupea Jisasén kéménkia sérrá, “Tokwae Kar e! Amo yinan yaewourae! Nomo ponankor ént mek pik mwanámp pourouiane!” ²⁶ Aerapo maok, nopok Jisas am fárákapán sérrá, “Yumo apaerá apáp rape? Yumo te fwapia mér mo napono!” Aerá séria pwarará, fárámprá ouwi ntia ént surukupan yopor nánko, ouwi ntia ént ounk wae moyak.^g ²⁷ Aenánko am mao éréképá yárák i konámp arop fárákap am táman nkea, ninik tokwaeria sérarrá, “Mámáte mokoep pourouráp aropono? Ouwi ntia ént maomp kar wa námp tene!”

**Jisas arop anánkaopweamp pouroukamp kwatae-arop yéréperá
kérépámp kar**

Mak 5:1-20; Luk 8:26-39

²⁸ Jisas wae akwapea ént aokore nkamwaek fi mwaek Gadara fiamp apár mek. Aenánko maok, kwatae-arop noumpoukoupá yaknám arop anánkaopwe koropea Jisasén mwaeak kikip. Am arop yawor te arop kák nap fek mwaek yakria yopora wae nepara, aropao kor apápria am arop yawor yaknep mwaek te paokop mo i konápono. ²⁹ Am arop yawor Jisasén tékén sérrá, “Kwaromp Táráp e! Amo yinan apae nae nape? Kot nanap ke oukoumwan sik námp te, amo mapek koropea yinan touwe sáp nae nape?”^h ³⁰ Aenepo am fek ankwap kou kápae kare panek tae morok fépérrá yakáp. ³¹ Aenapo am kwatae-arop fákáre támao námwan aropomp naenámp kar fek Jisasén tékén sérrá, “Amo yinan yérépe nae nap kwamp te, kou kápae kare ará yakáp nap maomp pourou mek tirá kérépae.” ³² Aerapo maok, Jisaso am kwatae-arop fárákapán sérrá, “Yumo am mek tukupenke!” Aeránko, am kwatae-arop fákáre am arop

^f 8:20 2 Ko 8:9   ^g 8:26 Sng 89:9; Mt 14:31   ^h 8:29 Lu 4:34,41; Kl 2:15

anánkaopwean pwarará kouamp pourou mek tukup. Aenapo am kou kápae kare te am kwatae-arop woukouria foporakoránka waeria, ént aokore yaknámp furuk pikrinkia ént aokore mek ént fépéria am mek surumpwi.

³³ Aenapo am kou wun i konap arop fákáre ek pirikimpea taun mek tukupea am kou surumpwimp kar farákáp. Aeria am kwatae-arop noumpoukounpámp arop yaworan Jisaso yaewourimp kar táman kor farákáp. ³⁴ Aenapo, am mekamp kápae kare koumteouráp arop koropea Jisasén kikip. Am farákáp man nkea apáp tokwaeriaka kar kárákáre fek sérrá, ‘Yinomp apár mek mamek te pwarará ankwapmwaek akwapae’ ria waeapon.”

Jisaso pu kor yae kor yoronkwae tankámp arop fwapi papámp kar

9 ¹ Jisas bot ankwap mek korokwaprá ént aokore nkamwaek fi mwaek arákarrá námoku yak konámp taun Kaperneam mek akwap. ² Aenánko arop farákápao pu kor yae kor yoronkwae tanknámp arop sunkwiar mek papea sankorop. Aenapo, Jisas am farákápamp méran nkea am pu yae yoronkwae tanknámp aropan sérrá, “Táráp e! Fwapon, amo warákárampo. Ono waráp kwatae ninik wae tirá épéri pwar nampono.”ⁱ

³ Aeránko maok, lo yénkrá farákáp konap arop farákápao wawia, námokuráp ninik mek mwar arakrá ninik, “Mámá arop máte Kwarén wouroump sénámpwae!”

⁴ Aerá ninikapo maok, Jisas am arop farákápamp ninik mek wae méria sérrá, “Yumo apaeritea yiráp ninik mek kwatae ninik sámp rape? ⁵⁻⁶ Onomp ninik te Aropamp Táráp te mámá apár mekamp aropamp kwatae ninik tirá épér naenámp kárákáreao yak námpan ‘Yumo mérenk’ ria nampon. Ono ‘Waráp kwatae ninik tirá épér namp’rá sénanko, yumo kar karean sénamprá mér mono. Aeno táte ono ‘Amo fárámpea akwapae’rá sénanko, yumo mao nánko nkeaka ‘Kareno’rá sér mwanapon.” Aerá séria maok, am pu yae yoronkwae tanknámp aropan sérrá, “Amo fárámprá amo am fek yunkupá ampínap ankank sámpea amokuráp nap mek akwapae.”^j ⁷ Aeránko maok, am arop wae fárámprá námokuráp nap mek akwap. ⁸ Aenánko maok, koumteouráp arop farákáp am táman nkea apáp tirink. Aeria maok, am farákáp Kwaromp e sakapria maomp kárákáre fek arop farákáp takrá tére napan, ‘Aesio’rá sériapon.

Jisaso Matyun wumwiria warámpámp kar

Mak 2:13-17; Luk 5:27-32

⁹ Jisas takia pwarará akwapea nke nánko maok, arop ankwap takis sámp konap nap mek tank. Maomp e te Matyu. Aenánko, Jisas man sérrá,

ⁱ 9:2 Mk 2:3-5; Lu 5:18-20   ^j 9:5-6 Jo 5:8; 17:2

“Ononampaok koropae.” Aerá sénánko, mao wae fárámprá Jisasomp wakmwaek akwap.

¹⁰Jisas akwapea Matyump nap mek tankrá fánánko maok, takis sámp konap arop fákáre ntia aropao ‘Kwatae ninikráp arop’rá sér i konap fákáre méntér tankáprá fépér. Maomp éréképá yarak i konámp arop fárakapao kor énéngi tankáp. ¹¹Aenapo, Farisi fákáre táman nkea Jisas éréképá yarak i konámp arop fárakapan sérrá, “Yiráp tisa te apaeritea takis sámp konap arop ntia kwatae ninikráp aropént tankrá fánámpon?”^k

¹²Jisas am kar wawia am fárakapan nopok kar pwarokwaprá sérrá, “Arop fárakap touwe fwapnap apaeritea doktanámpok tukup mwanapon? Touwenap arop fárakapao saráp doktanámpok tukup konapon. ¹³Yumo tukupea Kwaromp Buk fek yaknámp kar nkea mér sámpenke: ‘Ono te ofa sámp napan warákár mono. Arop aropompan ono warákár nampon.’ Ono ék namp te, námo yae-párak kare ninikrápao namprá niniknap aropan te érékép mono. Arop, námo kwatae ninikrápao namprá niniknap arop fárakapan wumwia érékép naeria ék nampon.”^l

Jisas fir wuri konapan sénámp kar

Mak 2:18-22; Luk 5:33-39

¹⁴Am ke fek táman Jon éréképá yarak i konámp arop fárakap koropea Jisasén sérrá, “Apaeritea yino ntia Farisi fákáre ará Kwarén kar toropwap mwaria fir wuri nánko, waráp éréképá yarak i konap arop fákáre fir wuri mo napon?”^m

¹⁵Aerapo maok, Jisaso nopok am fárakapan kar pwarokwaprá sérrá, “Táte yupu wourékam sámpnám arop oukoumwan náráp nouroup arop fárakapént yak námp fek te mokopia yonkwae touwe mwanapanáp? Nánkár wakmwaek am yupuráp aropan sámpá tukup tenapo, náráp nouroup aropént yak mo nánko maok, am ke fek táman am fárakapao fir wuri mwanapon.”ⁿ

¹⁶Arop ankwap waemyam fákáre wourékam sámpea épi fek paprá^o aomp mo i konámpon. Táte mao tak nánko te, am waemyam me fek paprá aompinám támao nénérep nánko, ankár porok waemyam épi am pearákár tokwae naerámpon. ¹⁷Tá arop ankwap wain ént wourékam sámpea meme yipi fekamp botol épi mek kér mo i konapon. Táte tak napo te, meme yipi fápákáráp nánko, wain apárok kwarákár nánko, am meme yipiao kor kwatae akwap naenámpon. Aeno ankár wain ént wourékam te ankár meme yipi wourékam fekamp botol mek kéria napo, anánkaopwe énéngér fwap yak konepon.”^p

^k 9:11 Lu 15:2; 19:7 ^l 9:13 Mt 12:7; 1 Ti 1:15 ^m 9:14 Lu 18:11-12 ⁿ 9:15 Jo 3:29

^o 9:16 ‘Épi ankank’rá sénámp te, Mosesomp loaok saráp tukup napan sénámpon.

^p Wourékam ankank’rá sénámp te, oukoumwan Jisaso farákápnám ninikan sénámpon.

^p 9:16-17 1 Ko 10:21; 2 Ko 6:16

Jairusomp yupu-táráp ntia touwenámp yupuamp kar
Mak 5:21-43; Luk 8:40-56

¹⁸ Jisas oukoumwan am kar farákáprá yak nánko, lotu nap taokeyaknámp arop ankwap koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokompria sérrá, “Onomp yupu-táráp wae oukoumwan sumpwi námpono. Aenámpan amo koropea maomp pourouk waráp yae pap napo, mao warko fárámpea yiki yakano.” ¹⁹ Aeránko maok, Jisas fárámprá maomp wakmwaek akwap nánko, mao éréképá yáarak i konámp arop fárákapao kor méntér tukup.

²⁰ Aenapo maok, yupu ankáránkamp yaknámp, mao te kápae kare por e-furuk pikria ankár taki yak námp te akwapea éntér-sámpramp yopwar. Aenámpao am yupu koropea Jisasomp wonae fik younkwe mwaek yakria maomp waempyam fu fek sámp.^q ²¹ Mao te, námo maomp waempyam fek yae pap nanko te, ono e-furuk pik namp wae fwap nae namponria ninikia yae pap. ²² Aenámpan maok, Jisas wae sámp-arákarrá man nkea sérrá, “Táráp e, amo oukoumwan te yonkwae kakére fek akwapampo. Amokuráp mérao amwan wae fwapi pap námpon.” Aeránko maok, am ke fek táman am yupu wae fwap.^r

²³ Takia pwarará, Jisas wae akwapea lotu taokeyaknámp aropamp nap mekria nke nánko maok, arop poum-ke mek wur fokoprá youenka wae. ²⁴ Aenapo Jisas am fárákapan sérrá, “Yumo senke! Yupu-táráp te sumpwi mono, párák amp námpono.” Aeránko maok, táte am fárákapao, waeman sumpwi yak námp teria amomoránk.^s ²⁵ Aenapo, am fárákapan ek tirá kérépá pwarará, Jisas mwar nap mek youmpea am yupu-táráp yákáre táman yaek sámp nánko, mao wae fárámp. ²⁶ Am takianánko, am kar te am apár mekamp kápae kare némpouk mwaek sérarrá paokopiapon.

Jisaso yi néneráp arop anánkaopwe ntia top kour
aompi yaknámp arop fwapokwapimp kar

²⁷ Jisas wae takia am némp pwarará akwap. Aenánko maok, yi néneráp arop anánkaopwe maomp wakmwaek akwaprá arakrá wumwi, “Devitomp ou fekamp arop e! Amo yinan aropompae!”^t

²⁸⁻²⁹ Aerepo maok, Jisas wae nap mek akwap nánko, am yi néneráp arop yawor maonámpok korop. Aenepo, Jisaso am arop yaworan sérrá, “Ae te yumo fwap ono yumwan fwapi pap nanamp am wae mér nep nie?” Táte am arop yaworao nopok sérrá, “Tokwae Kar e, yeno. Yino wae mér nempon.” Aerepo, Jisas wae am arop yaworamp yi mek yae papria sérrá, “Yumo onan mér nepon. Am tak nep támao yumo warko fwap nepon.”^u

^q 9:20 Mt 14:36; Mk 5:25; Lu 8:43   ^r 9:22 Mk 10:52; Lu 17:19   ^s 9:24 Jo 11:11

^t 9:27 Mt 1:1   ^u 9:28-29 Mt 8:13; 15:28

³⁰Aeránko am arop yaworamp yi wae firikir. Aenánko Jisas am arop yaworan kar kárakáre arakrá sér, “Yumo mér kar kipo. Takria yumo arop ankwapan farákáp nepo, wawia mérantáno.” ³¹Aerá sérimpan maok, am arop yawor ek akwaprá Jisas fwaprá káknámp kar am farákáp nepo, am fekamp kápae kare némpouk mwaeamp arop wawiapono.

³²Manénkir am arop yawor wae akwap neria nepo, arop ankwap fárakapao kwatae-aropao top kor aompi papnámp arop Jisaso-námpok warámpá korop. ³³Aenapo, Jisas am kwatae-arop yérépea kérép nánko, am top kor aompi yaknámp arop wae fwap kar sér. Aenánko koumteouráp arop ninik tokwaeria sérrá, “Wokwaek te mámake pourouráp ankank Israel fi mek korop moimpon.”^v ³⁴Aerapo maok, Farisi fákáre sérrá, “Mao te kwatae-arop taokeyak-námp aropamp kárakáre fek kwatae-arop yéréperá kérép konámpon.”^w

Jisaso koumteouráp aropan aropomprá sérimp kar

³⁵Jisaso kápae kare taun tá némp kánanke-táráp am mekmwaek yárákrá koumteouráp aropan maomp lotu nap mek kar yénkrá farákápámpono. Mao te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp Kwapwe Kare Kar farákápria kápae kare aropamp pouroukamp nkwakwe make touwe fwapokwaprá kákámpon. ³⁶Mao kápae kare koumteouráp aropan nkea yonkwae touwe tokwae. Am te apae riteanápe am arop fárakapamp ninik te épérépia kwatae kare yakáp napon. Am fárakap te sipsipao taokeyak naenámp arop mo nánko, námoku mwar yakáp nap niampi yakáp naponon.^x ³⁷Aenapo maok, Jisas námoku éréképá yárák i konámp arop fárakapan wounáp kar sérrá, “Fir te yopwar mek kápae kare nounoumouri námpan maok, am mek tére nae-námp kápae kare tére arop mo námpon.”^y ³⁸Aenámpara yumo ankár am yopwar naropwarén kar toropwap napo, mao tére arop sámp-kérép nánko, akwapea maomp fir tirá koupoukour nae-námpon.”

Éntér-sámpramp arop aposel yakápnámp kar

10 ¹Jisas náráp éréképá yárák i konámp éntér-sámpramp arop fákáreran koropenkria éréképá tankrá am fárakapao touwenap arop fwapokwaprá kákria arop pouroukamp kwatae-arop yéréperá kérép mwanap kárakáre nénkámpon.^z

²Am éntér-sámpramp aposel^a fákáreramp e te ará: Ankwap te Saimon, maomp ankwap e te Pita, maomp nánae te Andru. Ankwap te Jems

^v 9:32-33 Mt 12:22   ^w 9:34 Mt 12:24; Mk 3:22   ^x 9:36 Mt 14:14; Mk 6:34

^y 9:37 Lu 10:2; Jo 4:35   ^z 10:1 Mk 6:7; Lu 9:1   ^a 10:2 ‘Aposel’rá sénámp kar fi te ‘Arop ankwapao sámp-kérépnámp arop’ támaono. Am fákáre te Jisaso man náráp kar arop ankwap fárakaponaopok fárakápenkria tirá kérép nánko, tukupea farákáp naponon. Jisas éréképá yáráknámp arop fárakapan, tá Pol ntia Barnabasén kor ‘Aposel’rá sénapon. (Aposel 14:14 fek nkeae.)

Sebedimp táráp ntia maomp nánae Jon. ³ Ankwap te Filip, ankwap te Bartolomyu, tá ankwap te Tomas, ankwap te wokwaek takis sámpámp Matyu, ankwap te Alfiusomp namoráp Jems, ankwap te Tadius. ⁴ Ankwap te Saimon Selot, ankwap te Jisasén outiri naenámp arop Judas Iskariot.

Jisaso náráp éntér-sámpramp aposel fákáreran tére nénkea tirá kérépámp kar

Mak 6:7-13; Luk 9:1-6

⁵ Jisaso am éntér-sámpramp arop fárákap tirá kérép naeria am fárákapan kar arakrá sér, “Yumo te ankwap fi aropaonapok tukup kwaponono. Tá yumo Samaria mekamp némp-némp tukup kwaponono. ⁶ Yumo te ankár Israel fi mekamp sipsip wae moyakáp nap niamp námpara, am mek tukup kipo.” ⁷ Yumo tukupea kar arakrá farákáp kip: ‘Kwaro yámar mekamp náráp firáp taokeyak naenámp te wae wonae fik korop námpon!’ ⁸ Yumo tukupea touwenap arop fwapokwaprá kákrá, sumpwinap arop kékéménkrá kákrá, lepra touwe sámpnap arop fwapokwaprá kákria, kwatae-arop arop pourouk woukouri yakápnap yéreperá kérép kipo. Ankank yumo sámp nap te kwaporok sámp napara, yumo kor am ankank kwaporok nénk kipo.

⁹ Nánkár yumo tukupria te, yiráp yam kánanke mek golráp mani, silva, tá mani kaparáp, mamá ankank kékéria tukup kwaponono. ¹⁰ Nánkár yumo paokop nap te yumo yam, waempyam ankwap, tá su, mear yaopwae ará te ti-samp kwaponono. Arop tére námp te fwap am tére námp fek tapek nopok ankank sámp naenámp. ¹¹ Táte yumo ankwap taun mek, tá némpouk tukupria te, yumo ankár fwapia nkea mér kip. Am némpouk arop kwapwe kare yae-párak arop yak nánko te, yumo ankár méntér saráp yakápia nánkár wakmwaek am némp pwarará tukup kip. ¹² Táte yumo ankwap nap mek tukup nap kwamp te, yumo am nap mekamp koumteouráp aropan ankár arakrá sér kipo: ‘Kwaromp yonkwae porokwe yumont yakano.’ ¹³ Aerá sénapo, am nap mekamp koumteouráp arop yumwan warákárria érékép napo te, yumo sénap kar kwapwe fwap am fárákapan yaewour naenámp. Aeno táte mao yumwan warákárria érékép mo napo te, yumo sénap kar kwapwe warko yumwan mwar yaewour naenámp. ¹⁴ Táte arop ankwap yumwan warákárria éréképea yiráp kar wa mo napo te, yumo ankár am némpráp, am nap mek te ankár fori pwararea warko tukup kwaponono.” ¹⁵ Ono yumwan kare kar sénampon: Nánkáráp Kwaro koumteouráp aropan kot naenámp fek, Sodom ntia Gomora mek sánkámp touwe kwatae kámá-pwarará yoporop touwe tokwae am némpao sámp mwanapon.”^e

^b 10:6 Jer 50:6; Mt 15:24   ^c 10:10 1 Ko 9:14; 1 Ti 5:18   ^d 10:14 Ap 13:51; 18:6

^e 10:15 Stt 19:14-28; Érik 1:7

‘Nkwakwe make touwe korop naenámp’rá sénámp kar
Mak 13:9-13; Luk 21:12-17

¹⁶“Yumo wawenk! Ono yumwan yao pwae mekamp as niamp ou mek sipsip niamp tirá kérép nampono. Aenampara, yumo ankár tákamao i konámpnám yonkwae kour fek tére kipo. Yumo ankár ant yuri i konámp ninikaokria yumo sánánkar porokwe fek yakáp kipo.^f ¹⁷Yumo arop fárákapan fwapia mér kipo. Yumwan náráp kaunsilo nke námpek fek éréképá tukupá kot mwarea napon. Tá yumwan lotu nap mek ti fákeyakáprá yumwan fupuk mwarea napon. ¹⁸Yumo ononampaok napara, yumwan Gavman ntia king fákáreaonapok éréképea tukup mwarea napon. Aenapo, yumo am fárákapan kar farákápria ankwap fi aropan kor farákáp mwanapon.^g ¹⁹Yumwan érékép tukupea kot napo te, apápi kwapono. Yumo takria, ‘Yino am fárákapan te apaerá sér mwareano’rá ninik mwanape. Tá ‘Yino yinan turunk napo te, apae kar nopok sér mwareano’rá ninik mwanape. Yumwan am ke fek táman yumo kar farákáp mwanap kar Kwaro yiráp ninik mek pap naenámpo. ²⁰Apae yumoku am kar farákáp mwanapanápe, yiráp Naropwaromp Yiki Kor Spiritao yiráp top korént puiyakria am kar farákáp naenámpo.^h

²¹Arop fárákáp náráp ankwapyaenápen kot nánko, tirá wour mwarea napon. Naropwaro náráp tárápan tak nánko, tá tárápuao kuri náráp éntupwar naropwarén yoporria tirá wour mwarea napon. ²²Waeman kápae kare arop yumwan kokwarok mwarea napon. Am te apae riteanápe, yumo waeman onomp firáp yakáp napantá napon. Aeno arop ankár mér kárakáre fek yakrá akwapea pwarnám yae fek nánko te, Kwaro man fwap warko warámp naenámpo.ⁱ ²³Táte yumwan ankwap taun mekamp yérépe napo te, yumo ankár pirikimpea ankwap taun mek tukup kipo. Ono yumwan kare kar sénampono: Yumo oukoumwan Israel firamp taun mekamp tére pwar mo napo, Aropamp Táráp waeman ék naeria námpon.

²⁴Skul táráp te náráp tisan kámákár akwap mono. Táte tére konámp aropao kor náráp arop tokwaeran kámákarrá nareki yak mono.^j ²⁵Skul táráp akwapea maomp tisa yaknám niampnám te wae fwap pwi námpono. Táte tére konámp aropao kor akwapea náráp arop tokwae yaknám niampnám te wae fwap pwi námpono. Am arop fárákapan naropwarén e tokoprá ‘Belsebul’rá sénapara, mámá nap mek énéngi yakápnap arop fárákapan kor kwatae e takrá tokoprá kák mwanapon.”^k

^f 10:16 Jo 10:12; Ap 20:29   ^g 10:18 Ap 25:23   ^h 10:20 Jo 14:26   ⁱ 10:22 Mt 24:9,13; Jo 15:18-21   ^j 10:24 Jo 13:16   ^k 10:25 Mt 12:24; Mk 3:22; Lu 11:15

Arop ankár Kwarén saráp apáp naenámp kar

Luk 12:1-9

²⁶Warko Jisas ankwap kar arakrá sér, “Aropao yumwan kwatae pap mwaria napo te, yumo apápi kwapono. Kápae kare ankank mek oupouroupa yak námp te, nánkáráp érik korop naerámpon. Tá kápae kare kar mek yak námp te, nánkár arop ponankor fwap mér mwanapon.^l ²⁷Ono kar yumwan kumuruk farákáp namp te, yumo ankár wae fek farákáp kipo. Tá kar yumo sánánkar woupwi fek wa nap te, yumo ankár koupoukarrá tankáp konap mwaek fokoheyakrá, am kar farákáp kipo. ²⁸Yumo te arop pourouan saráp tirá wouria yiráp waempén te kwatae pap mo mwanap arop táman apápi kwapono. Táte mono. Yumo ankár arop pourou ntia waemp yaomwi mek sámp-sinaenámp Kwar táman saráp apáp kipo.^m

²⁹Arop ant kánanke anánkaopwe mani kánanke 2 toea fek sámp konapono. Aeno táte yiráp Naropwar monorianánko te, am ant kánanke te ankwap apárok piká párákap mono. ³⁰Aeno yumwan te mao waeman yiráp me korokamp me pwae wuriman wae kouroumpea pwi pwate námpon. ³¹Aenámpara yumo te apápi kwapono. Yumo te waeman Kwaro nke námp fek am ant kápae kare kánanke-táráp kámá-pwar napara, mao amwan fwap taokeyak kor naenámpon.”ⁿ

Jisasomp e érik sér mwanap kar

³²Jisas warko ankwap kar arakrá sér, “Arop koumteouráp aropao nke nap fek onomp e érik farákarrá sénámp te, ono kuri am aropamp e onomp yámar mek yaknámp Naropwaro nke námp fek maomp e érik farákarrá sénanampon. ³³Aeno aropao koumteouráp aropao nke nap fek ‘Ono te Jisasomp firáp mono’rá sérianámp te, nopok ono kor onomp yámar mek yaknámp Naropwaro nke námp fek am aropan ‘Mao te onomp firáp mono’rá sénae rampon.”^o

Jisasén saráp ninik mwanap kar

Luk 12:49-53; 14:25-27

³⁴Jisas warko ankwap kar arakrá sér, “Yumo te ono apárokamp yorowaran poporokwerá kák naeria ék nampan mpwe niniki kwapono. Ono apae apárokamp yorowaran poporokwerá kák naeria ék nampanápe, mono. Ono te bainatan sámpea ék nampono. ³⁵Ono éknamp fi te arop náráp naropwarén yorowar nánko, tá yupuaokor náráp éntupwarén nánko, tá yupuaokor náráp yupu táparápén yorowar, mak mwanapono. ³⁶Námoku ankárankamp nap mekamp arop kok yorowar mwanapon.

^l 10:26 Mk 4:22; Lu 8:17   ^m 10:28 Je 4:12   ⁿ 10:31 Mt 6:26   ^o 10:33 Mk 8:38; 2 Ti 2:12

³⁷Arop náráp éntupwar naropwarén saráp ninik tokwaeria, mao onan ninik tokwae mo námp te, mao te onomp nouroup yak naenámp pourou mono. Arop náráp poumou-táráp, tá yupu-tarápan saráp ninik tokwaeria onan ninik tokwae mo námp te, támao kor onomp nouroup yak naenámp pourou mono. ³⁸Tá arop ono touwe sámp nampaokria, onomp wakmwaek korop mo námp te, mao te onomp nouroup yak naenámp pourou mono. ³⁹Arop námoku támao yiki yak kare sámp naenámp te, maomp yiki yak te waeman akwapá moyak naenámp. Aeno arop onan ninikia námokuráp yiki yak wampwe pwar námp te, mao fwap yiki yak kare sámp naenámp.”^p

Arop yaewouri námp fek nopok sámp naenámp kar

Mak 9:41; Jon 13:20

⁴⁰Jisas warko ankwap kar arakrá sér, “Arop yumwan éréképea yaewour nap te, onan kor warámpea yaewour napon. Tá arop onan warámpea yaewour nap te, onan sámp-kérép nánko ono ék namp Kwarén kor warámpea yaewour napon.”^q ⁴¹Arop námo profetén yaewour naerá ninikia profetén warákárria náráp nap mek warámpá akwap námp te, am profet sámp konámpnám taknám nopok sámp naenámp. Tá arop, ono yae-párák kare arop warákárria onomp nap mek warámpá akwap naerá ninikianám te, am yae-párák kare aropao sámp námpnám taknám nopok kor am ankank kwapwe sámp naenámp. ⁴²Aropao ono éréképá tanknám arop ou mekamp e moráp arop ankwapan nkea, mao te Jisasomp wakmwaek akwapnám aropara, yaewour naerá ninikia man ént yink-sánkeanám te, ono yumwan kare kar sénampon: Am taki námp te kwaporok mono, ankár nopok kor sámp naenámp.”^r

Jono náráp éréképá yáarak i konámp arop fárakap

Jisasnámok tirá kérépám kar

11 ¹Jisas námoku éréképá yáarak i konámp éntér-sámpramp arop fárakapan am tére mwanap kar farákáp. Takia kar wae pwarará, am némp pwarará am mwaekamp némpouk mwaek akwaprá koumteouráp arop fárakapan Kwaromp kar yénkrá farákáprá yáarak.

²Jono man fákapea páte napo yakria, Kraiso kápae kare térerá yáaraknám kar wa. Aeria maok, Jon námoku éréképá yáarak i konámp arop fárakapan, Jisasén turunkenkria tirá kérép. ³Aenánko maok, am fárakap tukupea Jisasén turunkrá, “Amo te am korop naenámpria yépéknám arop támao ni, yino nánkár ankwapan yépékrá yakáp mwanám nie?”^s

^p **10:38-39** Mt 16:24-25; Mk 8:34-35; Jo 12:25   ^q **10:40** Mk 9:37; Lu 9:48; Jo 13:20; Ga 4:14   ^r **10:42** Mt 25:40; Mk 9:41; Hi 6:10   ^s **11:3** Mal 3:1

⁴Tá nopok Jisas am fárákapan arakrá sér, “Yumo tukupea kápae kare ankank yumo wawi nap, tá yumo yi fek nke nap, am táman Jonén sér kipo: ⁵Yi néneráp arop fárákap warko fwap nke, tá pu kwataeráp arop fárákap wae paokop, tá pourouk lepra touwe sámnpap arop wae pourou yiki kwapwe, tá woupwi kérnáp arop fárákap warko fwap kar wa, tá sumpwinap arop fárákapao kor warko fárámp, tá ankank moráp arop fárákapao kor wae Kwapwe Kare Kar wa naponon.^t ⁶Aeno táte arop ankwap mao onan mérámp pwar mo námp te, Kwaro man ourour sánk naenámpon.”

⁷Am Jonomp éréképa yáarak i konámp arop fárákap wae tukup tenapo, Jisaso Jon táman koumteouráp arop fárákapan sérrá, “Wokwaek yumo arop yak mo apár mek te apae ankankan nke mwaria tukupapon? Ae te yumo ént woupwi mekamp kaeak ankárank ouwirao nánko, nárákár akwapá koropá námp táman nke mwaria tukupap nie? Am te mono! ⁸Yumo apae ankank nke mwaria tukupapon? Ae te arop ankwap kwapwe kare waempyam moporia yak nánko, táman nke mwaria tukupap nie? Táman kuri mono! Arop fárákap waempyam kwapwe moporia nap te kingomp nap mek yakáp i konaponon. ⁹Aeno yumo te apaen nke mwaria tukupapon? Profet ankárankan nke mwaria tukupap nie? Ye. Tá kare, ono yumwan sénampon: Mámá yaknámp profet máte kápae kare ankwap profetén kámákár akwapea arop tokwae námpon. ¹⁰Am arop táman Kwaro maomp Buk fek arakrá sénámpon:

‘Wawenke!

Onomp kar farákáp naenámp arop sámp-kérép nanko, amwan manénkir meki akwap naenámpon.

Mao amo akwap nanap mwae kup nánapia pwar naenámpon!”^u

¹¹Ono yumwan kare kar sénampon: Arop ént mek nérrá kák-námp Jon te apárokamp ponankor arop fárákapan kámákár akwap námpon. Aenámpan maok, arop Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek arop apárok kar kánanke kwarok yak námpao maok, Jonén kámákár akwap námpon.

¹²Arop ént mek nérrá kák konámp Jon yakámp ke feknámpia koropea oukoumwan námp te, arop yoporráp kárákáre kor arop fárákapao Kwaro náráp firáp taokeyak námp te yorowarrá apárok anámpá pap mwaria wae napon. ¹³Ponankor profet fákáre ntia Mosesomp loao kor Kwaromp kar farákáprá koropea Jon koropámp ke fek naenámp karan sériapon. ¹⁴Aeno táte yumo wa mwaria te yumo wawenke! Jon te Elaija am arop korop naenámp támaono.^v ¹⁵Aenámpara, woupwiráp arop te ankár mámá kar má wa kuno.

¹⁶Oukoumwan mámá ke fekamp koumteouráp aropan te ono waniamprá sénanampono? Am fárákap te tárápu anánk fákáre koropea

^t 11:5 Mt 8:2-4   ^u 11:10 Mal 1:3; Mk 1:2; Jo 3:28   ^v 11:14 Mt 17:10-13

némpouk tankáprá ankwap fákáreao ankwap fárákapán sér i konap niamp námpon. ¹⁷Mao sérrá, ‘Yino yumwan wur fokop námpan maok, yumo tár pounk mo. Tá yino yonkwae touwe mwanap tár sámp námpan maok, yumo te éménk mo i konapon.’ ¹⁸Tá taknámp Jon koropea fir tokwae fár mo, wain ént fár mo námpono. Aenángo arop fárákapao man sérrá, ‘Kwatae-arop maomp pourouk woukoupeyak námp’rá sénapon.” ¹⁹Aeno Aropamp Táráp ékia mao fir fárrá, wain ént fár, mak nánko, arop fárákapao man sérrá, ‘Yumo nkenke! Mao te fir fár tokwae konámp arop, tá wain ént fár tokwae konámp aropono. Mao te takis sámp konap arop ntia kwatae ninikráp aropamp nouroupono.’ Aenámpán maok, mao tére námpao Kwaromp mér yénkép námp te kare kar ankankono.”^x

Kwatae ninik pwar monap arop firan aropompnámp kar

Luk 10:13-16

²⁰Ankwap némpouk mwaek Jisas kápae kare kárákáre tokwae yénkép námpan maok, am fárákap te kwatae ninik younkwek sir mono. Aenapantá, am ke fek táman Jisaso am fárákapán yoporimpono. ²¹Takria arakrá sér, “Yumo taun Korasin mekamp arop fárákap, yumo te koupoutáráp nape! Tá yumo taun Betsaida mekamp arop fárákap, yumo te koupoutáráp nape! Arop ankwap ankwap fi mekamp taun Taia ntia Saidon mek ono yiráp taun mek yénképnamp kárákáre niamp yénképankoria te, am fárákap Taia ntia Saidon fi yonkwae touweria kápér i konap waempyam kápéria yaomwi éntu mek yakápria kwatae ninik waeman younkwe mwaek sir mwarapono. ²²Aeno ono yumwan sénampon: Kwaro koumteouráp aropan yurukupia touwe kwatae nénk naenámp yae fek te taun Taia ntia Saidon firao sámp mwanap touwe te, yumo sámp mwanap touwe tokwae niamp take mono.” ²³Tá Kaperneam mekamp arop fákáre, yumwan te arop ankwap fákáreao kakapea yámar mek sampok mwanap nie? Mono. Yumo ankár yaomwi mek pik mwarea napono. Táte arop ankwapao taun Sodom mek ono yumwan mapek kárákáre yénkép namp niamp take pourouráp yénképankoria te, am Sodom oukoumwan fwap makánko yak naempon.” ²⁴Aeno ono amwan sénampon: Kwaro koumteouráp aropan yurukup naenámp yae fek te amo sámp nanap touwe tokwae te Sodom mek sámpap touwean kámákár akwap námp sámp nanapon.”^a

Jisasonámpok tukupea anepér sámp mwanap kar

Luk 10:21-22

²⁵Am ke fek táman Jisas Kwarén arakrá sér, “Ayao, amo yámar mek ntia apár taokeyak konap Tokwae Karono. Amo mamá ankank mér

^w 11:18 Mt 3:4   ^x 11:19 Lu 15:1-2   ^y 11:22 Amo 1:9-10   ^z 11:23 Stt 19:24-28; Érik 1:7

^a 11:24 Mt 10:15; Lu 10:12

tokwaeria ninik kour kwapwenap arop fárákapan te mek wouroumpria, amo tárápunámp yakápnar aropan saráp yéncép nap táman, ono amwan ‘Aesio’rá sénampono.^b ²⁶ Ayao, am te kareno. Waráp ninik te taki yak námpono!”

²⁷ Jisaso am taun mekamp aropan warko ankwap kar sérrá, “Onomp Naropwaro onomp yaek ponankor ankank káká pwate námpon. Arop ankáránkamp Kwaromp Tárápan mér mono. Naropwar Kwar námoku saráp mérámpono. Tá arop ankwap Naropwarén mér mono. Kwaromp Tárápao saráp mérámpono. Aenámpara, Kwaromp Tárápao am fárákapan náráp Naropwar Kwar yéncép nánko, am fárákapao saráp Naropwar Kwarén mér napon.^c

²⁸ Yumo arop fárákap tére tokwaea wae, tá ankank kakap napo, kápae nánko te, yumo ponankor ononampok korop napo, ono yumwan anepér nénc nanampon. ²⁹ Ono yumwan sánknamp am yaopwae kápae yiráp yápare mek porokop tenamp te,^d yumo fwap samp mwanapon. Tá ono yumwan sampenkria sánknamp ankank te kápae mono. Am te apae riteanápe ono te onokump ninik te apárok anámpea aropan sánánkar porokwe fek i konampono. Aenampara, yumo fwap anepér sámp mwanapon. ³⁰ Mámá yaopwae ono yiráp yápare mek pap namp te, yumwan kokwae sánk mono. Tá ankank ono yumwan sampenkria nénc namp te kápae mo, kakére fwapono.”^e

‘Sabat yae fek tére kwapono’rá sénap kar

12 ¹ Wakmwaek ankwap Sabat yae fek Jisas witráp yopwar mekmwaek náráp éréképá yarak i konámp arop éréképea akwap. Aenánko am fárákapao yae porokwe nánko, wit kánánkáprá yipi kokwarrá fépérrá tukup.^f ² Aenapo, Farisi fákáre am táman nkea Jisasén sérrá, “Amo nkeae! Waráp éréképá yarak i konap arop fárákap nko, Sabat yae fek lo kákánk konap ankank te tak napon.” ³ Aerá sénapo maok, Jisas nopok am fárákapan sérrá, “Ae te yumo Devitoimp kar Kwaromp Buk fek yak námpan te nke mák napon? Ono sénamp te am ke fek Devit ntia maomp arop fárákap yae porokwe nánko, ⁴ Kwaromp lotu nap mek yinkea Kwarén ofa sánknamp pan fáriapono. Am pan te fouara, arop fár mono. Pris fákáreráo saráp fári konapan niapon.^g ⁵ Ae te yumo am kar lo fek yak námpan kor nke mori kwapono? Pris fákáre Sabat yae fek lotu nap tokwae mek lo kwe-pwararea tére napan maok, am fek te kwatae

^b 11:25 1 Ko 1:26-29   ^c 11:27 Mt 28:18; Jo 1:18; 3:35   ^d 11:29 ‘Yaopwae yápare mek porokop’ te bulmakaump yápare mek porokop tenapo, éréképea akwap nánko, ankore mekamp plau yaopwaerao kwar mek yokoroprá akwap konámpan sénámpon. “Juda Tére konap Nínik” kware 7 fek nkeampo.   ^e 11:30 1 Jo 5:3   ^f 12:1 Lo 23:25   ^g 12:3-4 1 Sml 21:1-6

ninik yak mono.^h ⁶ Ono yumwan sénampon, mapek yak námamp te támao lotu nap tokwaeran kwe-pwar námpon. ⁷ Kwaro sérrá, ‘Ono te ofa fek warákár mono. Ono te ankwapan aropompan saráp warákár nampon.’ Aeno táte yumo am mek yaknámamp kar fwapia mér nap kwamp te, arop kwatae ninik mo, fwapnap aropan, kwatae ninik naprá yurukup mo mwanapono.ⁱ ⁸ Am te apae riteanápe, Aropamp Táráp mao námoku Sabat yaeran kor poukwap konámpono.”

Jisas Sabat yae fek arop yae kwataenámp fwapi papámamp kar
Mak 3:1-6; Luk 6:6-11

⁹ Takia Jisas am fek pwarará akwapea, ankwap taun mekia am fárákapamp lotu nap mek akwap. ¹⁰ Aenánko maok, am mek yaknámamp arop ankárakamp maomp yae te yonkwae yak. Aenánko maok, arop ankwap fárákap Jisasén kot mwanámpria, mokopon nke mwar ritea man turunkrá, “Ae te nomo fwap Sabat yae fek touwenámamp arop fwapi pap mwanámamp ni mo nie?” ¹¹ Aerapo maok, nopok Jisaso am fárákapán sérrá, “Yumo ou mekamp arop ankwap náráp sipsip Sabat yae fek apár me mek piká yak nánko te, mao fwap náráp sipsip warko ka-pap konámamp te yumo wae mér napon. ¹² Aeno arop te sipsipan kámákár akwap námpon. Aenámpara, nomo fwap Sabat yae fek arop ankwapan yaewour mwanámpon.” ¹³ Aerá séria pwarará am aropan sérrá, “Waráp yae kor ékékérae.” Aeránko maok, am arop wae náráp yae kor ékékér nánko, maomp yae kor wae kwapwe kareria ankwapmwaek yae kor niampi yak. ¹⁴ Aenánko, Farisi fákáre am nkea, lotu nap pwarará tukupea koupoukarrá tankáprá Jisasén sámp-wouroump mwaria kar sérar.

‘Jisas te Kwaromp tére arop kareno’rá sénámamp kar

¹⁵ Jisaso am Farisi fákáre námwan kwatae pap mwarianap ninik wae méria am taun pwarará akwap. Aenánko kápae kare koumteouráp arop maomp wakmwaek tukup napo, mao touwenap arop ponankor fwapokwaprá kák. ¹⁶ Aeria maok, am fárákapán sérrá, “Yumo onan, mao tére námponorá arop ankwap fárákapao wa nap fek érik séri kwapono.” ¹⁷ Aenánko maok, am kar te wokwaek Kwaro profet Aisaiamp táp feknámamp sérimp kar wae méntér pwi námpono. Aisaiá arakrá sér,

¹⁸ “Mámáte onomp tére aropan
ono wae nánapi pwara nampon.
Ono man warákár tokwaeria
ono te man yonkwae kárámamp nampon.
Onomp Spirit maomp pourou mek pap nanko
mao yae-párák kare ninik fekamp kar

^h 12:5 Nam 28:9-10   ⁱ 12:7 Hos 6:6; Mt 9:13

- ankwap fi mekamp arop fárákapan
farákáp naenámpón.^j
- 19 Mao te arop yopor kar sér mo,
kar tokwae tékén sér mo.
Mao koupoukour konap mwaek érik fokopeyakrá
wumwi kar fek kar farákáp mono.^k
- 20 Kaeak nunuri yak námp te,
am te ponankor tákár mono.
Táte kárákáre monámp lam mekamp wik
yurunk kánanke kwarok námp te
ponankor torokwari pap mono.^l
Mao fwap térerá yakrá akwapea
yae-párák kare ninik pwi yak námp naenámpón.
- 21 Táte kápae kare ankwap fi mekamp arop
man méria, man yépekrá yakáp mwanapon.”^m

‘Jisas te Belsebulomp kárákáre fek tére námp’rá sénap kar
Mak 3:20-30; Luk 11:14-23

22 Am ke fek táman arop fárákapan arop ankárankamp kwatae-arop noumpoukoupá yak námp Jisanámpok warámpá korop. Mao te yi ntia top kour aompi yak. Aenángo Jisas man fwapi pap nángo, mao wae kar séria yi fwap nke. 23 Aenángo kápae kare koumteouráp arop nkea kokorokoria sérrá, “Ae te máma arop te Devitomp fekamp táráp ni mo nie?”ⁿ 24 Aenapan maok, tá Farisi fákáre am wawia sérrá, “Am arop te Belsebul kwatae-arop fákáre taokeyak námp maomp kárákáre fek kwatae-arop yéreperá kérép námpono.”^o

25 Aerapan maok, Jisas am fárákapan ninik mek wae méria am fárákapan sérrá, “Ankárankamp firáp arop taokeyakáp nap mekamp kuk pirékarea yorowar napo te, am fi te mokopia kárákáre yak naenámpón? Waeman kwatae akwap naenámpón. Táte ankárankamp némpoukamp arop, tá ankárankamp nap mekamp arop kuk pirékarea yorowar nángo te, am némp ntia am nap mekamp arop te fwapi yakáp mono. 26 Aeno táte Satan kok námoku yorowar nángo te, am Satanomp fi te waeman pipirikiri akwap naerámpon. Aenámpara, mao náráp firáp taokeyak konámp te mokopia kárákáre yak naenámpón? 27 Táte kare, Belsebul onan yaewour nángo, ono kwatae-arop yéreperá kérép nampan nángo te, wa yiráp arop fárákapan yaewouránko kwatae-arop yéreperá kérép konapon? Aenámpara yumokunap fi támao maok warko yumwan yurukup námpon. 28 Aeno táte yumo nke napo, Kwaromp Yiki Kor

^j 12:18 Mt 3:17   ^k 12:19 2 Ti 2:24   ^l 12:20 Mao te aropan porokwe fek i konámpan wounáp kar takrá sénámpono.   ^m 12:18-21 Ais 42:1-4   ⁿ 12:23 Jo 7:31   ^o 12:24 Mt 9:34

Spiritao onan yaewouránko, ono kwatae-arop yéréperá kérép nanko te, yumo táman nkea, Kwaro náráp firáp taokeyak naenámpon te yumo nke nap fek wae ék námpon, ará mér kipo.^p

²⁹Mokopia aropao ankwap kárákáre kor aropamp nap mek akwapea maomp ankank ti naenámpon? Mao tak naeria te, manénkir akwapea am kárákáre kor arop sámpea, paok fek yarokwapea pátea maok, mao fwap nap mek papará am mek tankápnámpon ankank fwap ti naenámpon.^q ³⁰Táte arop onomp nouroup mo námpon te onomp yopor aropono. Arop onont ankára mek koumteouráp aropan koupoukour mo námpon te, mao am fárákapan ti-yérépe nánko, pirikimp konapon.

³¹Aeria ono yumwan sénampon, ‘Kwar te koumteouráp arop fárákapao kwatae ninik ntia man wouroump sénap fwap tirá épér naenámpon. Aeno arop Kwaromp Yiki Kor Spiritan wouroump sénap fekamp kwatae ninik te tirá épér mono.’ ³²Arop fárákapao Aropamp Tárápan kar kwatae sénap fekamp kwatae ninik te fwap tirá épér i konámpon. Aeno Kwaromp Yiki Kor Spiritan kar kwatae sénap te, Kwaro am fekamp kwatae ninik tirá épér mo nánko, oukoumwan taki yak, nánkár kor ankár taki yak naenámpon.”

Aropamp ninik mek yak námpon maomp karao érik yéknépnámpon kar

³³Tá Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, “Kwapwe kare yao te kirao kor kwapwe kare ki tank námpon. Táte kwatae yao te, kirao kor kwatae ki tank námpon. Arop fárákap, kwapwe kare yao ni, kwatae yao nierá mér mwaria te kiran saráp nkea mér i konapon. ³⁴Yumo kwatae kare arop tákam-ti kwatae niamp te, yumo mokopia kwapwe kare karan sér mwanapon? Arop ninik mek kwatae nkwaekwe make ninik yak námpon te, am támao maomp táp meknámpon am takeniamp kar sérar i konámpon.^s ³⁵Kwapwe kare arop te maomp ninik mek kápae kare kwapwe kare ninik mwar yak námpara, maomp táp meknámpon kor kwapwe kare ninik fekamp karan saráp sérar i konámpon. Arop kwatae te maomp ninik mek kápae kare ninik kwatae yak námpara, am kwatae ninik táman saráp sérar i konámpon.

³⁶Aeno ono yumwan sénampon: Kwaro arop kot naenámpon yae tokwae fek te, koumteouráp aropan yumo ponankor kar kwatae-námpon nik mo, kwaporok sérar i konap, am fek yurukup nae-námpon. ³⁷Amoku waráp sénap kar táman Kwaro yurukupia, amwan ‘Kwapwe kare arop’rá sér, tá ‘Amo kwatae arop’rá sénaenámpon.”

'Jisas kárakáre yénképano' ria sériap kar
Mak 8:11-12; Luk 11:29-32

³⁸Aenánko am ke fek táman lo yénkrá farákáp konap arop ntia Farisi fákáre Jisasén sérrá, “Tisa, yino amo Kwaromp kárakáre yénkép napo, nke mwaro.”^t

³⁹Tá nopok Jisas am fárakapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Mámá ke fekamp koumteouráp arop fákáre te Kwarén pwarnap koumteouráp arop kwataerao ‘Kwaromp kárakáre nke mwar’rá sénapon. Táte ono am fárakapan Kwaromp kárakáre fwap yénkép nanampan maok, am fek te profet Jonanimp Kwaromp kárakáreran saráp yénkép nanampono. ⁴⁰Wokwaek kar Jona te éntékam tokwaeramp yare mek yámar yinink, kumur yininki yakámpon. Aeno Aropamp Tárápao kor kwar mek yámar yinink, kumur yininki yak naenámpon.”^u ⁴¹Wokwaek kar Ninive mekamp arop fákáre waeman Jona Kwaromp kar farákáp nánko wawia kwatae ninik pwar napon. Aeno mapek yaknám arop ankwap te Jonan kámákár akwap námpan maok, yumo maomp kar younkwek sinapon. Aenapara, nánkár Kwaro koumteouráp arop fárakapan yurukup nám arop fek, Ninive mekamp arop fákáre Kwaro arop ponankor yurukup nám fek fokouri yakáprá yumoinap kwatae ninik érik farákáp mwanapon.”^v ⁴²Wokwaek kar yae-mánkwán mwaek panek yaknám kwín te apár faek karaok yak námpao maok, Solomono kwapwe kare yonkwae kour kar farákáp nánko, wa naeria koropámpon. Aeno mapek yaknám arop ankwap te, Solomonén kámákár akwap námpan maok, yumo maomp kar younkwek sinapon. Aenapara, nánkár Kwaro koumteouráp aropan yurukup nám fek yae-mánkwán mwaek panek yaknám kwín am mek fokopeyakria, mámá ke fekamp koumteouráp aropamp kwatae ninik érik sérar naenámpon.”^w

Kwatae-arop warko arákarrá koropnám kar
Luk 11:24-26

⁴³Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, “Aeno táte kwatae-arop arop ankwapan pwarará te, akwapea ént yak monám apár mekmwaek yarak. Yarakria, am mek anepér sámp naenám nap oupourouk námpao maok, mao nke mono. ⁴⁴Aeria maok, mao sérrá, ‘Wampweno. Ono manénkir yakea koropnamp nap mek akwap nae’ ria koropea nke nánko, am nap te tiri farákápea fwapokwapia pwate napo, am nap te kwaporok yak. ⁴⁵Aenánko te, mao warko akwapea ankwap fákánekwatae-arop maomp kwatae ninikan kámákár nám éréképá koropea am nap mek tukupea yakáp. Wokwaek am arop te maomp pourouk kwatae-arop yak nánko,

^t 12:38 Jo 6:30; 1 Ko 1:22   ^u 12:40 Jo 1:17   ^v 12:41 Jo 3:5   ^w 12:42 1 Kin 10:1-10

kwatae yakámpao maok, oukoumwan te warko ankár porok kwatae kare yak námpon. Tá taknámp oukoumwan mámá ke fekamp koumteouráp arop fárákapan kor, takeniamp arop yakáp mwarea napon.”^x

Jisasomp éntupwar ntia nánaeounáp fákáre koropnap kar

Mak 3:31-35; Luk 8:19-21

⁴⁶Jisas koumteouráp aropan am kar farákáprá yak nánko, maomp éntupwar ntia nánaeounáp koropea oumpwik furuk yakápria Jisasént kar sér mwaria.^y ⁴⁷Aenapo, arop ankwapao Jisasén sérrá, “Amo wawae! Waráp éntupwar ntia waráp nánaeounáp mámá amont kar sér mwaria koropá ek yakáp nape.”

⁴⁸Táte Jisaso nopok am aropamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Onomp éntupwar te wanono? Onomp nánae te wanono?” ⁴⁹Aeria námoku éréképá yarak i konámp arop fárákapan yae kurépi fokoprá arakrá sér, “Amo nkeae! Onomp éntupwar ntia onomp nánaeou te mámá fárákapano. ⁵⁰Arop onomp yámar mek yaknámp Naropwaromp ninikaok akwap námp te, támao maok onomp nánae, onomp antáp, onomp éntupwarono.”^z

Arop yopwar mek ankankou yirirnámp wounáp kar

13 ¹Am yámarao táman Jisas am nap pwarará akwapea ekria maok, ént aokore tokwae woupwi fek tank. ²Aenánko, kápae kare koumteouráp arop koropea am fek koupoukour. Aenapo, mao am feknámp bot mek korokwapea tank nánko, koumteouráp arop ponankor ént woupwi mek fokouri yakáp. ³Aenapo Jisas am fárákapan kápae kare wounáp kar farákáp. Aeria sérrá, “Yumo wawenke! Arop ankárankamp akwapea yopwar mek ankankou yirir námpono. ⁴Mao yirir nánko maok, ankankou ankwapmwaek mwae kupuk piká tankáp nánko, antao koropea fépér. ⁵Tá ankwapmwaek péri kor yárakár námp fek pik nánko, kwar tokwae mo námp fek piká tankáp. Aeria kwar mek pik mo nánko, am ankankou wae koupour kar páre námpao maok, ⁶yámar narek aokrá yokwap nánko, kwar kánanke kwarokia am arák yonkwaeria ankankou yákáre námpon. ⁷Tá ankwapmwaek wiráp paok wi forokoraenámp mek piká tankáp nánko, am wiráp paok wi támao woukoupria oupoupouri yak. ⁸Aeno ankankou ankwapmwaek kwar émi kwapwe mek piká tankáp námp te, waeman fwap párea, warko ki kwapwe tankáp i konámpon. Aeria ankwap 100 ki tankáp, ankwap 60 ki tankáp, ankwap 30 ki tankáp i konámpono. ⁹Arop woupwirápao námp kwamp te, mámá kar ankár wa kuno.”

^x 12:45 2 Pi 2:20-22   ^y 12:46 Mt 13:55; Mk 3:31; Jo 2:12; Ap 1:14   ^z 12:50 Jo 15:14; Ro 8:29; Hi 2:11

Jisas wounáprá sér i konámp kar fi

Mak 4:10-17; Luk 8:9-10

¹⁰Jisas am kar farákápea pwar nángo, maomp éréképá yáراك i konámp arop farákap koropea Jisasén turunkrá, “Amo apaeritea am farákapan wounáp kar farákáp napono?” ¹¹Tá nopok Jisaso am farákapan arakrá sér, “Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp kar fi mek wouroumpeyak námp, Kwaro yumwan wae yénkép námpono. Aeno máma arop farákapan te mono.^a ¹²Táte arop Kwaromp kar kárákáre fek niki samp nángo te, Kwaro man warko ankwap ninik kwapwe méntér tapokwaprá kápae kare sánk naenámp. Aeno táte arop kar wawia niki-samp mo námp te, Kwaro am ninik kánanke kwarok yak námpan maomp yaekamp pwarokwap naerámpon.^b ¹³Am taki yak námp táman, ono am farákapan wounáp kar sénampon: Am farákapao am ankank énounkoup napao maok, am farákap te ankank ankwap wuri nke mono. Mao te kar wa mwaria woupwi pap napao maok, mao te wawia mér sámp mono. ¹⁴Am koumteouráp arop farákapao mwanapan, profet Aisaia sérimp kar te wae érik korop námpon. Mao sérrá,

‘Yumo waeman kar wa napao maok,
am kar fi te mér mo mwarea napon.
Yumo wae énounkoup napao maok,
ankank ankwap wuri nke mo mwarea napon.

¹⁵Am koumteouráp arop farákapamp ninik te kárákáre yak námpon.

Aeria am farákapao kar wawantá
woupwi kákaria yi wouri yakáp napon.
Aenapara, am farákap te ankank ankwap nkeria,
maomp woupwi kar wawia
maomp ninik mek kar fi mérantánoria napara,
mao warko arákarea ononampok korop napo,
am farákapan fwapokwaprá kákantáno.^c

¹⁶Aeno yiráp yi fwap ankank nke, tá yiráp woupwi fwap kar wawi konapara, Kwaro yumwan ourour sánk naenámp. ¹⁷Ono yumwan kare kar sénampon, wokwaek kápae kare profet fákáre ntia yae-párák kare arop farákap oukoumwan yumo nkenap ankank má nke mwar karapao maok, nke moiapon. Tá oukoumwan yumo wanap kar má wa mwar karapao maok, wa moiapon.^d

Ankankou fek wounápnám kar fi

Mak 4:13-20

¹⁸Jisas am farákapan sérrá, “Yumo am ankankou yopwar mek yirir i konap fekamp wounáp kar fi wawenk. ¹⁹Arop Kwaro náráp firáp taokeyak

^a 13:11 1 Ko 2:10 ^b 13:12 Mt 25:29; Lu 8:18 ^c 13:14-15 Ais 6:9-10; Jo 12:40

^d 13:17 1 Pi 1:10-12

naenámp karan wa námpao maok, am kar fi fwapia mér mo nap te, mwaeak piká tanknámp ankankou niampon. Satano koupour kar koroprá am kar Kwaro arop ninik mek ankank ounámp yimp námp te, mao ti-akwap konámpono. ²⁰ Ankankou ankwapmwaeak ankore mek péri kor yárákárnámp kwar yumuntuk piká tank námp te arop koupour kar kar wawia sámpea warákár. ²¹ Aenapao maok, am kar te arák kwar mek pik mono. Am te kánanke kwarok ke fek saráp yak nángo maok, mao Kwarén mérámp táman ankwapao námwan kar kwatae sérrá, nkwakwe make sokoro napo, maomp mér námp te koupour kar kwatae akwap konámpono. ^e ²² Tá ankankou ankwap wiráp paok wi fi mek piká tank námp te, arop wae kar sámp námpao maok, apárokamp ankankantá ninik tokwaerá kápae kare mani kénk naerianámp ninikao Kwaromp kar oupouroupá pap nángo, mao te ki tank mo námpono. ^f ²³ Aeno am ankankou kwapwe kare kwar mek piká tank námp niamp te, arop kar wawia am kar fi mér námpono. Aenángo mao fwap ki 100, 60, 30 arakrá tankáp konámpono.”

Yopwar mekamp apwar pwae kwataeran wounápnámp kar

²⁴ Warko Jisas ankwap wounáp kar arakrá sér, “Yámar mekamp Kwaro náráp firáp taokeyak konámp te, arop ankwapao wit ou yopwar mek yirir i konámp niampon. ²⁵ Aenámpao maok, am koumteouráp arop pampi yakáp napo, kumuruk maomp yopor arop kánánkámp koropea kwatae apwar pwae ki wit fi mek yiriria pwarará akwap te. ²⁶ Wakmwaeak am wit párea wae ki tank naeria nángo, nke napo, am apwar pwae kwataeao kor mént forokor. ²⁷ Aenángo, am yopwar mek tére konap arop tukupea yopwar naropwarén sérrá, ‘Arop Tokwae, yino nik námp te, amo waráp yopwar mek te ankankou kwapwe mwar yoroi naponon. Mokopia apwar pwae kwatae am mek yakáp námpono?’

²⁸ Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá, ‘Yopor arop ankárankampao am apwar pwae kwatae sira námpono.’ Aeránko, am tére aropao sérrá, ‘Ae te amo nik nap te, yino tukupea am apwar pwae kwatae moroprá koupoukour mwanámp nie?’ ²⁹ Aerapo maok, nopok mao am fárákapan sérrá, ‘Mono! Yumo takria apwar pwae kwatae moroprá wit méntér morop mwanape. ³⁰ Énénkér taki yakea nepo, nánkár wit moropnap ke fek yumo apwar pwae kwataeran mékir moroprá pupuria yaomwi mek yanki pwatea, wakmwaeak wit koupoukarea onomp fir kák konamp nap mek kák mwanaponon.’ ^g

Mastet ki ntia yisan wounápnámp kar

Mak 4:30-32; Luk 13:18-21

³¹ Tá warko Jisas am fárákapan wounáp kar arakrá sér: “Kwaro náráp firáp taokeyak konámp te, arop ankárankao mastet ou sámpea yopwar

^e 13:21 Kl 2:7   ^f 13:22 Lu 12:16-21; 1 Ti 6:9-10   ^g 13:30 Mt 3:12

mek yoroinámp niampon. ³²Am mastet ou te ankwap ankankou niamp tokwae mono. Am te kánanke kwarok kareno. Aenámpao maok, nánkár wakmwaek akwapea tokwaeria te ankwap pourouráp yopwar mekamp firan kámákár akwap námpon. Akwapea yao niamp nánko, antao kor fwap koropea am yowe mek tankáp i konámpon.”

³³Tá warko Jisas ankwap wounáp kar arakrá sér, “Kwaro náráp firáp taokeyak konámp te yis niampon. Yupu ankárankampao am yis sámpea plaua dis mek yokwapea méntér arákareanánko, yámpea tokwae kar i konámp niampono.”

Jisas wounáp kar mwar farákápnámp kar

Mak 4:33-34

³⁴Am kápae kare kar Jisaso kounteouráp aropan farákáp námp te wounáp kar mwar farákáp námpono. Mao te am fárákapan érik farákarrá kar ankwap sér mono. Ankár wounáp kar mwar farákáp námpono.

³⁵Aenámpan am te wokwaek profet ankwapao sérimp kar méntér pwi námpono. Wokwaek mao sérrá,

“Ono am fárákapan kar farákáp nanamp te wounáp kar fek sénanampon.

Ono am arop fárákapan

wokwaek Kwaro mámá apár yoro námp feknámpia mek wouroumpea yakrá koropea

oukouwán námpan sénanampon.”^h

Apwar pwae kwataeran wounápnámp kar fi

³⁶Takia pwarará Jisas kounteouráp aropan párakoprá wae nap mek akwap. Aenánko maomp éréképá yarak i konámp arop fárákapan koropea man sérrá, “Amo yinan am apwar pwae kwatae yopwar mek forokornámp wounáp kar fi farákápa.”

³⁷Tá nopok Jisaso am fárákapan arakrá sér, “Arop kwapwe kare ankankou yoro námp te Aropamp Tárápono. ³⁸Yopwar te mámá apárono. Kwapwe kare ankankou te Kwaro náráp firáp taokeyak-námp mekamp kounteouráp aropono. Apwar pwae kwatae te Satanomp kounteouráp aropono.ⁱ ³⁹Am apwar pwae ou kwatae yirir námp te Satan nono. Am fir yápaenámp ke te mámá apár pwar naenámp yaenono. Yopwar mek tére konap arop te ensel fákáreno. ⁴⁰Am apwar pwae kwatae koupoukarea yaomwi mek yankap nap te taknámp nánkár mámá apár pwarnámp yae fek tak mwanapon. ⁴¹Aropamp Táráp mao náráp ensel fákáre tirá kérép nánko, náráp firáp taokeyaknámp mekamp arop fárákapan mérnámp kwatae pap konámp ankank, ntia kápae kare kwatae niniknap

^h 13:35 Sng 78:2   ⁱ 13:38 1 Ko 3:9

arop fárákapan fárarámprá párapkop mwanapon. ⁴²Am fárákapan tia yaomwi tokwae mek épéri tenapo, am yaomwi mek yakáprá éménka waeria yu kikimpia wae mwanapon. ⁴³Am ke fek táman yae-párák kare koumteouráp arop fárákap te náráp Naropwaro maomp firáp taokeyaknám mek yakáprá yámarnám wae tákapá yakáp mwanapon. Arop woupwirápao nám kwamp te, ankár mámá kar má wa kuno.”^{j k}

Arop mani bokis kwar mek tank nánko nkenám wounáp kar

⁴⁴Tá Jisaso warko arakrá sér, “Kwaro yámar mekamp náráp firáp taokeyak nám te make niampon: Maniráp bokis yopwar mek manénkir kwar mek wouroump tenapo, arop ankwapao akwapá kwar yokoroepa nkeaka warko oupouri pwar. Aetea mao warákár karia akwapá námokuráp ankank ponankor koupoukarea arop nénkria, am fek mani sámpea warko am mani fek yopwar am sám nám niampon.”

Anani kor kwapwe niampan wounáprá sénám kar

⁴⁵Tá ankwap wounáp kar arakrá sér: “Kwaro yámar mekamp náráp firáp taokeyak konám te, arop ankwap solwara mekamp anani kor émi kwapwe kare^l bisnis téreria am fek mani sám. ⁴⁶Ae konámpao, mao nke nánko, anani kor ankwap ankáránk kwapwe kare kare nánko, mao akwapea námokuráp ankank ponankor nénkria mani tia, am mani fek am anani kor kwapwe námoku naenámp sám nám niampon.”

Umbenan wounápnám kar

⁴⁷Jisaso ankwap wounáp kar arakrá sér: “Kwaro yámar mekamp náráp firáp taokeyak konám te arop ankwap ént aokore mek umben sirarea kápae kare nkwakwe make éntékam ti. ⁴⁸Am umben mek te top pwarámpeyak nánko, forokwapea sakwap paprá tankáprá, baket mek éntékam am kwapwe karenám kákrá, kwatae éntékam épér i konap niampon. ⁴⁹Nánkár mámá apár pwarnám yae fek taknám mwanapon. Ensel fákáre ékia yae-párák kare arop ou mek kwatae ninikráp arop yakáp napan farámprá párapkop mwanapon. ⁵⁰Am fárákapan tia yaomwi tokwae mek épér tenapo, am fárákap yaomwi tokwae mek yakáprá éménka waeria yu kikimpia wae mwanapon.”

Manénkirkamp kare kar ntia wourékam kare kar

⁵¹Jisaso námoku éréképá yarak i konám arop fárákapan turunkrá, “Yumo te mámá kar fi ponankor wae mér nap nie?” Aeránko maok,

---

j 13:43 Dan 12:3 k 13:41-43 Mt 25:31-46 l 13:45 ‘Solwara mekamp anani kor émi’rá sénám te, solwara mek kour mekampung yumwi fek kárákap yak nánko, sámpea am fek mani tokwae ti konapono. Koumteouráp arop te am ankank táman kikiank kare konapono.

nopok am fárakapao Jisasén sérrá, “Yeno.”⁵² Aerapo Jiaso am fárakapan sérrá, “Wokwaekamp lo mérap arop fárakap te Kwarén méria náráp firáp wourékam taokeyak konámp mek korop napao maok, am fárakap te arak naponon: Nap naropwaro náráp nap mekamp maniráp ankank wourékam épirént ankár mek tapokwapea tia érik ti-mank námp niampon.”

Nasaret mekamp arop fárakap Jisasén younkwe sánkap kar
Mak 6:1-6; Luk 4:16-30

⁵³ Jisas am wounáp kar farákápea pwarará am némp pwarará akwap.
⁵⁴ Mao akwapea námokuráp taun mekria am fekamp koumteouráp arop am fárakapan námokuráp lotu nap mek Jiaso kar farákáp. Aenánko am fárakap wawia kokorokoria sérrá, “Am mámara mér ntia Kwaromp kárákáre yénkép námp máte maokamp sámpea námpon?”^m ⁵⁵ Mámara arop te kamdamp tárápono. Maria te maomp éntupwarono. Jems, Josep, Saimon, Judas, am fárakap te maomp nánaeounápono.ⁿ ⁵⁶ Maomp antáponáp fákáre te nomont yakáp naponon. Maomp mér ponankor te maokamp sámp námpono?”^o ⁵⁷ Aeria am fárakap Jisasén kokwarok. Aenapan maok, Jisas am fárakapan sérrá, “Profet te kápae kare némpouk e yak námponon. Aenámpan maok, mao námokuráp némpouk, tá námokuráp nap kare mek te e yak mono.”⁵⁸ Aenámpara, Jiaso am taun mek Kwaromp kárákáre kápae kare yénkép mono. Waeman mér mo napantá námpon.

Arop ént mek nérrá kák konámp Jon sumpwinámp kar

14 ¹ Am ke fek Galili taokeyak konámp Gavman Heroto Jisas térenámp kar korop nánko wa. ² Mao náráp tére aropan sérrá, “Am arop te arop ént mek nérrá kák konámp Jono warko apár me meknámp fárámp námponon. Aenámpara, maomp yæk-námp Kwaromp kárákáre tokwae korop námpon.”³⁻⁴ Am te arakimp: Wokwaek Heroto náráp nánae Filipomp yupu Herodiasén pwarokwap nánko, Jono Herotén sérrá, “Amo sámpnap yupu Herodias am te pwi yak mo námpon.” Aeránko maok, Heroto Jonén sámpea sen fek yarokwapea kalabus nap mek páte napo yakámpon.^o ⁵ Mao Jonén sámp-wouroump naerianámpao maok, koumteouráp arop fárakap te, Jon te profetonia ninik nap ara, mao am fárakapan apápria man sumpwi pap mo, párák kalabus mek páte nánko yak. ⁶ Aenámpan maok, ankwap yae fek Heroto námwan éntupwaro sámpámp yaeran níkia fir kékéouria arop éréképeanáko, koupoukarrá fépér. Aenánko, am ke fek am Herodiasomp namom éni am arop ou mek kaerá yarak nánko, Herot nkea warákár tokwae. ⁷ Aeria maok, man kar papria sérrá, “Kare kar yámar mek yak námpráp amo

^m 13:53-54 Jo 7:15   ⁿ 13:55 Jo 6:42   ^o 14:3-4 Wkp 18:16,20-21; Lu 3:19-20

námwan sápaeria sénap ankank te ankár sénap táman sánk nanampono.”⁸ Aeránko maok, maomp éntupwar Herodiaso Jonén yonkwae pwarámpámp kwamp sumpwianoria man ninik sánkria sérrá, “Amo Herotén sénapo, arop ént mek nér i konámp Jonomp me kor karámp-fárákapea plet mek papea sánk naenampono.”⁹ Aerá sénánko maok, king te, mokop tak naeria ninik tokwae. Aenámpao maok, kápae kare arop fákáre koupoukarrá tankáprá fánap, mao wa nap fek fou e séri tenámp kwamp maok, ‘Sánkenk’rá sérimpon. ¹⁰Mao arop ankárank sámp-kérép nánko, kalabus nap mek akwapea Jonomp yápare kor karámp-fárákap. ¹¹Takia am yépe kor plet mek papea sankoropá am yupu-tarápan sánk. Aenángo mao sámpá akwapea éntupwarén sánk. ¹²Aenapo maok, Jono éréképá yarak i konámp arop fárákap koropea maomp yákáre samp-tukupea apár me mek papea pwarará, am fárákap tukupea Jisasén sériapono.

Jisaso 5,000 aropan fir wunimp kar

Mak 6:30-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-15

¹³Jisas Jon sumpwimp am kar wawia am yaknámp némp pwarará bot sámpea arop yak mo apár mek námoku mwar ampok akwap naeria akwap. Aenángo maok, koumteouráp arop mao akwap námp wawia am yakápnap némp pwarará, Jisas akwap tenámp mwaek apáraok tukup. ¹⁴Wakmwaek Jisas akwapea ankwapmwaek woupwi fek nke nánko, kápae kare koumteouráp arop ou má néntépá yakáp. Aenapo, Jisaso am fárákapan yonkwae touweria maomp pouroukamp touwe fwapokwaprá kák.^p

¹⁵Tá wae kumur mek maomp éréképá yarak i konámp arop fárákap maonámpok koropea Jisasén sérrá, “Mámá ke mek te arop yakáp mo napo, wae kumur naeria námpono. Amo mámá koumteouráp arop wae tirá kérép napo, wonae fik mwaekamp némpouk tukupanápono. Aeria námokuráp mani fek fir tirá fáranápono.” ¹⁶Aerapo maok, nopok Jisaso sérrá, “Apaeritea tukup mwanapono? Yumo támao fir nénkenke.” ¹⁷Tá nopok am fárákapao sérrá, “Yino te mapek fir tank mono. Pan yankapramp éntik, tá éntékam anánkaopwe arakia támao saráp tank námpono.” ¹⁸Aerapo maok, Jisas am fárákapan sérrá, “Am fir onomp wonae fik mapek ti-koropenke.”

¹⁹Aeria maok, koumteouráp arop fárákapan sérrá, “Apwar pwae fek tankápenke.” Aeria maok, mao am pan éntik, tá éntékam anánkaopwe takia yaek tia fákeyakrá yámar mek tokore yakrá Kwarén ‘Aesio’rá sér. Aea pwarará, am pan fápákária, mao námoku éréképá yarak i konámp arop fárákapamp yaek nénk nánko, mao am koumteouráp arop táman

^p 14:14 Mt 9:36; 15:32

nénk. ²⁰Aenapo, am arop fárákap ponankor fépéria wae yare. Aenapo, fir ankwapmwaek tankáp nánko, koupoukarea éntér-sámpramp basket mek kákapo, top-popwarámpimpon. ²¹Am arop fárákap te 5,000 niamp arakerao fáriapon. Am te koumteou tárápu te kouroump mono.^q

Jisaso ént yumunturik koropámp kar

Mak 6:45-52; Jon 6:16-21

²²Jisaso námoku éréképá yarak i konámp arop fárákapán sérrá, “Yumo manénkir bot mek kounkouria ént aokore ankwapmwaek fi mwaek tukupenke.” Aeria maok, námoku mwar koumteouráp arop fárákap tirá kérép naeria. ²³Mao koumteouráp arop tirá kérépá pwarará, námoku mwar narek faonkwe wi fek Kwarén kar toropwap naeria. Wae kumur nánko, mao námoku mwar am faonkwe wi fek yak. ²⁴Bot waeman akwapea ént aokore tokwae kuk nánko, ouwi bot me kour mwaeinámp koropea bot panánkár.^r ²⁵Aenáńko, wae wakor naenámp fápaé nánko, Jisas námoku ént yumunturik koropea am fárákapamp wonae fik. ²⁶Aenáńko, am fárákap mao ént yumunturik koropnámp nkea, kour me woukouria sérrá, “Námwan nkote! Ént arop kwataerao korop ri kane!” Aeria apápria fépénénka wae.^s ²⁷Aenapo, Jisas am fárákapán koupour kar sérrá, “Yumo sánánkar kárákáre fek yakápenke! Máte ono támao korop nampono. Yumo apápi kwaponon!”

²⁸Aeránko maok, tá Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Tokwae Kar e! Amo nap kwamp te, amo onan sénapo, ono kor ént yumunturik amonapok korop nae.” ²⁹Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Amo koropae!” Aeránko, Pita wae bot pwarará ént yumunturik Jisasnámpok akwap. ³⁰Aenámpao maok, ouwi tokwaeran nkea apápria wae, ént mek pikria Jisasén sérrá, “Tokwae Kar, amo onan yaewourae!”

³¹Aeránko Jisaso koupour kar yae paprá Pitan yae tokoroepa sérrá, “Amo te mér tokwae mono. Amo apaeritea anánkaopwe ninik sámp napon?” ³²Aeria Jisas ntia Pita wae bot mek korokwap nepo, ouwi tokwae wae pwar. ³³Aenáńko bot mek tankápnep arop fárákap man loturia sérrá, “Kare kar, amo te Kwaromp Tárápono!”^t

Jisaso Genesaret mek kápae kare touwenap arop fwapokwaprá

kákámp kar

Mak 6:53-56

³⁴Mao wae am ént aokore kuk meknámp pirékarrá tukupea nkwapmwaek fik apár Genesaret mek. ³⁵Aenapo am mekamp koumteouráp arop Jisasén wuri nkea maok, am fek wonae fik mwaekamp kápae kare némpouk kar sámp-kérép napo, am fárákapao kápae kare

^q 14:21 Mt 15:38   ^r 14:23-24 Lu 6:12; 9:28   ^s 14:26 Lu 24:36-37   ^t 14:33 Mt 27:54

touwenap arop Jisasnámпок éréképá korop. ³⁶Aeria am fárákapao Jisasén sérrá, “Amo taki yakrá, waráp pourou yénképá yak napo, am arop fárákapao waráp waempyam fu fek toupoukour napo, am fárákapamp touwe wae fwap naenámpón.” Takrá séri pwarará maok, maomp pouroukamp waempyam fek yae papnap arop fárákapamp touwe warko wae fwap námpono.”

Kwaromp lo appeyaenámpomp loán kwe-pwarnámp kar

15 ¹Am ke fek Farisi fákáre ntia lo mérnáp arop fárákap Jerusalem meknámp Jisasnámпок koroepa sérrá, ²“Apaeritea amo éréképá yárák i konap arop fárákap nomp appeyaenápo nomwan sápap lo kar ták-sinapono. Am fárákap fár mwarianap ke fek te yae yárár i konapaok mo nap tene.”

³Nopok Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Apaeritea yumo Kwaromp lo kwe-pwarará, yiráp tékénouamp loak saráp tukup napon? ⁴Am te Kwaro sérrá, ‘Amo ankár waráp éntupwar naropwaromp karwaokampo.’ Tá ‘Arop náráp éntupwar naropwarén kar kwatae séria te, am arop ankár sumpwi naenámpón.’” ⁵Aeno yumo te arop fárákapán ‘Arakenk’rá sér i konapon: ‘Yumo mani ankank yiráp éntupwar naropwarén yaewour mwanapan kor, am anánkwapan sérrá, “Ono wae am ankank te Kwarén sánk nanampria nánapi páte nampara, yumwan nénk mono”rá fwap sénanapono.’ Yumo aerá sér i konapono. ⁶Am taknap ninik támao yumo Kwaromp kar apárok sámp-anámprá yiráp tékénou káknáp loán saráp narek samp-tukup napon. ⁷Yumo te kwekár i konap aropono! Profet Aisaia te waeman yumwan táman kare sénámpon:

- ⁸ ‘Am arop fárákap te náráp kar mwar onomp e sakap napono. Aeno maomp ninik te onan panek yakáp napon.
⁹ Am fárákap aropamp lo karan saráp farákápria sérrá,
 “Máte Kwaromp karono.”
 Aenapara,
 am fárákap te onan kwaporok mwar lotu napono.’ ”^w

Ankank arop ninik mek oumi pap konámp kar

Mak 7:14-23

¹⁰Aerá séria maok, Jisas koumteouráp aropan koropenkrá wumwiria maok sérrá, “Yumo te fwapi wawia ninik kourenke. ¹¹Ankank táp mek pik námp te arop ninik mek kwatae pap mo i konámpono. Aeno ankank

^u 14:36 Mt 9:20-21   ^v 15:4 Wkp 20:9   ^w 15:7-9 Ais 29:13

arop ninik mek yak námpao maomp táp meknámp ek oukur korop námp te, am támao arop ninik mek kwatae pap námpon.”^x

¹² Am ke fek táman Jisas éréképá yárák i konámp arop fárákap koroepa Jisasén sérrá, “Ae te amo Farisi fákáre waráp kar wawia kokwarok nap te wae mér rape?”

¹³ Aerapo maok, nopok Jisas arakrá sér, “Onomp yámar mekamp Naropwar te mao wae yopwarrápono. Kápaé kare ankank mao námoku yoro moi tari námpan te, am ponankor fi make mokwap naenámpon.

¹⁴ Yumo am Farisi fákáre námoku mwar taki yakápanápon pwarenke! Am fárákap te yi wuri yakáp napao ankwap yi wuri yakápnap arop fárákapan mwae kup yénkép mwaria napon. Aenapan maok, yi wurumpi yaknámp arop ankwap yi wurumpi yaknámp aropan mwae kup yénképria te, énénkér apár me mek pik nerea nepon.”^y

¹⁵ Táte Pita Jisasomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo am arop ninik mek oumi papnámp kar fi wounáp nap yinan érik farákarrá sénapo, yino wa mwaro.” ¹⁶ Jisas nopok sérrá, “Yumo kuri oukoumwan épérép rape? ¹⁷ Ae te kápaé kare ankank táp mek pikianánko, yare mek tankea tukwi mwae-párák akwapea tukwi nap mek pik námp te mér mák rape? ¹⁸ Aeno ankank táp meknámp ek oukur korop námpao maok, am te ninik meknámp korop námpon. Aenámpara, am támao maok arop ninik oumi pap konámpon. ¹⁹ Ankank ninik meknámp koropánk i konámp te arakono: Ninik kwataenap, táte arop sámp-wouroump mwanap ninik, tá poumou nap mekamp yupu kokopor mwanap ninik, tá pwarápaé sánk konámp kokopor ninik, tá oukun i konap ninik, tá arop kot nap fek kwekárrá sér i konap ninik, wouroump sokwak i konap ninik.”^z ²⁰ Ará ankank támao maok, arop ninik mek oumi pap konámpon. Aeno arop manénkir yae yárár moi yakrá fir fárámp te aropamp ninik mek oumi pap mono.”

Ankwap fi mekamp yupu Jisasén mér karimp kar

Mak 7:24-30

²¹ Jisas am némp pwarará ankwap fi arop yakápnap taun Tair ntia Saidon mekmwaek akwap. ²² Aenánko Kenan fi mekamp yupu ampok yak námpao maonámpok koroepa Jisasén tékén arakrá sér, “Tokwae Kar, Devitomp ou fekamp táráp e! Amo ankár onan aropompae! Kwatae-arop onomp yupu-tárápamp pourouk woukoupea kwatae papáne!” ²³ Aeránko maok, Jisas te am yupuan kar pwarokwaprá sér mono. Mao éréképá yárák i konámp arop fárákapao koroepa Jisasén sérrá, “Mámá yupu má nomp wakmwaek wumwirá koropáne. Amo sámp-kérép napo akwapano.”

²⁴ Aerapo maok, tá nopok Jisaso sérrá, “Kwaro onan ankwap firan yaewouraeria sámp-kérép mo. Israel fi mekamp sipsip moyakáp napantá

^x 15:11 Mt 12:34   ^y 15:14 Mt 23:16   ^z 15:19 Ga 5:19-21

Kwaro onan sámp-kérép námpono.”²⁵ Aeránko maok, am yupu koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokomprá me kor woukoupria sérrá, “Tokwae Kar, amo onan yaewourae!”²⁶ Tá nopok Jisaso maomp kar pwarokwaprá wounáprá sér, “Takria nomo tárápuamp fir sámpea asan^a sánkantáno.”²⁷ Aeránko maok nopok yupuao sérrá, “Tokwae kar e! Amo te waeman kare kar sénapon. Aeno nap mek yakánpas as te naropwaro fánámp fir tiri párakop píkrink nánko, fwap am tirá fári konapono.”²⁸ Mao aerá séránko maok, Jisaso am yupuamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Waráp mér te tokwae kar námpara, amo sámp naeria kikiank nap take pourouráp amo fwap sámp nanapon.” Aeránko maok, am ke fek táman maomp yupu-táráp wae fwapimpono.^b

Jisas kápae kare touwenap arop fwapokwaprá kákámp kar

²⁹ Oukoumwan Jisas am némp pwarará Galili ént aokore wonae fik akwap. Aea mao pokea narek faonkwek tank.³⁰ Aenánko, kápae kare koumteouráp arop fárákap koropea maomp wonae fik koupoukour. Am fárákapao pu kwataenap arop, yi néneráp arop, kour korokorenámp arop, tá top kor aompi yaknámp arop, tá kápae kare ankwap touwenap aropan kor éréképá koropea Jisasomp pu wonae fik kák. Aenapo, mao am arop fwapokwaprá kák.³¹ Aenánko am arop fárákap táman nkea kokorokoria sérrá, “Wakwe! Am top kor aompiyaknámp arop kar sénámpwae! Kour korokorenámp arop warko fwap námpwae! Tá pu kwataeráp arop fwap yáarak námpwae! Tá yi néneráp arop fwap nke námpwae!” Aeria maok, am fárákap Israel firamp Kwaromp e sakapiapon.

Jisas 4,000 arop fir nénkámp kar

Mak 8:1-10

³² Takia pwarará Jisas námoku éréképá yáarak i konámp arop fárákapan wumwi nánko, korop napo sérrá, “Ono mámara arop fárákapantá yonkwae touwe nampono. Mao onont wae yinink yae yakápi napao fir mo námpono. Ono te yae porokwe make tirá kérép mono. Takria arop ankwap yae porokweraoia mwaeakoporokweantáno.”^c ³³ Tá nopok mao éréképá yáarak i konámp arop fárákapao sérrá, “Máte arop yak mo apárono. Nomo maokamp kápae kare pan mámara arop ou tokwae má pwi naenámpono?”³⁴ Tá nopok Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo pan apaekamp tankáne?” Nopok am fárákapao sérrá, “Yinomp pan te fákánek tank námpono. Tá ankákárank éntékam kánanke tankáp námpono.”

³⁵ Aerapo maok, tá Jisaso am koumteouráp aropan sérrá, “Yumo apárok tankápenke.”³⁶ Mao am pan fákánek sámp, éntékam ankákárank

^a 15:26 24 ntia 26: ‘Tárápu’ ntia ‘sipsip’rá sénámp te, Israel firan sénámp. ‘As’rá sénámp te, ankwap fi aropan sénámp. ^b 15:28 Mt 8:10,13 ^c 15:32 Mt 14:14

tia Kwarén ‘Aesio’rá séri pwarará, fápákária mao éréképa yarak i konámp arop fárakapamp yaek nénk. Aenánko, am koumteouráp aropan nénk napo, ³⁷wae ponankor fépéria pwi. Aenapo maok, tá oukoumwan ankwapmwaek tankáp nánko, Jisasomp arop fákáre am fir koupoukarea fákánek basket mek kák napo, top koupour yak. ³⁸Am fáráp arop te 4,000 niamp arake. Aenámpan maok, yupu ntia táráp te kouroump mono. ³⁹Takia Jisaso am koumteouráp arop fárakap tirá kérépea pwarará, bot mek korokwaprá apár Magadan mekmwaek akwapámpon.

Jisasén ‘Kwaromp kárakáre yénkép napo nke mwar’rá sériap kar

16 ¹Farisi fákáre ntia Sadyusi fákáre koropea Jisasén mokoponrá nke mwaria man sérrá, “Amo ankár yámar mekamp Kwaromp kárakáre yénkép napo, yino nke mwaro.”^d ²Aeapan maok, nopok Jisas am fárakapan sérrá, “Kumur mek yumo nke napo, yámar noumouri nánko, nkea sérrá, ‘Oukoumwan te yámar kwapwe naeane.’ ³Tá koumounek yumo arakrá sér i konapono: ‘Yámar mek támáre nánko, oukoumwan te ouwi warákam korop naeane.’ Tá kare! Yumo waeman take pourouráp ankank nkea yae-párák yámar mek yurukup i konapan maok, yumo oukoumwan máma ke fek koropánknámp ankank fwapia yurukup mo napon. ⁴Yumo te Kwarén pwarnap koumteouráp arop kwataerao ‘Kwaromp kárakáre nke mwar’rá sénapon. Aenapan maok, ono yumwan Kwaromp kárakáre ankwap ankáránk yénkép mono. Yumo Jonanimp kárakáre aran saráp nke mwanapono.” Aerá séria Jisas wae am fárakapan pwarará akwap.^e

Yisan wounáprá sénámp kar

Mak 8:14-21

⁵Jisaso éréképa yarak i konámp arop fárakap wae ént aokore tokwae tápampea tukupea nkwapmwaek fik napao maok, am fárakap te pan sámp mo, ník mo pwarará tukup. ⁶Aenapo maok, Jisaso am fárakapan sérrá, “Yumo fwapia taokeyakápria yumo Farisi fákáre ntia Sadyusi fákáreramp yisan mér kar kipo.”^f ⁷Aenánko, am arop fákáre námoku támao téreménkrá arakrá sérarrá, “Am te nomo pan sámp mo, yaenémipi korop námpan sénámpon.” ⁸Jisas wae am fárakapamp kar wawia sérrá, “Yumo te yiráp mér kánanke kare námpono. Yumo apaeritea yumoku sérarrá, ‘Yino pan mo námp’rá sérarapon? ⁹Ae te yumo oukoumwan mér mo nap nie? Ae te yumo 5,000 aropao pan éntik fépéria napo te, apaekamp basket mek tirá kákapono?’^g ¹⁰Ae te yumo pan fákánek 4,000 aropao fépéria napo, ankwapmwaek tankáp nánko te, apaekamp basket mekia kákapono?’^h ¹¹Ae te mokopono? Yumwan ono ‘Pan sámpenk’rá sér moi

^d 16:1 Mt 12:38; Jo 6:30   ^e 16:4 Jo 1:17   ^f 16:6 Lu 12:1   ^g 16:9 Mt 14:17-21

^h 16:10 15:34-38

namp te, yumo mér mo napon? Ono sérrá: Yumo ankár Farisi fákáre ntia Sadyusi fákáreramp yis te yumo ankár fwapia mér kar kipo.”¹² Aeránko maok, am fárakapao wae mér, Jisas te ankár ‘Pan mekamp yisan mér kar kip’rá sér mono, ‘Am fárakap ankár Farisi fákáre ntia Sadyusi fákárerao yénkrá farákáp konap karan mér kar kip’rá sénámponrá ninikiapon.

Pita Jisasén ‘Krais’rá sérimp kar

Mak 8:27-30; Luk 9:18-20

¹³ Jisas akwapea taun Sisaria Filipai mekmwaekria maok, mao námoku éréképá yarak i konámp arop fárakapan turunkrá, “Koumteouráp arop fárakap te Aropamp Táráp onan te wanonorá sénapon?”¹⁴ Aerá turunkánko maok, am fárakapao sérrá, “Amwan te ankwap fárakapao ‘Arop ént mek éné i konámp Jon’rá sér. Ankwap fárakapao ‘Mao te Elaija’rá sér. Ankwap fárakapao ‘Mao te Jeremaia’, tá ‘Ankwap profet’rá sénapon.”¹⁵ Aerapo maok, tá Jisaso am fárakapan sérrá, “Yumoku kare te onan te ‘Wa’rá sénapon?”

¹⁶ Aeránko maok, Saimon Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo te Krais,^j amo yiki yak konámp Kwaromp Tárápono.”^k ¹⁷ Aeránko maok, Jisas maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Jonomp táráp Saimon, Kwaro amwan ourour sánk nánko, amo waeman kare sénapon! Apárokamp arop ankwapao am kar amwan yénkép mono. Onomp Naropwar yámar mek yak námp mao támao amwan yénkép námpono.^l ¹⁸ Ono amwan sérrá: Amo te Pita. Amo te yumwino. Ono am yumwi yumuntuk onomp sios am fek yoro nanampono. Aenanko sumpwiramp kárakáre te am siosén apárok tirá épér mono. Ono amwan Kwaro náráp firáp taokeyak konámp némpoukamp ménki fekamp ki sánk nanampono.^m ¹⁹ Apae ankank amo apárok mapek taokor napo te, Kwaro kor yámar mek taokor naenámp. Tá apae ankank apárok mapek aokorop pwar napo te, Kwaro kor yámar mek aokorop pwar naenámp.”ⁿ ²⁰ Aeria maok, Jisaso námoku éréképá yarak i konámp arop fárakapan kar kárakáre fek ‘Yumo arop ankwapan “Mao te Krais támaono”rá séri kwapono’rá sérimpon.

Jisas ‘Námo sumpwia fárámp nanamp’rá sérimp kar

Mak 8:31-38; Luk 9:21-27; Jon 12:23-26

²¹ Takia pwarará am ke fek táman Jisaso mao éréképá yarak i konámp arop fárakapan sérrá, “Ono ankár Jerusalem mek akwap nanampon. Aenanko, lotu taokeyakáp konap arop ntia pris tokwae fákáre, tá lo

ⁱ 16:14 Mk 6:14-15   ^j 16:16 “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 68 fek nkeae.   ^k 16:16 Jo 6:69   ^l 16:17 Mt 17:5   ^m 16:18 1 Ko 3:11; Ap 4:10-12; Ef 2:20
ⁿ 16:19 Jo 20:23

yénkrá farákáp konap arop mao onan touwe tokwae sáp napo, sámp nanampon. Takia am fárakapao onan faropea pap napo, péri me mek páte napo, yininki yakea nanko, Kwaro onan warko fárámpá pap naenámpon.”

²²Aeránko Pita man warámpá akwapea mwar fek yoporrá sér, “Tokwae Kar, amo te tak mo karenono. Amo am sénap kar te waráp pourouk koropantáno.” ²³Aeránko maok, Jisaso sámp-arákarrá Pitan nkea sérrá, “Satan, amo nkwampok akwapae! Amo onomp mwae kup taokor kwaponono. Amo te Kwaromp ninikaok mono, aropamp ninikaok saráp napon.”

²⁴Aeri pwarará Jisas náráp éréképá yárák i konámp arop fárákapan sérrá, “Arop onomp wakmwaek korop naenámp kwamp te, ankár námokuráp ninik te wampwe pwarará, ono touwe sámp nampaokria maok, onomp wakmwaek korop naenámpon.” ²⁵Arop námokuráp yiki yak námp sámp-fákeyak naerianámp te, maomp yiki yak te akwapá moyak naenámpon. Aeno táte arop ankwap onan ninikria náráp yiki yak wampwe pwar námp te, mao fwap námokuráp yiki yaká yak sámp naenámpon. ²⁶Táte arop ankwap apárokamp kápae kare ankankan saráp sámprá yak námpao maok, mao yiki yaká yak naenámp mo nánko te, am kápae kare ankank te mokopia man yaewour naenámpon? Arop te apae ankank man sánk nánko, warko náráp yiki yak naenámp am fek yamokwapea sámp naenámpon? ²⁷Ono makrá sénamp te, Aropamp Táráp maomp Naropwaromp wae tokwae ntia maomp ensel fákáre méntia ék naenámpon. Am ke fek mao ponankor koumteouráp aropoainap ankank yurukupia nopok take pourouráp nénk nae-námpon.” ²⁸Ono yumwan kare kar sénampon: Mámá yakápnap arop ankwap fárákáp oukoumwan sumpwi mo, yakápria, manénkir Aropamp Táráp^q king yoroia ék námp ankár nke mwanapon.”^r

Jisasomp pourou mek wae tokwae nkeap kar

17 ¹Takia tokwampok yae akwap tenánko, Jisaso Pita, Jems, maomp ankwapnáp Jon, makia éréképea ankwap faonkwe tokwae narek karaok poka, mao námoku mwar yakáp. ²Aeapo maok, am fárakapao nke nap fek Jisasomp pourou mwar pourourápi akwap. Maomp yimetáp te yámarao tákapnám wae tokwae niamp, tá maomp waempyámrap ankank te wupwi kor karia, wae tákapa wae.^s ³Aenángo, wokwaek kar yakep arop yawor Moses ntia Elaija^t am fek koropea méntér yakria

° 16:24 Lu 14:27   P 16:27 Mt 25:31, 26:64; Mk 8:38; Lu 9:26; Ro 2:6; 1 Pi 1:17; Yé 22:12   q 16:28 “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 84 fekamp kar nkeae.
 r 16:28 Mk 9:1; Lu 9:27   s 17:2 2 Pi 1:16-18   t 17:3 ‘Moses ntia Elaija’: Moses te lo farákápnám arop. Elaija te Kraís korop naenámpan profet kar sérariap ou mekamp profetono. Jisas te lo kar ntia profet fákáreráo sériap kar táman wae pwi pap námpono.

Jisasént kar sénépo, am arop yaworan kor wae nke. ⁴ Aeria maok, Pita am táman nkea Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e! Nomo mapek yakáp mwanámp te kwapwe kareno. Amo ‘Takaerá sénapo te, ono fwap sákae yininkaopwe mapek woukour nanampono. Ankwap waráp por, ankwap Mosesompor, ankwap Elaijampor.”

⁵ Oukoumwán takrá sérrá yak nánko, am fek táman wae tákap-námp koumwe wupwi ékia am fárákapan oupouroup. Aenángo am meknámp arop kar niampao am yininkaopwean sérrá, “Mámáte onomp Tárápono. Ono man warákár tokwaeria ono man yonkwae kárámp nampono. Yumo ankár maomp kar wa kipo.”^u

⁶ Aeránko, am arop yininkaopwe am kar wawia me kor woukourrá apárok yimetáp kákrá apáp tirinka waeapon. ⁷ Aenapo Jiaso am fárákamp wonae fik koropea maomp pourouk yae papria sérrá, “Yumo apápi kwapono. Ferámpenke!” ⁸ Aeránko ferámpará narek nke napo maok, arop ankwap te yak mono. Jisas mwar yak nánko nke.

⁹ Takia maok, mao wae faonkwek pwarará émpi fek pikria Jiaso am fárákapan kar kárákare sérrá, “Yumo arop ankwapan yumo nkenap ankank mámáte séri kwapono. Ankár yakrá akwapea Aropamp Táráp apár me meknámp Kwaro warko fárámpá pap-námp ke fek naenámp.”

¹⁰ Aeránko maok, mao éréképá yarak i konámp arop fárákapan man turunkrá, “Mokopia lo yénkrá farákápan konap arop fárákapan sérrá, ‘Elaijamékir warko korop nánko, Krai wakmwae korop naenámp’rá sénapon?’” ¹¹ Tá nopok Jiaso sérrá, “Am te kare, Elaija ankár koropea kápae kare ankank fwapokwap naenámp. ¹² Ae naenámpman maok, ono yumwan sénampon, Elaija te wae korop námpman maok, arop fárákapano man wuri nke moiaka námoku man nkwakwe make napon. Aropamp Tárápan kor sámpea takia pap mwanapono.”^w ¹³ Jisas takrá sénéngo, mao éréképá yarak i konámp arop fárákapan wae méria, mao te arop ént mek nér i konámp Jonén sérianrá ninikiapon.^x

Jiaso kwatae-arop woukoupeyknámp táráp fwapi papámp kar
Mak 9:14-29; Luk 9:37-45

¹⁴ Wae tukupea koumteouráp arop ou yakáp nap fek napo maok, arop ankárankamp koropea Jiasomp wonae fik kwaráp torokomprá arakrá sér, ¹⁵ “Tokwae Kar e! Amo onomp poumou-táráp má aropompae! Mao te mánmánria maomp pourou te kwatae kare yak námpon. Kápae kare por yaomwi mek piká párákap, tá kápae kare por ént mek piká párákap. ¹⁶ Mak i konámpman waráp éréképá yarak i konap arop fárákapano warámpá akwap nanko, am fárákapan te fwapi pap mwanap pourou mo napon.” ¹⁷ Aeránko maok, nopok Jiaso arakrá sér, “Yumo koumteouráp

^u 17:5 Mt 3:17   ^v 17:10 Mal 4:5   ^w 17:12 Mt 11:14   ^x 17:13 Lu 1:17

arop yumo Kwarén mér moria, onomp kar younkwe mwaek sinap te, ono apaekampor yumont yak nanko, yumo onan wanonorá mér mwanapon? Apaekampor yiráp kápae sámprá yumwan yaewour saráp yak nanampon? Yumo am táráp mampok warámp-sankoropenke.”¹⁸ Aeria maok, am kwatae-aropan yoporánko, am tárápan pwarará worokor akwap nángo maok, oukoumwan táman am táráp wae kwapwe kare.¹⁹ Aenko mao éréképá yáarak i konámp arop fárákap koropea Jisasén turunkrá, “Yino te mokopia kwatae-arop yéréperá kérép mwanámp pourou mo námpon?”

²⁰ Táte Jisas am fárákapan sérrá, “Yiráp mér te kánanke kwarok námpara, yumo te pwi mono. Ono yumwan kare sénampon: Yiráp mér mastet ki kánanke niampao kuri, yumo fwap máma faonkwe man sérrá, ‘Amo fárámpea ankwapmwaek akwapae’ napo te, mao ampok akwap naenámpon. Yumo tére ankwap yumwan pwi mo naenámpon te yak mono.”

²¹ Take pourouráp kwatae-arop yérépe mwanap mwae kup te ankwap yak mono, Kwarén sér mwarea nap fek fir wuri mwanap mwar yak námpon.”

Jisas námoku sumpwi naenámpon ankwap por sérimp kar

Mak 9:30-32; Luk 9:44-45

²² Jisas énéngi Galili mek tukupria maok, mao éréképá yáarak i konámp arop fárákapan sérrá, “Aropao Aropamp Tárápan ankwap fárákapamp yaek pap mwanapon.”²³ Aenapo am fárákapao faropea péri me mek páte napo, yinink yae yakea warko fárámp nae-námpon.” Aeránko maok, mao éréképá yáarak i konámp arop fárákap am kar wawia yonkwae touweria ninik tokwae.^z

Jisaso lotu nap tokwae mek takis mani sirarámp kar

²⁴ Wakmwaek am fárákap tukupea Kaperneam mek napo maok, lotu nap tokwae mekamp takis sámp konap arop fárákap koropea Pitan arakrá sér, “Yiráp tisa te lotu nap tokwae mek takis sir ko-námpon nie?”^a

²⁵ Aerapo maok, Pita sérrá, “Yeno. Wae sir ko-námpono.” Aeria mao wae nap mek youmpea Jisasén am táman sénaeria námpao maok, Jisaso manénkir Pitan wounáprá turunkrá, “Saimon, amo ník nap te apaeno? Apárokamp king fákáre takis sámp nap te, ankwap fi aropao nap fekamp sámp konap ni, námokuráp firáp aropao nap fekamp sámp konap nie?”

²⁶ Aerá turunk nángo maok, nopok Pita sérrá, “Ankwap fi aropao nap fekamp sámp konaponno.” Aenánko nopok Jisaso man sérrá, “Takianánko te námokuráp fi arop te takis sir mono. Apárokamp kingao tak i konapao maok, nomo Kwarompara, lotu takis sánk mono.”²⁷ Aeno lotu nap tokwae mekamp takis ti konap arop nomwan yoporantáno. Amo akwapea ént aokore mek wouk-sirarea éntékam manénkir érékép nap maomp

^y 17:20 Mk 11:23   ^z 17:22-23 Mt 16:21   ^a 17:24 Kis 30:13

top kor kununkwapea am mekamp mani náparamp sámpae! Amo am mani sámpea am fárakapan sánk napo, nomo énékér nomp takis pwi naenámpo.”

‘Kwaro maomp firáp taokeyaknámp mek wa tokwae kari yak námpon’rá sénámp kar

18 ¹Am ke fek Jisas éréképa yáarak i konámp arop fárakap Jisanámpok koropea sérrá, “Kwaromp firáp taokeyaknámp mek te wa narek tokwae kari yak námpon?”^b

²Aerapo maok, Jisaso táráp kánanke ankwap koropae ránko koropea am fárakapamp amore mek fokopeyak nángo yénpék. ³Aeria mao sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Táte yumo épér morok táráp kánanke niamp arákár moria te, Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek te yoump me kareno. ^c ⁴Arop námoku te wampwe pwarará, épér morok tárápao yak konámp niamp námpao maok, am arop te Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mekamp arop ponankor kámákár akwap námpon.”^d

⁵Táte arop ankwap onan ninikria mámake pourouráp táráp kánankeran warákárria warámp námp te, mao onan kor warákárria warámp námpon.”^e

Arop ankwapamp mér námp kwatae pap konámp kar

Mak 9:42-47; Luk 17:1-2

⁶Jisaso warko arakrá sér, “Aeno táte arop ankwapao táráp kánanke onan mér námpan maoianánko am táráp onan mér námp pwar námp te, wae manénkir arop fárakapao am aropamp yápare kor fek yumwi tokwae tokoroepa man ént you tokwae mek sitenapo, tak moano mpupo.

⁷Apárokamp arop fárakap arop ankwapan yampourou napo, mao kwatae ninik nap te am yampourounap arop fárakap te koupoutáráp nape. Tá kare, kwatae ninik te waeman korop námpan maok, am kwatae ninik sámpá koropá papnámp aropao maok koupouteane.

⁸Táte waráp yae kor, tá waráp pu kor támao amwan kwatae ninik mwaek sakwap naerianánko te, amo ankár am waráp pu kor ni, yae kor nie, am karámp-tákapea sirampo. Amo takria maok, yae kor ankárank mwaek ni, pu kor ankárank mwaek nie, am fek fwap yiki yak nanapon. Takria amo pu kor ntia yae kor énékér mwaek yak napo, amwan torokwar mo i konámp yaomwi mek sirantáno. ⁹Táte waráp yirao amwan kwatae ninik mwaek sakwap nángo te, wampweno. Amo am yi ankwapmwaek wur-sirarea ankárank mwaek yi fek saráp yiki yak sámpá yak nanapono. Takria amo énékér mwaek yi sámpá yak napo, amwan ponankor yaomwi tokwae mek sirantáno.

^b 18:1 Lu 22:24   ^c 18:3 Mt 19:14   ^d 18:4 Mk 10:43-44   ^e 18:5 Jo 13:20

¹⁰Yumo fwapia mér kip: Takria yumo mekamp ankwap ankárankampao am kánanke-táráp tárápu te kánanke kwataerao námpwe mwanap. Mono. Ono yumwan arakrá sénampon: Yámar mek te am fárákapan taokeyakáp konap ensel fákáre^f te onomp Naropwar yámar mek yak námp, maomp yimetáp te wae nke konapon.^g ¹¹Am te apae riteanápe, Aropamp Táráp te arop fárákap moyakáp napan warko érékép naeria ék námpon.”^h

Sipsip moyak konámp wounáp kar

¹²Tá Jisaso warko arakrá sér, “Yumo te mokoprá ninik rape? Arop ankárankampao 100 sipsip wunianánko, táte sipsip ankwap ankárank moyak nánko te, mao te akwapea oupouroung mo naenámp nie? Mono. Am 99 sipsip faonkwek yakáp napo pwarará ankárankamp moyak námp táman oupouroung i konámpon. ¹³Ono yumwan kare kar sénampon: Mao am sipsip akwapea oupouroungia warámpria te, am sipsip ankárankan warákár námp te am 99 fwap yakáp nap táman warákár konámp kámákár akwap námpon. ¹⁴Aeno taknámp yiráp Naropwar yámar mek yak námp, mao kuri máamá tárápu kánanke-táráp má ankwap moyak te ‘Mono’ ria námpon.”

Arop ankwap kwatae ninik napo man fwapokwap mwanap kar

¹⁵Tá Jisaso warko arakrá sér, “Táte waráp ankwapnápo amwan kwatae niniki tenánko te, amo akwapea méntér yumoku mwar tankria maomp kwatae ninik érik yénképampo. Táte mao waráp kar wa námp te, amo am aropan warko warámp napo, yumo énénkér ankárankamp ninik fek yak nepono.ⁱ ¹⁶Tá mao waráp kar wa mo nánko te, amo ankár arop ankárank, anánkaopwe arake éréképá akwapea waráp ninik sénapo, nopok am aropao sénámp kar anánk, yininkaopwe arakerao wa mwanapon.^j ¹⁷Aeno táte mao am fárákapamp kar wa mo nánko te, amo ankár sios fákárean sérampo. Táte mao siosomp karan kor wa mo nánko te, mao te waeman Kwarén mér monámp arop ntia takis sámp konámp arop niamprá ninikampo.

¹⁸Ono yumwan kare kar sénampon: Ankank ponankor yumo apárok mapek taokor napo te, am táman Kwaro yámar mek taokor naenámpmon. Tá ankank ponankor yumo apárok mapek aokorop pwar napo te, táman Kwaro kor yámar mek am aokorop pwar naenámpmon.^k

¹⁹Ono warko yumwan sénampon: Táte yumo má apárok yakáp nap fekamp anánkaopwerao ankárankamp ankank sámp neria, ankárankamp

^f 18:10 ‘Taokeyakáp konap ensel’rá sénámp te, Juda firamp ninik te arop ponankor te ankákárank ensel man taokeyakáprá, Kwaromp wonae fik akwap-korop konámprá mér napon. ^g 18:10 Lu 15:1-7 ^h 18:11 Lu 19:10 ⁱ 18:15 Lu 17:3; Ga 6:1 ^j 18:16 Jo 8:17 ^k 18:18 Jo 20:23

ninik fek kar toropwap nepo te, onomp Naropwar yámar mek yak námp fwap am anánkaopweran am ankank nénk naenámpon.¹ 20 Ye. Táte arop anánkaopwe yininkaopwe arakerao onan ninikia ankwap fek koupoukour napo te, onoku am fárákapamp ou mek yak nanampon.”

**Tére arop maomp ankank kwaporok sámp nap ník mo pwar monámp
kar**

Luk 17:3-4

²¹ Am ke fek táman Pita koropea Jisasén turunkrá, “Tokwae Kar, apaekampor onomp ankwapnápo onan nánko, ono maomp kwatae ninik ník mo pwar nanampon? Ae te fákánek por nie?”

²² Tá nopok Jiaso man arakrá sér, “Ono amwan ‘Fákánek por wae támaono’rá sér mono. Ono sérrá, ‘Fákánek fére-sámpramp fákánek por’rá sénampon.

²³ Aeno, Kwaromp firáp taokeyak konámp te, king ankwapao náráp tére aropao, ankank nánkár nopok sánk mwanámpria kwaporok tia napo, am tére aropan kwaporok tinap ankank fwapokwap námp niampono.

²⁴ Mao am téreria am nopok sánk mwanámpria, kwaporok sámpnámp arop warámpá tukup napo, am arop te 10 milion kina kwaporok sámp námp, mao te nopok sánk mono. ²⁵ Aenámpao maok, am nopok sánk naenámp mo nánko, kingo arop fárákapan sérrá, ‘Am arop ntia maomp yupu, maomp tárápu, maomp kápae kare ankank arop ankwapan sánkea, am fekamp mani mao kwaporok sámpnámp ankank fek nopok sankoropenke.’ ²⁶ Aeránko maok, táte am maomp tére konámp aropao koropea kingomp wonae fik kwaráp torokomprá man arakrá sér, ‘Amo onan aropompria kánámpár yépékae. Nánkáráp waráp ankank kwaporok sámp nampara, ponankor nopok sánk nanampono.’ ²⁷ Tá maomp arop tokwae am tére konámp aropamp kar wawia man aropompria maok, mao kwaporok sámpnámp ankankan kor ‘Nopok sámp kwapono, wampweno’rá sér.

²⁸ Takia pwar nánko, am tére arop ek akwapea nke nánko, mao énékér tére konep arop ankwap maomp 10 kina ‘Nopok sánk nanamp’ ria kwaporok sámpámp arop korop. Aenáno mao náráp énékér tére konep arop táman sámpea, oumpour kor fek sámpá fákapá fákeyakrá yopor tokwaeria sérrá, ‘Amo onomp 10 kina koupour nopok sápa!’

²⁹ Aeránko maok, am méntér tére konep arop támao man sérrá, ‘Amo onan aropompria kánámpár yépékae! Nánkár fwap nopok sánk nanampon.’ ³⁰ Aerámpan maok, tá nopok mao monoria man sámp-akwapea kalabus mek pap nánko, yakea fwap am K10 nopok sánk naenámp am fek akwapanoria.

¹ 18:19 Jo 15:7

³¹Aenánko maok, tá méntér tére konap arop fárákap mao taknámp táman kokwarokria tukupea arop tokwaeran sér. ³²Aenapo arop tokwaerao am tére aropan sérrá, ‘Amo te kwatae kare tére aropono. Manénkir amo onan “Námwan aropompae” ria ém napo, amo am kwaporok tinap ankank “Nopok sáp kwaponon” ri pwara nampon. ³³Ono amwan aropompi namp te, amo apaerá waráp méntér tére konep aropan aropomp moi napon?’ ³⁴Aeria maomp arop tokwae am te yonkwae pwarámpea man kalabus nap taokeyak konap arop fárákapamp yaek pap nánko, mao man touwe kwatae sánk napo, mao kwaporok sámprámp ankank warko nopok sánk naenámp, am fek akwapea pwar naenámp. ³⁵Táte yiráp ankwapnápo yumwan napo kor, yumo yiráp ninik meknámp kar maonap kwatae ninik nik mo, pwar mo napo te, onomp Naropwar yámar mek yak námp mao kuri yumwan ankár taknámp naerámpon.”^m

Jisaso ‘Poumou nap mekamp yupu pwar kwaponon’rá sénámp kar

19 ¹Jisaso am kar farákápea pwarará, mao distrik Galili pwararea, distrik Judia mek ént Jordan tápamprá nkwanwaek fi mwaek akwap. ²Aenánko kápae kare arop fákáre maomp wakmwaek tukup napo, am arop fárákapamp touwe am fek fwapokwaprá párapok.

³Aenánko Farisi fákáre koropea Jisasén mokocean nke mwar ritea arakrá sér, “Ae te nomo nomp lo fek fwap nkwaekwe make ankank fek poumou nap mekamp yupu pwar mwanámp nie?”

⁴Tá nopok Jisaso am fárákapan sérrá, “Ae te yumo lo fek yaknámp kar am te nke mori kwapon? Am te arakrá sénámp: ‘Wokwaek kar Kwaro kápae kare ankank yoromp fek, mao poumarop ntia yupu yoroi námpon.’” ⁵Aeria Kwaro sérrá, ‘Arop náráp éntupwar naropwar pwararea yupunt koump námp te, am anánkwap waeman ankárankamp pouroui yak nepon.’” ⁶Aerá sénámpara, am anánkwap te warko anánkaopwe mono. Am anánkwap te waeman ankárankamp pourou támaonono. Aenámpara, ankank Kwaro koumpea pwate námp te, arop te poporori kwaponon.”

⁷Aeránko maok, Farisi fákárerero man sérrá, “Ae te Moseso nomwan lo sápria sérrá, ‘Arop fwap pas kumwia am yupuan sánkrá am yupu pwarampo.’ Aerá sérimp te mokocono?”^p

⁸Táte Jisaso am fárákapan sérrá, “Kwaro, yupu pwar kwaponoria am lo pap námpan maok, yumoku támao, yupu pwar mwarrá kárákáre napantá, Moseso yumwan, yumoku takenkria pwara námpon. Aeno wokwaek kar te am ninik yak mono. ⁹Ono yumwan arakrá sér rae: Táte yupu ankwap aropént kokopor mo námpan maok, am poumaropao man

^m 18:35 Mt 6:15; Ef 4:32; Kl 3:13   ⁿ 19:4 Stt 1:27   ^o 19:5 Stt 2:24; Ef 5:31
^p 19:7 Lo 24:1-4

pwarará, ankwap yupu sámp námp te, mao te náráp yupuan kwatae ninikria kokopor námpon.”

¹⁰Aeránko maok, Jisaso éréképá yárák i konámp arop fárákapao man sérrá, “Táte arop yupurént yakáp i konap ninik takanángo te, poumarop yupu sámp te wampweno.”

¹¹Aerapo maok, nopok Jisaso am fárákapan arakrá sér, “Kápae kare koumteouráp arop yumo sénap ninik am te ampaok mwanap pourou mono. Kwaro kárákáre sánknámp ankwap fárákapao saráp tak napon. ¹²Aeno yumo wawenk! Nkwakwe make arop fárákap yupu ti mono. Mapekamp ankwap fárákap éntupwaro fárákap námp feknámpia kwaporok taki yakáp napon. Tá ankwap fárákap kémpiarák fár-pwate napo, yupu sámp mwanap pourou mo nánko, kwaporok yakáp napon. Tá ankwap fárákap Kwaro náráp firáp taokeyak konámp táman ninikria námoku támao, yupu ti monorá séria kwaporok yakáp napon. Arop mámá kar fwap sámp naenámp kwamp te, sámpea ninik naenámpon.”

Jisaso tárápu kánanke-tárápan ourour nénkámp kar

Mak 10:13-16; Luk 18:15-17

¹³Jisas am kar farákáp nángo, am ke fek táman arop fárákapao tárápu kánanke-táráp maonámpok éréképá korop. Am fárákapamp ninik te, Jisaso am tárápuan yae papria ourour nénkanoria. Aenapo maok, tá Jisas éréképá yárák i konámp arop fárákapao am arop fárákapan yopor. ¹⁴Aenapo Jisaso sérrá, “Yumo yopori kwapono. Am tárápu numwar ononámpok koropanápono. Kwaro náráp firáp taokeyak konámp te mámake pourouráp arop fárákap-ampono.”^q ¹⁵Aerá séria maok, mao am tárápuamp pourouk yae papea pwarará wakmwaek am apár pwarará akwap.

Ankank tokwaeráp arop tár-ménkiraomip kar

Mak 10:17-31; Luk 18:18-30

¹⁶Aenángo maok, arop ankárankamp koroepa, Jisasén sérrá, “Tisa, ono te ankár mokopia kwapwe kare ninikria ono yiki yaká yak nanámp sámp nanámpon?”

¹⁷Táte Jisaso am aropan sérrá, “Amo onan apaeritea kwapwe kare ninikan turunk rap? Kwar ankárankamp mwar kwapwe kareno. Táte amo yiki yak sámp naeria te amo ankár lo ponankor mántwaokampo.”

¹⁸Aeránko nopok am aropao sérrá, “Mokope lonono?” Tá Jisaso man sérrá, “Ará lo aráne: Amo arop sámp-wouroump kwapono. Yupuráp arop, poumouráp yupu, amo kokopori kwapono. Amo oukuni kwapono. Aropan kot napo, amo ‘Maoinámp’ ria kwekár kar ankwap séri kwapono. ¹⁹Amo

^q 19:14 Mt 18:2-3

ankár waráp éntupwar naropwaromp yae ankore mek yakria, maomp karwaokampo. Amo ankár waráp pourouan aropomp i konapnámptaknámpt, waráp nouroupén aropompampo.”

²⁰Aeránko maok, tá am arop tár-ménki támao sérrá, “Am lo ponankor te ono wae mántwaok i konampono. Aeno ono apae ankankan mo nampon?”

²¹Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Amo ankár kwapwe kare nae nap kwamp te, amo waráp kápae kare ankank aropan nénkea, am fekamp mani sámpea ankank monap arop fárákapan nénkampo. Amo takria maok, yámar mekamp kwapwe kare ankank sámpt nanapono. Aenanapara, amo te onompt wakmwaek koropae.”

²²Tá nopok am arop tár-ménki am kar wawia, ae te mokop nanamponorá ninik tokwaeria Jisasén pwarará akwap. Am te apae riteanápe, náráp ankank tokwaeran arop nénk te monoria námpon.

²³Aenánko maok, Jisaso mao éréképá yáarak i konámpt arop fárákapan sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Kápae kare ankankráp arop te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámpt mek yink naenámpt te kour-sír kare námpon. ²⁴Ono yumwan warko sé-nampon: Kamel te ankank aompt i konap nil me mek youmpt naenámpt wuriman kour-sír námpono. Aeno ankank tokwaeráp aropao Kwaro náráp firáp taokeyak konámpt mek youmpt naenámpt te kour-sír kare námpon.”

²⁵Aeránko, maomp éréképá yáarak i konámpt arop fákáre am kar wawia kokorokoria sérrá, “Takanánko te, wa mokop am mek youmpt naenámpt pwi námpon?”

²⁶Tá Jisaso am fárákapan younkoupia sérrá, “Arop fárákapt te pwi mono. Aeno Kwaro mwar fwapt kápae kare ankank pwi námpon.”

²⁷Aerá sénánko maok, tá Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo nkeae. Yino waeman yinompt ankank ponankor pwararea waráp wakmwaek tukupt námpon. Aeno yino apae ankank sámpt mwanámpon?”^r

²⁸Aeránko maok, Jisas am fárákapan sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Nánkár wakmwaek ankank ponankor wourékam yoro námpt fek te, Aropamp Táráp e tokwae sámpea, sia King fek tank nánko, am ke fek táman, yumo arop fárákapt onan éntér papá paokop nap, yumo kuri éntér-sámpramp sia fek tankápria éntér-sámpramp Israel fi taokeyakápt mwanapon.^s ²⁹Apae apae arop ononampaokria, náráp nap, náráp ankwapnáp, náráp antáp, náráp naropwar, náráp éntupwar, tárápu, yopwar, mao ará ankank pwar námpt te, Kwaro nopok kápae kare ankank sánk nánko, am fárákapt yiki yaká yakápt mwanapon. ³⁰Aeno kápae kare arop mekia tukupt nap te, warko wakmwaek kar yakápt mwarea napon. Táte nopok kápae kare arop oukoumwan wakmwaek kar tukupt nap te, ér-pwarará mekia tukupt mwarea napon.”

^r 19:27 Mt 4:18-20   ^s 19:28 Yé 2:26; 3:21

Wain yopwaran wounápnámp kar

20 ¹Tá Jisaso warko ankwap wounáp kar arakrá sér, “Yámar mekamp Kwaromp firáp taokeyak námp te, arop ankwap apár tokwae nánkáráp námp niampón. Aeria koumounek kar wakor ék námp fek, mao wain yopwar mek tére mwanap arop érékép naeria akwap. ²Mao am fárákáp wae fwap ankáránk yae fek térea sámp konap mani sámp mwanapria sénánko, ‘Yeno’ ria sénapo, mao am fárákapan, náráp wain yopwar mek térenkria tirá kérép-ámpon. ³Tá warko sarakok ke nánko, mao akwapea nke nánko, arop ankwap fárákáp koupoukour konap fek kwaporok yakáp. ⁴Aenapo mao am fárákapan sérrá, ‘Yumo kuri tukupea onomp wain yopwar mek térea napo, yumwan fwap mani yae-párák nénk nanampono.’ ⁵Aerá sénánko, am fárákáp wae tére mwaria tukup. Tá éntér-sámpramp ke fek, tá yinink ke fek mao warko akwaprá takrá arop tirá kérép.

⁶Kumur mek yámar éntik ke niamp arake fek akwapea warko arop ankwap fárákáp yakáp napo nkea sérrá, ‘Yumo te apaeritea mapek kwaporok yakáp rape?’

⁷Tá nopok am fárákápao sérrá, ‘Yinan tére sáp naenámp arop mo námpantá yakáp námpono.’ Tá mao sérrá, ‘Yumo kuri onomp wain yopwar mek tukupá térenke.’

⁸Wae kumur nánko, am wain yopwar naropwar tére taokeyak konámp aropan sérrá, ‘Amo tére konap arop fárákapan wumwiria nopok mani nénkae. Amo wakmwaek kar koroepa térenap arop feknámpia nénkrá akwapea manmékir koropá tére nap fek pwarampo.’

⁹Aeránko maok, arop fárákáp kumur mek éntik ke nánko koropá tére nap am fárákáp ankáránk yae fek térea sámp konap mani ti. ¹⁰Aenapo, manmékir kar koropá tére nap te, nomo wae mani tokwae sámp mwanámpan mpwe ninik. Aenapan maok, am fárákápao kuri ankár take pourouráp ankáránk yae fek térea sámp konap mani ti. ¹¹Mao am mani tia yopwar naropwarén kar yorowarrá sérrá, ¹²‘Mámá arop fárákáp wakmwaek kar koroepa ankáránkamp ke fek saráp tére nap te, amo yino sámpnámp niamp puri fek nénk naponno. Aeno yino te manénkir kar koumounek-námpia tére tokwae nánko, yinan yámar tákapa wae námpono.’

¹³Aerapo maok, nopok yopwar naropwaro am ou mekamp arop ankáránkan kar pwarokwaprá arakrá sér, ‘Onomp nouroup e, ono amwan te kwatae moi nampono. Ae te nomo ankáránk yae fek térea sámp konap mani sámp nanaprá kar pap moi námp nie? ¹⁴Amo waráp mani sámpea akwapae. Ono mani amwan sánk namp te, onoku ninikia man kor ankár take pourouráp puri fek mámá arop fárákáp wakmwaek kar koropá tére napao maok, sánk nampono. ¹⁵Am te onokump ankankono.

Ae te ono onoku ninik nampaok takrá nénk naeria namp te fwap takrá nénk nanamp nie? Ono waeman kwapwe kare ninik fek nénk namp te, amo apaeritea kokwarok rape?’¹⁶ Aeno táte taknám্প wakmwaek kar yakápnap fárákap te meki tukup napan kár-pwarará mekok tukup mwanapon. Tá nopok arop meki tukup nap te wakmwaek kar yakápnap mwanapon.”

Jisaso yininkan sérrá, ‘Sumpwia fárám্প nanamp’ rimp kar
Mak 10:32-34; Luk 18:31-34

¹⁷Jisaso Jerusalem mek akwapria mao éréképá yárák i konám্প éntér-sámpramp arop fárákap mwar éréképea akwap. Aeria mwaeak Jisaso am fárákapan arakrá sér,¹⁸ “Yumo wawenke: Oukoumwan nomo Jerusalem mek tukup námpon. Am mekamp arop fárákap Aropamp Táráp pris tokwae fákáre ntia lo yénkrá farákápnap konap arop fárákapamp yaek pap mwanapon. Aenapo, am fárákap kotria man sámp-wouroump mwanap kar pap mwanapon.”^t ¹⁹Tá man ankwap fi arop fárákapamp yaek sánk napo, am fárákapao man wouroump kar séria man tárapore kákákia yaopwae porokopramp fek pukup mwanapon. Takia napo, mao sumpwia péri me mek yininki yakea, warko fárám্প naenámpon.”

Jems ntia Jon ‘Arop tokwae yak nene’ ria ninikep kar
Mak 10:35-45

²⁰Am ke fek táman Sebedimp tárápyaramp éntupwar am náráp tárápyarént akwapea Jisasomp wonae fik kwaráp torokomprá ankwap ankank turunk naeria. ²¹Aenángo Jisaso man sérrá, “Amo apaeran kikiank rape?” Mao Jisasén sérrá, “Amo sénapo, amo king yak nap fek, onomp tárápyar máte waráp wonae fik, ankwap waráp yae-párák mwaek tank nángo, ankwap waráp yae-mánkwán mwaekia tank nenepon.”

²²Aerá sénánko maok, Jisas maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yumo te am ankank yumo mér mo napan turunk napon. Ae te ono touwe sámp namp niamp kap te yumo fwap sámp nenep nie?” Aeránko maok, nopok am arop yaworao sérrá, “Yino fwaponu.”^u

²³Tá Jisas am arop yaworan sérrá, “Tá kare, yumo ono touwe sámp nanamp kap mekamp fánenepono. Aeno wa mokop onomp yae-párák mwaek tank naenámp, wa mokop onomp yae-mánkwán mwaek tank naenámp, am te onomp ankank mono. Am népe te am arop fárákapampor onomp Naropwaro nánapi páte námpon.”

²⁴Aeránko maok, fére-sámpramp arop fárákap am kar wawia am mwéran yopor. ²⁵Aenapo, Jisas am fárákapan wumwiria koropenk ritea sérrá, “Yumo wae mérapono: Ankwap firamp king fákáre te am

^t 20:17-18 Mt 16:21; 17:22-23   ^u 20:22 Mt 26:39; Mk 14:36; Jo 18:11

fárákapan poukwap konapono. Te arop nununkwiao kor kourteouráp arop fárákapan náráp karwaokenkria kárákárea wae konapon. ²⁶Aeno take pourouráp ninik te yumo ou mek yak naeane. Mono. Arop yumo ou mek tokwae kar yak naeria námp kwamp te, ankár yiráp tére arop yak kun. ²⁷Tá arop yépe sirarea meki akwap naerámp kwamp te, ankár wakmwae kar yaknámp kwaporok tére konámp arop niampi yak kuno.^v ²⁸Tá taknámp Aropamp Táráp te arop fárákapano námwan yaewouranáponoria ék mono. Mao ék námp te námoku wampwe pwarará arop fárákapan yaewourrá, sumpwia warko yamokwap nanampria ninámpon.”

Jisaso arop yawor yi fwapi papámp kar

Mak 10:46-52; Luk 18:35-43

²⁹Mao wae takia Jeriko pwarará tukup napo, kápae kare kourteouráp arop Jisasomp wakmwae tukup. ³⁰Aenapo, yi néneráp arop yawor mwaeak wonae fik tank. Am arop yawor Jisas mwae-párák mwae koropnámp kar wawia tékén arakrá wumwi, “Tokwae Kar, Devitomp ou fekamp Táráp” e! Amo yinan aropompae!”^x ³¹Aerepo maok, kourteouráp arop fárákapan am arop yaworan kar kárákárea fek taokor. Aenapan maok, am arop yawor te wa mono, ankár tékén arakrá sér, “Tokwae Kar, Devitomp ou fekamp Táráp e! Amo yinan aropompae!”

³²Aerepo maok, Jisaso fokopeyará am arop yaworan wumwiria korop nepo sérrá, “Yumo nik nep te, ono yumwan apae aeria nepe?”

³³Aeránko am arop yaworao man sérrá, “Tokwae Kar e, amo yinomp yi firékarrá papae!”

³⁴Aerepo maok, Jisaso yonkwae touweria maok, am arop yaworam yi mek yae pap nánko, oukourmwán táman am arop yawor te yi wae fwap nke. Aeria maok, am arop yawor Jisasén éntér paprá akwap.

Jisaso King niampia Jerusalem mek akwapámp kar

21 ¹Am fárákapan wae tukupea Jerusalem mek wonae fik, Oliv Faonkwekamp némp Betfage wonae fik yakáp. Aeria maok, Jisas éréképá yarak i konámp arop anánkaopwe tirá kérépria maok, ²am arop yaworan sérrá, “Yumo am némpouk akwapea koupour kar nke nepo, donki éntupwar kourte paok fek tokoroepa pwatenap, yumo am aokorop pwararea ononampok éréképá koropenke. ³Aenepo, yumwan arop ankwapao kar sénapo te, yumo ankár arakrá sér kipo, ‘Tokwae Karao am

^v 20:25-27 Lu 22:27; Fl 2:7   ^w 20:30 ‘Devitomp ou fekamp Táráp’rá sénámp te, Juda fákárea Kraisi te Devit yaknámp fi mekamp korop naenámporia yépék napara, am yi néneráp arop yawor Jisasén wuri nke mér nep kwamp, ‘Devitomp ou fekamp Táráp’rá sénepon. Tá “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 84 fek nkeae.   ^x 20:30 Mt 9:27

donki fek tére nae-námpono.’ Aerá sénepo, mao am donki anánkaopwe koupour kar tirá kérép naenámpono.”

⁴Am ankank korop námpt te wokwaek profeto sérímp kar méntér pwi námpono:

⁵“Yumo Saion^y mekamp kounteouráp aropan arakrá sérenke:
Yumo nkenke,
yiráp king yumonapok korop námpono.
Mao te porokwe kare fek ninik i konámptao,
mao donki fek narek tankea korop námpono.
Mao te donki oukoumwan anképe
yumuntuk tank námpono.”^z

⁶Am arop yawor wae akwapea Jisaso séri námpaok mántwaok. ⁷Am arop yawor donki morok kounte Jisasnámptok éréképá koropria maok, am arop yawor náráp waempyam woropea narek donki fek kák nepo, Jisaso am fek tank. ⁸Aenepo, kounteouráp arop ankwap fárákap náráp waempyam tirá Jisas akwap naenámpt mwaeao k yunk napo, tá ankwap fárákap yao yowe tokoprá mwaeao k yunkrá tukup. ⁹Tá kápae kare kounteouráp arop fárákap manmékír meki tukup nap, tá Jisasomp wakmwaek tukupnap arop fárákap, makia mao wumwi karan arakrá sér,
“Devito yakámpt fi mekamp Táráp mámara warákárenke!

Kwar Tokwae Karao námokuráp e fek koropnámpt aropan warákár tokwae námpono.

Narek karaokamp Kwaromp e sakap mwaro.”^a

¹⁰Jisaso donkimp pourouk tankea Jerusalem mek akwap nánko, am taun tokwae mekamp kounteouráp arop kokorokoria sérrá, “Mámara arop te wanono?”

¹¹Tá méntér koropnap kounteouráp arop fárákapao sérrá, “Máte distrik Galili mek Nasaret mekamp profet Jisasono.”

Lotu nap tokwae mek ankank nonopoknap arop fárákapapan Jisaso yérépemp kar

Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jon 2:13-17

¹²Takia pwarará, Jisas lotu nap tokwae mek youmpea nke nánko, arop ponankor am mek ankank nonopokrá yakáp. Aenapo, mao am fárákapapan yéréperá kérép. Tá ankwap firamp mani tia lotu nap tokwaeramp mani nopok nénknep kákánarráp, ntia sia arop fárákapao am fek tankrá ant nénkrá, maknap ponankor apárok wakárrá souroumpour. ¹³Aeria am

---

^y 21:5 ‘Saion’rá sénámpt te, taun tokwae Jerusalem yaknámpt faonkweran sénámpon.
Tá ankwap ninik te Kwaromp kounteouráp arop yakáp mwanap némp yámar mek yak námpan wounáp námpon. ^z 21:5 Sek 9:9 ^a 21:9 Sng 118:26

fárákapan sérrá, “Kwaromp buk fek te arakrá sénámpono, ‘Onomp nap te “Kar toropwap i konap naponon”rá sér mwanaponon.’ Aeno yumo am nap te mákiaka arop fupukrá ankank pouroukoup konap aropao mek wouroumpá yakáp konap apár me niampi pap nape.”^b

¹⁴Jisas takia pwarará am lotu nap tokwae mek yak nánko, arop ankwap fárákap yi kwataeráp, tá pu kwataenámp maonámpok korop napo, fwapokwaprá párapokámpono. ¹⁵Aenko maok, pris tokwae fákáre ntia lo yénkrá farákáp konap arop fákáre Jisas yénképnámp kárakáre táman nkeria wa napo, tárápu kánanke-táráp lotu nap tokwae mek wumwinkrá arakrá sér, “Devit yakámp fi mekamp Táráp warákár mware!” Aenapo, am fárákapan kokwarokia, ¹⁶Jisasén sérrá, “Ae te amo am tárápu amwan sénap kar wae wa rape?”

Tá Jisas am fárákapan sérrá, “Yeno, ono wae wa nampono. Aeno yumo Kwaromp kar Buk fek yak námp te, yumo nkea farákáp moi napon? Am te arakrá sénámpon: ‘Kwar e! tárápu kánanke-táráp, tá táráp yink éntupwaromp mom fek yak námp maomp top kor kununk-pwar napo, waráp e sakanápono.’”^c ¹⁷Aeria mao am fárákapan pwarará taun tokwae Jerusalem younkwek akwapea némp Betani mek am kumuruk am mek ampimpono.

Jisas sénánko yao fik yákárenámp kar

Mak 11:12-14,20-24

¹⁸Tá warko koumounek kar Jisas taun tokwae mek arákarrá mwae-páraok akwapria maok, yae porokwe. ¹⁹Aenánko maok, mao yao fik am akwapnámp mwae fik yak nánko, wonae fik akwapea nke námpao maok, yao ki tank mo, pwae mwar yak. Aenánko mao am yao fikan sérrá, “Amo te warko ki tank mo kareno.” Aerá sénánko maok, koupour kar am yao fik wae yákáre.

²⁰Aenánko, mao éréképá yarak i konámp arop fárákapan am táman nkea kokorokoria sérrá, “Mokopia am yao fik koupour kar yákáre námpon?”

²¹Tá nopok Jisas am fárákapan arakrá sér, “Ono yumwan kare kar sénámpon: Yumo mér kareria anánk ninik sámp moria te, yumo fwap ono yao fikani nampnámp taknámp mwanapon. Aeria yumo am táman saráp mono. Táte yumo mómá faonkweran sérrá, ‘Amo fárámpea solwara mek férekapae.’ Aerá sénapo te fwap tak naenámpon.”^d ²²Táte yumo méria kar toropwapria te, yumo am ankank sámp mwaria kar toropwap nap, am ankank fwap yumo sámp mwanapon.”^e

Jisasén ‘Amwan wa kárakáre sánk námpon’rá turunkiap kar

Mak 11:27-33; Luk 20:1-8

²³Jisas lotu nap tokwae mek youmpea koumteouráp aropan kar farákáp. Aenánko pris tokwae fákáre ntia Juda fi taokeyakáp konap arop

^b 21:13 Ais 56:7   ^c 21:16 Sng 8:2   ^d 21:21 Lu 17:6   ^e 21:22 Mt 7:7; Jo 14:13-14

fákáre maonámpok koroepa man kokwarokria turunkrá, “Amo te wa kárákáre sánkeanánko, mokope kárákáre fek am tére tére napon?”^f

²⁴Tá nopok Jisas am fárákapan arakrá sér, “Ono kuri ono yumwan ankáránkamp ankank turunk nae. Táte yumo am kar onan farákarrá sénapo te, ono kuri yumwan mokope kárákáre fek am tére namprá sénanampon. ²⁵Jono ént mek nérrá kákámp te, Kwaromp ankank ni, aropamp ankank nie?”

Am fárákapan námoku kok sérarrá, “Táte nomo ‘Am te Kwaromp ankankono’rá sénánko te, nomwan ‘Ae te yumo apaera maomp kar mér morap?’rá sérantáno? ²⁶Táte nomo ‘Aropamp ankankono’rá sér mwanámp te, waeman koumteouráp arop Jon te profetonorá ninik napantá apápreano?”^g ²⁷Aeria maok, Jisasén sérrá, “Yino te mér mo námpono.”

Táte Jisas am fárákapan sérrá, “Ono kuri am kárákáre maokamp sámpeaka am fek tére namp te yumwan sér mono.”

Tárápyar anánkaopweran wounáprá sénámp kar

²⁸Jisaso aerá séria pwarará, am pris tokwae fákáre ntia lotu taokeyakáp konap arop fákáreran turunkrá, “Yumo te mokoprá ninik rape? Arop ankáránkamp táráp anánkaopwerápao naropwaro akwapea nae-tárápan sérrá, ‘Oukoumwan amo te onomp wain yopwar mek akwapá téreae!’ ²⁹Aeránko am tárápao ‘Ono te mono’rá sénámpao maok, warko ninikia térerá akwap. ³⁰Tá warko naropwar akwapea nánae-tárápan manénkir nae-tárápan séri námpnámp taknámp sénánko, mao sérrá, ‘Fwap tak nanampono’rá sénámpao maok, akwapá tére mo. ³¹Am tárápyar te wa mokop naropwaromp ninikaok námpon?”

Tá am fárákapan sérrá, “Nae-tárápao námpon.”

Jisas am fárákapan sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Takis sámp konap arop ntia kokopor yupu yumwan kár-pwarará Kwaromp firáp taokeyak konámp mek yink napon. ³²Am te apae riteanápe, Jon te yumonapok koroepa yumwan yae-párák kare paokop mwanap ninik yénkép námpan maok, yumo man mér moiapono. Aeno takis sámp konap arop fárákapan ntia kokopor koumteou fárákapan te waeman méri napon. Am tak nap yumo wae nke napao maok, yumo ankwap ninik sámpea man mér moiapono.”^h

Kwataenap arop fárákapan wain yopwar taokeyakáp nap wounámp kar Mak 12:1-12; Luk 20:9-19

³³Tá Jisas am fárákapan warko arakrá sér, “Yumo ankwap wounámp kar wawenke. Arop ankáránkamp apár tokwaerápao mao wain yopwar yimpea yumwi fek farmaea pwar. Takia yopwar mek wain

^f 21:23 Jo 2:18   ^g 21:26 Mt 21:46   ^h 21:32 Lu 7:29-30

ént pumpurékamp mwanap yumwi yukuria yoroi pwarará, taokeyak konámp aropampor nap tia pwar. Takia am yopwar arop ankwap fárákapamp yaek sánká pwarará, arakrá sér, ‘Yumo onomp wainráp yopwar taokeyakáprá térerá yakápenke.’ Aerá séria pwarará, mao akwapea panek ankwap némpouk yak. ³⁴Takia wakmwaek wae wain ki koupoukour mwanap ke fek náráp tére arop wain yopwar mek, ampok wain ki ankwapmwaek ti-koropenkria tirá kérép. ³⁵Aenángo, am yopwar mek tére konap arop fárákap am tére arop éréképea ankwapan párák porokwap, tá ankwapan yákáre porokwap pap, ankwapan yumwi fek arokopá sumpwi pap. ³⁶Aenapo, am yopwar naropwar warko tére arop ankwapmwaek tirá kérép. Am manénkir tirá kérépámp kámá-pwarará náre tae morok tirá kérép nánko, am yopwar mek térenap arop am fárákapan kor wae manmékiri napnámp taknámp. ³⁷Tá wakmwaek mao námokuráp táráp sámp-kérépria am naropwar arakrá sér, ‘Am tére arop fárákap te wae fwap onokump tárápamp kar wa mwanapon.’ ³⁸Aenámpan maok, am yopwar mek térenap fárákap am tárápan nkea námoku kok sérarrá, ‘Má yopwar máte am aropamp naropwaro man wakmwaek sánkantá. Nomo koupour man sámp-wouroumpea nomo maomp yopwar ponankor sámp mwanámpon.’ ³⁹Aeria maok, man sámpá tukupea yopwar aop fek faropea pap napon.ⁱ ⁴⁰Aeno yumo te apaerá ninik rap? Wakmwaek wain yopwar naropwar koropria te, am yopwar mek térenap arop fárákapan te mokop naenámpon?”

⁴¹Am Juda taokeyakápnap arop fárákapao Jisasén sérrá, “Mao te koropria am yopwar mek térenap arop kwataeran momwarrá tirá wour naenámpon. Aeria am wain yopwar ki sámp konap ke fek wain ki sánk mwanap arop ankwap firan sánk naenámpon.”

⁴²Jisas am fárákapan sérrá, “Kareno. Ae te yumo Kwaromp Buk fek kar ará yaknámp te mér mák napon?

‘Mámá yumwi nap ti konap arop fárákapao

far-sitenap te,

fwap nap woupwiramp yumwi kwapwe yak naenámpon.

Tokwae Karao am ankank nánapinámp tére

yino nke nánko, kwapwe kare kare námpono.’^j

⁴³Aenámpara, ono yumwan sénampon: Kwaro náráp firáp taokeyak konámp yiráp yaekamp pwarokwapea ankwap fi arop yaonámp ki tanknámp fárákapan sánk naenámpon.

⁴⁴Arop mámá yumwi yumuntuk piká párákap nánko te, am aropamp pourou te fápákárápi akwap naerámpon. Táte mámá yumwi arop ankwapamp pourouk piká párákapria te, am aropan fwerápea tiri oui pap naerámpon.”

ⁱ 21:39 Hi 13:12   ^j 21:42 Sng 118:22-23; 1 Pi 2:6-8

⁴⁵Pris tokwae fákáre ntia Farisi fákáre Jisas wounáp kar sénámp am wawia am fárákap wae mér, am wounáp kar te nomwan sénámponrá ninik. ⁴⁶Aeria maok, am fárákap wae Jisasén sámp mwaria napao, koumteouráp aropao Jisasén waeman méria, mao te profetonorá ninik napanotá, am fárákan apáp.

Yupu warámpria fir kékérou i konap wounáp kar

22 ¹Jisaso am Juda taokeyakáp konap arop fárákan wounáp kar ankwap arakrá sér, ²“Kwaro náráp firáp taokeyak námp te kingao i konámp niampon. Maomp namoráp yupu sámp naerianánko, toupour tokwae. ³Mao tak naeria te manénkir am toupour fek apae aropan koropenkrianámp saráp wumwiria pwatea, wae am toupour naenámp yae fek mao náráp tére arop tirá kérép nánko, tukupá érékép mwaria. Aenapan maok, am fárákapao monoria korop mo. ⁴Aenapo warko tére arop ankwap fárákap am manénkir séri tarinámp arop fárákan éréképenkria tirá kérépria maok sérrá, ‘Yumo tukupea sérrá, “King wae náráp fir nánapi námpono. Yumo wawenk! Wae náráp bulmakau ntia pourouráp nape fir mao fwapria nánapia kák námpono. Kápa kare ankank te wae nánapi pwarono. Yumo am yupu warámpnám toupour fek koropenke.”’

⁵Aeránko maok, am tére arop fákáre tukupea am kingo sérinámp kar takrá sénapo maok, tá am fárákapao maomp kar wa mo, pwarará turukump. Ankwap náráp yopwar mek akwap nánko, ankwap náráp bisnis tére mek akwap. ⁶Tá ankwap fárákapao am kingomp tére arop tia fupuka waeria tirá wouri pwar. ⁷Aenapo maok, king yonkwae pwarámpea maomp soldia fákáre tirá kérép nánko, tukupea am tére aropan tirá wourinap arop fárákan ponankor yénképi pwarará, taun méntér yaomwi pouponki pwar. ⁸Aeria king warko náráp tére arop fárákan sérrá, ‘Yupu warámp namp fekamp toupour te wae nánapi yak námpan maok, arop fárákap ono koropenkrá sérinámp arop fárákap te korop mwanap pwi mo, kwatae kare nape. ⁹Aenámpara, yumo ankár taun mekamp mwae kiri poro mekmwaek tukupea arop ponankor yumo nke nap kwamp te man sénapo, onomp fir toupour fek koropanápono.’ ¹⁰Mao aerá sénánko, am tére arop fákáre wae turukumpia paokoprá am taun mekamp kápa kare arop nkea kikipia maok, am arop fárákap te ankwap arop fwapnae, ankwap te arop kwataenámp takia éréképá koropea am yupu warámpnám toupour fek koupoukarea nap fákeyak.

¹¹Koumteouráp arop ponankor wae fir fár mwaria tankáp napo maok, King námoku nke naeria nap mek yoump. Mao youmpea nke nánko maok, arop ankwap te yupu warámpná fir fánap ke fek yirimp konap waempyam^k

^k 22:11 Yupu warámpnap fir poukwapnám arop te arop ponankor korop napan waempyam nénk konámpono.

yirimp moitea tank. ¹² Aenánko maok, Kingo man sérrá, ‘Nouroup e, amo apaeritea yupu warámpnap yae fek yirimp konap waempyam yirimp moitea mamek mank napon?’ Aenánko maok, am arop te waeman kar tákap mo tank. ¹³ Aenánko maok, kingo náráp tére arop fárákapan arakrá sér, ‘Yumo mámá aropan pu yae fek yarokwapea ek sitenapo, kirikip tokwae mek yakano. Aeria am kirikip tokwae mek apánka waeria you kikimpia waeano.’” ¹⁴ Jisaso am wounáp kar séri pwarará, arakrá sér, “Yeno, Kwar te kápae kare arop fárákapan takrá wumwi námpan maok, am ou mek te ankákárank arop fárákapan saráp náráponoria nánkáráp nánko, mao náráp firáp taokeyaknám mek korop napono.”

Jisasén Sisarén takis sánk mwanap turunkiap kar

¹⁵ Farisi fákáre te, nomo Jisasén poupwekáp nánko, apae mokope kar nopok séran wawia man kot mwanámpria tukupea námoku kok kar sérar. ¹⁶ Aeria maok, am Farisi fákáreráo éréképá paokop i konap arop fákáre ntia Herotomp arop fárákap Jisasonámpok tirá kérép napo, am fárákap tukupea Jisasén sérrá, “Tisa, yino wae mér námpono, amo te kare kar sér i konap aropono. Am kare kar sér i konap fek tapek maok, koumteouráp aropan Kwaro i konám ninik yénkrá farákáp konapono. Amo te amwan aropao ninik mwanapan apáp mo i konapono. Amo te waeman ankáránkamp pourouráp ninik fek ponankor aropan ninik i konapono. ¹⁷ Ae konapara, amo ankár yinan sérae: Amo ník nap te apaeno? Mosesomp loao nomwan ‘Fwap King Sisarén takis sánk mwanámpono’rá sénám ni mo nie?”

¹⁸ Aerapo maok, Jisas am fárákapamp poupwekáp ninik wae mérámp kwamp sérrá, “Yumo te kwekár i konap aropono. Yumo apaeritea onan poupwekáp rape? ¹⁹ Yumo onan takis mani náparamp yénképenke!” Aeránko am fárákap wae mani sankoropá man yénkép. ²⁰ Aenapo, mao am fárákapan turunkrá, “Am mani fek yaknám arop wunéri ntia am e te wampono?”

²¹ Aeránko, nopok am fárákapao sérrá, “Sisarompono.” Aerapo, Jisas am fárákapan sérrá, “Takanánko te, Sisaromp ankank te Sisarén sánk kip. Kwaromp ankank te yumo ankár Kwarén sánk kip.”¹

²² Aerá sénánko, am fárákap am kar wawia kokorokoria Jisasén pwarará wae tukup.

‘Sumpwinap arop te ferámpá mák mwanapon?’rá turunkiap kar *Mak 12:18-27; Luk 20:27-40*

²³ Am yae fek táman Sadyusi ankwap fárákap Jisasnámpok korop. Am fárákap te ‘Surumpwinap arop fárákap te warko fárámp mono’rá sér i

¹ 22:21 Ro 13:7

konapara, am Sadyusi fákáre Jisasén turunk,^m 24 “Tisa, Moseso wokwaek sérimp kar amo wae mérapono: ‘Arop ankwap táráp sámp moria sumpwi nánko te, maomp nánaerao maomp yupu kae sámpeanánko, naeramp weri mek yak naenám párápú fékér naenampon.’ⁿ 25 Aerá sénám te, wokwaek yino ou mek arop fákáne k mwearo yakápiapono. Aeria maok, nae-tárápao yupu sámpea yakria sumpwi nánko, maomp fekamp táráp yak mo. Aenánko, maomp nánaerao am yupu sámp. 26 Tá am nánaerao kor sumpwi nánko te, maomp nánaerao sámp. Ankár takrá akwapea fákáne k mwearo ponankor pwar. 27 Takia am ponankor surumpwi pwar napo, yupuao kor wae sumpwi. 28 Aenám te amo yinan sérae: Nánkáráp surumpwinap arop ferámp nap fek te, waomp yupu yak naenampon? Amo wae mér naponon, am fákáne k mwearo te ankáránkamp yupu támao tankrá akwap námpono.”

29 Tá nopok Jisas am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yumo te Kwaromp Buk fekamp kar ntia Kwaromp kárákáreran kor mér moria yumo épépérép kar sérarapon. 30 Nánkáráp sumpwi arop warko ferámp nap fek te koumteou te poumou nap mek tankáp mono. Waeman yámar mekamp ensel fákáreráo yakáp nap niamp pourouráp yakáp mwanapon.”

31 Aeria Jisas ankwap kar sérrá, “Am sumpwinap arop ferámp mwanap kar te ono yumwan turunk nae nae: Ae te Kwaro yumwan máma kar arakrá sénám te nke mori kwaponon? 32 ‘Ono te Abraham, Aisak, Jekop, maomp Kwarono.’ Máma Kwar te sumpwinap aropamp Kwar mono. Máma Kwar te yiki yakápnap aropamp Kwarono. Am te apae riteanápe, nomp wokwaekamp appeyaenáp Kwarént yiki yakáp naponon.”^o

33 Jisas am kar séri pwaránko maok, koumteouráp arop fárákap maomp kar wawia kokorokoriapono.

Kwaromp manénkir yaknám lo kar

Mak 12:28-34; Luk 10:25-28

34 Am Jisas sénám kar támao Sadyusi fákáreamp kar taokarea pap nánko, Farisi fákáre am kar wawia koropea Jisasomp wonae fik koupoukour. 35 Aenapo am ou mek lo mérámp arop ankáránkamp Jisasén mokoponrá nke nae ritea turunk, 36 “Tisa, apae lorao ankwap loran kámákarea tokwae kar námponon?”

37 Tá Jisas nopok man sérrá, “Am te ará: ‘Tokwae Kar te waráp Kwarono. Amo waráp yonkwae kare ponankor, waráp waemp ponankor, waráp ninik ponankor, nouroup karampon.’^p 38 Máma lo te mao támao tokwae karia kámákár akwap námpon. 39 Lo anánk te ankár take pourouráp aráno: ‘Amo ankár waráp firáp aropan aropomp nap te, amoku waráp pourouran aropomp i konapnám taknámampamp.’ 40 Máma

^m 22:23 Ap 23:8   ⁿ 22:24 Lo 25:5   ^o 22:32 Kis 3:6   ^p 22:37 Lo 6:5

anánkaopwe lo te ponankor lo kar ntia profet fákáreramp kar am fi fek tukuri yak námp támaono.”^q

Jisaso Farisi fákáreran ‘Krais te wanono’rá turunkimp kar
Mak 12:35-37; Luk 20:41-44

⁴¹Farisi fákáre oukoumwan koupoukour yakáp napo, Jisaso am fárakapan turunk, ⁴²“Yumo Kraisén te mokoprá ninik rape? Mao te wa yaknámp fi mekampono?” Tá am fárakapao sérrá, “Devitomp fi mekampono.”

⁴³Mao am fárakapan sérrá, “Takanánko te, apaeritea Yiki Kor Spiritao Devitén sérimpon? Mao arakrá sér:

⁴⁴“Tokwae Karao onomp Tokwae Karan arakrá sér,
“Amo onomp yae-párak mwaek tankrá akwapea
nánkár ono waráp yopor arop fákáre
waráp pu ankore mek kák tenanko,
yakáp mwanapono.”^r

⁴⁵Devito takrá sérimpan maok, ono yiráp kar wa nae: Devit námoku man “Tokwae Kar’rá sénámp te mokopia mao Devitomp fi mekamp yak námpon?”

⁴⁶Aerá sénánko maok, am fárakap te ankwap ankárankampao Jisasomp kar pwarokwaprá sér mwarap pourou mono. Aeria maok, ankár am yae feknámpia akwap námp te waeman apápia wakmwaek Jisasén ankwap ankank turunk mo, wae pwar.

Lo méria farákáp konap ntia Farisi fákárerao i konap kar

23 ¹Wakmwaek Jisas námoku éréképá yarak i konámp arop fárakap ntia koumteouráp aropan kar arakrá farákáp, ²“Lo mérap arop fárakap ntia Farisi fákáre yumwan Mosesomp wokwaekamp lo karan farákáp napono. ³Aenapara, am yumwan sánknep kar ponankor yumo ankár wawia mántwaok kipo. Aeno mao i konap ninik te yumo mántwaoki kwapono. Mao yumwan ‘Am karwaokenk’rá farákáp napao maok, mao kare námoku te mántwaok mo i konapon. ⁴Am fárakap te kápae kare lo kánanke-táráp kák napo, koumteouráp arop fárakap kére tokwaeani kwapnámp am kápae sámpea ninik tokwae napan maok, am fárakap námoku te yaewourrá ankwapmwaek kánanke sámp mo i konapono. ⁵Kápae kare ankank tére mwaria nap te aropao námwan nkeanáponoria kwekárrá paokop i konapono. Ye, am fárakap te Kwaromp kar kukumwinap yae sarak tokwae yiriri pwatea, waempyam fu fek mopor kwapwe kákea kápéria paokop i konapono.”^s ⁶Tá toupour fek ankár

^q 22:39-40 Wkp 19:18; Ro 13:9-10; Ga 5:14   ^r 22:44 Sng 110:1; Ap 2:34-35

^s 23:5 Mt 6:1; Kis 13:9

arop tokwae tankáp konap sia fek tankáp mwar kar, tá lotu nap mek arop nke mwanap fek tankáp mwar kar i konapono. ⁷Táte námwan arop ou mek ‘Gude’rá séria, e ‘Tisa’rá sérenk kar i konapono.

⁸Aeno arop fárakap yumwan ‘Tisa’rá sér mwanape, mono. Ankárankamp támao maok yiráp tisa nánko, yumo ponankor te mwearoi yakáp napon. ⁹Yumo máma apárok mapek te arop ankwapan ‘Yiráp naropwar’rá séri kwapono. Ankárankamp kare yámar mek yak námpao maok, yiráp Naropwarono. ¹⁰Yumo arop ankwapan ‘Arop taokeyaknám arop’rá séri kwapono. Yiráp arop taokeyak konám arop te Krai ankárankampono. ¹¹Yiráp arop tokwae te ankár yiráp tére arop yak kuno.^t ¹²Arop, námo tokwae kar namponoria námokuráp e narek sampok nánko te, Kwaro man apárok sámp-anám naerámpon. Aeno arop námokuráp e apárok sámp-anám nánko te, Kwaro maomp e narek sampok naenámpon.”^u

Jisaso tisa fákárean ‘Kwatae ninik nap’rá sérimp kar

Luk 11:39-42,44,52

¹³Jisaso warko sérrá, “Yumo lo yénkrá farákáp konap arop fárakap ntia Farisi fákáre, yumo te kwekár i konap aropono! Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo te kourmteouráp aropao Kwaromp firáp taokeyak konám mek yink mwanap ménki te yumo támao nánánkári fákeyakáp napon. Yumoku kor am mek yink mo napara, kourmteouráp arop am mek yink mwaria napo, am fárakapan mwae kup kákar napon.”

¹⁴Tá Jisas warko sérrá, “Yumo lo yénkrá farákáp konap arop fákáre ntia Farisi fákáre, yumo te kwekár i konap aropono. Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane! Yumo te kae kourmteouran poupwekápria, maomp nap pouroukoup konapono. Yumo te am yiráp kwatae ninik oupoupourrá paokoprá arop nke nap fek Kwarén kar toropwap éri konapono. Ae konapara, nopok am fek touwe kwatae sámp mwanapono.

¹⁵Yumo lo yénkrá farákáp konap arop fárakap ntia Farisi fákáre, yumo te kwekár i konap aropono. Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo te solwara mekmwaek, tá kápae kare apárok yiráp wakmwaek paokop mwanap arop oupourounkrá paokoprá érékép konapono. Takia napo, am arop fárakap yiráp arop yakápria waeman yumo niamp yaomwi mek pik mwanap arop yakáp napon. Yumo am fárakapan mákia yumonap kwatae ninik kámákarea kwatae kare kák nape.

¹⁶Yumo arop ankwap fárakapan mwae kup yénkép mwaria nap te yi wurumpi yakáp napono! Yumo mér kip. Yumwan touwe kwatae korop

^t 23:11 Mk 9:35; Lu 22:26   ^u 23:12 Snd 29:23; Lu 18:14

naeane. Yumo arakrá sér i konapono: ‘Arop lotu nap tokwaeramp e séria fou sénap te kánankeno. Aeno arop am lotu nap tokwae mekamp gol e séria fou e sénapo maok, ankár am séri námpaok tak naenámpon.’

¹⁷Aerá sénapan maok, yumo épépérépia yiráp yi te wuri yak námpono. Apae ankankao tokwae kar námpon? Ae te golao tokwae kar ni, lotu nap tokwae am mek tanknám gol yiki kukarrá papnám, am támao tokwae kar nie? ¹⁸Tá yumo sérrá, ‘Arop alta séria fou e sénám te kánankeno, aeno táte ofa séria fou e sénap te mao ankár am séri námpaok tak naenámpono.’ ¹⁹Aerá sénapan maok, yumo te yi wuri yakáp napono. Apae ankankao tokwae karon? Ae te ofa támao tokwae kar ni, alta ofa yiki kukarrá pap konám am támao tokwae kar nie? ²⁰Arop alta séria fou e sénám te, waeman am alta ntia ankank ponankor alta yumuntut tank nám fek fou e sénámpono. ²¹Arop lotu nap tokwae séria fou e sénám te, waeman lotu nap ntia Kwaro námoku lotu nap mek yak nám fek táman fou e sén-ámpon. ²²Tá arop yámar mek séria fou e sénám te waeman Kwaromp sia ntia am arop am sia fek tank nám fek táman fou e sénámpon.^v

²³Yumo lo yénkrá farákáp konap arop ntia Farisi, yumo te kwekár i konap aropono. Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo te fir mek sirarrá fépér i konap nánákáre konám ankank táman tia fére-sámpramp fi pírpwararea Kwarén ankárank fi sánk konapono. Aeno yumo tokwae kar lo yénk i konap ninik ponankor mántwaok mo, pwar napono. Am te yae-párak kare ninikria arop yurukup, tá aropomp i konap ninik, tá Kwarén mér i konap ninik te pwar napono. Kwarén fére-sámpramp aopwe pírékarea sánk konap lo te pwar kwapono. Aeno mámá tokwae kar lo fekamp ankank máte yumo ankár kare kar mént tére kipo. ²⁴Yumo arop mwae kup yénkép mwaria nap te, yumo yi néneráp niamp nape! Yumo te ampwae kánankeran saráp yiráp fir mek koropantá yérepe napono. Kamel tokwae te yumo méntér fária nonkorop napon.

²⁵Yumo lo yénkrá farákáp konap arop farákáp tá yumo Farisi, yumo te kwekár i konap aropono! Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo kap ntia plet younkwe mwae saráp yárar i konapono. Aeno mek te ankank pouroukoup konap ninik ntia yumokuráp pourou fekamp ninikaok paokop napon. ²⁶Farisi yumo te yi nénerápono. Manénkir te yumo ankár kap éntér mekmékir yáraria yiki kwapwe nánko maok, younkwe mwae kuri yiki kwapwe naenámpon.

²⁷Yumo lo mérap arop farákáp tá yumo Farisi, yumo mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo te kwekár i konap aropono! Yumo te arop papnap apár merao yumuntut mopor kwapwe yak nánko,

^v 23:22 Mt 5:34

mek arop kour ntia kápae kare ankank kwatae top pwarámpeyak námpono. ²⁸Yumo kuri taknámpi yakáp napono. Arop fárákapao yiráp pourouan nke napo, yae-párák kare arop niampono. Aeno yiráp ninik mek te kwekár i konap ninik ntia lo ták-sir konap ninikao yiráp ninik mek top pwarámpeyak námpon.”^w

Jisaso tisa fákárean ‘Nopok touwe sámp mwanap’rá sénámp kar

²⁹Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, “Yumo lo yénkrá farákáp konap arop fárákap, tá yumo Farisi yumo te kwekár i konap aropono! Yumo mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo te profet fákáreran kákap fekmwaek nap yumwi fek térerá, tá yae-párák kare arop fárákapamp kwar yu fek mopor kwapwe kák konapono. ³⁰Aeria yumo sérrá, ‘Yino wokwaek appenápo yakápap ke fek yakápámpanria te, yino am profet fákáre tirá wour mo mwarámpono.’ ³¹Aerá sénapan maok, yumo am takrá sénap kar támao yénképrá: Yumo te profet fákáreran tirá wouriap arop fárákapamp tárápuno.^x ³²Yumo koupour tukupea yiráp appeyaenápoínap kwatae ninik pwi papenke! ³³Yumo te fou-tákam kwataeno! Yumo mokopia pirikimpá tukup mwanapanáp? Kwaro yumwan waeman kotianánko, yaomwi mek tukup mwanapono.^y

³⁴Aenaponono yumo wawenke! Nánkár ono onomp profet ankwap fárákap, tá ninik kourráp, tá lo yénkrá farákáp konap arop yumonapok tirá kérép nanko, yumonapok tukup napo, yumo ankwap fárákap tirá wourrá, tá ankwap fárákapan yaopwae porokopramp fek pukuprá, tá ankwap fárákapan yiráp lotu nap mek fupukrá, mak mwanape. Aeria yumo am fárákapan ankwap taun mekamp yérépea ankwap taun mek kérép mwanape.^z ³⁵Tak napo, yae-párák kare arop fárákap apárok yakápnap arop fárákapao man tirá wour nap te, waeman yumo támaoi naponono. Am fárákapao, yae-párák kare arop fárákap Abel feknámpia tukupea Sekaraia Berekaimp táráp am te yumo lotu nap ntia alta amore mek faropea pap nap te, am te yiráp kwatae ninik fek támaono.^a ³⁶Ono yumwan kare kar sénampon: Am fek nopok touwe kwatae te oukoumwan yumo mámá kear fek yakápnap koumteouráp aropao sámp mwanapon.” Jisaso arakrá sérimpon.

Jisas Jerusaleman yonkwae touwemp kar

Luk 13:34-35

³⁷Jisaso Jerusaleman yonkwae touweria sérrá, “Jerusalem e! Amo te profet fákáreran tirá wour i konaponono! Yumo te Kwaro yumonapok tirá kérépnámp tére aropan yumwi fek yénképrá kák konaponono. Kápae

^w 23:28 Lu 16:15   ^x 23:31 Ap 7:52   ^y 23:33 Mt 3:7   ^z 23:34 1 Te 2:15   ^a 23:35 Stt 4:8; Hi 11:4

kare ke fek ono kounteouráp arop yumwan kakaruk éntupwaro i konámpnám yowe pwae mek wouri fákeyak nae rampan maok, yumo monorá napon.^b ³⁸Yumo wawenke! Oukoumwan yiráp némp te kwaporok yak naenámpono. ³⁹Ono yumwan arakrá sénampon: Yumo te warko onan nke mono, yakrá akwapea nánkáráp yumo sérrá, ‘Kwar Tokwae námokuráp e fek koropnám arop táman warákár tokwae námpono’rá sér mwanapon.”^c

Jisaso lotu nap tokwae ‘Kwatae akwap naean’rá sénám kar

24 ¹Jisas lotu nap tokwae pwarará akwap nánko, mao éréképá yárák i konám arop fárákáp koropea Jisasén, ‘Nko lotu nap tokwae mekamp nap-nap nkeae’ ria yénkép. ²Aenapan maok, nopok mao am fárákapan arakrá sér, “Yumo am táman nkea nínik tokwae rape? Aenapao maok, yumwan kare kar sénampon: Nánkár te yumwi ankwap, ankwap yumwi yumuntuk tank mono. Ponankor mént worépámprá épér napo, apárok pikrink naenámpon.”^d

Jisas ‘Kápaie kare touwe kwatae korop naean’rá sénám kar

Mak 13:3-20; Luk 21:7-24

³Jisas akwapea Oliv faonkwek tank nánko, mao éréképá yárák i konám arop fárákáp námoku saráp Jisasnámпок koropea sérrá, “Amo yinan sérae: Mokope ke fek am ankank fopwar naenámpon? Apae manénkir yénkép nánko, yino amo arákarrá ék napo, mámá apár pwar naenám ke mér mwanámpon.”

⁴Nopok Jisas am fárákapan arakrá sér, “Takria arop ankárankampao yumwan kwekárantáno mér kip. ⁵Kápaie kare arop koroprá onomp e séria sérrá, ‘Ono támao ono Kraiso nae’rá sérantáno. Arop fákáre kápaie kare kounteouráp aropan kwekár mwanape.’^e ⁶Yumo panek mwaekamp, wonae fik mwaekamp yorowarnap kar wa mwanapon. Yumo am kar korop nánko waria te yumo mér kip. Yumo táman korokop kwapon. Am ankank te kare korop naenámpan maok, pwarnám yae kare te oukoumwan sikono. ⁷Ankwap fi aropao ankwap fi aropént yorowar. Tá ankwap kingomp firao ankwap kingomp firan yorowar mwanapon. Tá ankwapmwaek kirikirikamp arop fárákáp yae porokwe tokwae korop nánko, tá némp yérur tokwae korop naenámpon. ⁸Am kápaie kare ankank korop naenám te, yupuao táráp sámp naeria manénkir touwe tokwae arowap konám niamp kápaie kare apárok korop naenámpon.

⁹Am ke fek te yumwan tia touwe nénkria yumwan tirá wour mwanape. Tá kápaie kare kounteouráp arop fárákáp yumwan kokwarok kare mwanape. Am te apae riteanápe, yumo onomp arop

^b 23:37 Ap 7:59   ^c 23:39 Sng 118:26   ^d 24:2 Lu 19:44   ^e 24:5 Mt 24:23-24; 1 Jo 2:18

fárákap yakáp napara, yumwan tak mwarea napon.^f 10 Am ke fek te kápae kare koumteouráp arop Kwarén mér nap pwarará, mao náráp ankwapyaenápén yopor aropamp yaek papria, námoku kuri náráp ankwapyaenápén yopor mwarea napon. 11 Tá kápae kare kwekár profet koroprá kápae kare koumteouráp aropan kwekár sérar mwanape.^g 12 Kápae kare kwatae ninik tokwae kari akwap nánko, arop yonkwae touwe i konap ninik te wae pwar mwarea napon. 13 Aeno koumteouráp arop kárákáre yakáprá tukupea pwarnámp yae fek napo te, Kwaro man fwap warko érékép naenámp. 14 Tá arop fárákap am Kwaro náráp firáp taokeyaknámp Kwapwe Kare Kar kápae kare apárok mwae farákáp napo, ponankor koumteouráp arop fwap wawia napo, wakmwaek pwarnámp yae korop naenámp.”^h

Kwatae kare ankank korop naenámp kar

Mak 13:14-23; Luk 17:23-24

15 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér. “Tá yumo nke napo, am kwatae kare ankank wokwae profet Danielo sérimp, am ankank lotu nap tokwae mek koropea fokopeyakea oumi pap naerámpon. (Arop mámá kar te nkea fwapia níki samp kuno.)ⁱ 16 Tá am ke fek te koumteouráp arop fárákap Judia mek yakáp nap te fwap yakáp mwaria te, pirikimpea faonkwek tukup mwanapono. 17 Arop náráp kaerik tank námp te warko nap mek youmpea náráp ankank sámp mono. 18 Tá arop yopwar mek yak námp te arákárrá akwapea náráp nap mekamp waempyam sámp mono. 19 Táte koumteou tárápu yakáp nap, tá táráp yink yaek fákeyakáprá mom wun nap, am fárákap te koupoutáráp nape! Mao te tére tokwae mwanape. 20 Komontok korop námp fek, tá lotunap ke fek am ankank koropantánoria, yumo ankár Kwarén kar toropwap kipo. 21 Am ke fek te kápae tokwae koropnámp kenono. Wokwae Kwaro apár wourékam yoroimp ke fek te take pourouráp korop moimpono, tá wakmwaek kor take korop mono.^j 22 Táte Kwaro am ke amor mek ták-pwar mo nánkoria te, koumteouráp arop ponankor moyakáp mwarapon. Aeno Kwaro koumteouráp arop fárákapan námoku nánkáráp tarinámp ninikria maok, am ke amor mek ták-pwar námpon.

23 Am ke fek arop ankwapao yumwan sérrá, ‘Yumo nkenke, Krai te mapek yak námpon.’ Tá ‘Nkwampok yak námpon.’ Aerá sénapo te, yumo, kare karan mpweria méri kwapono. 24 Waeman ankwap fárákap yankarrá arakrá sér mwanape, ‘Ono te Kraisono.’ Ankwapao sérrá, ‘Ono profetono.’ Makrá poupwekáp sérar mwanape. Tá kárákáre tokwae momwar pourouráp téreria, am fek Kwaro nánkáráp tenámp koumteouráp

^f 24:9 Mt 10:22; Jo 16:2   ^g 24:11 1 Jo 4:1   ^h 24:14 Mt 28:19   ⁱ 24:15 Dan 11:31
^j 24:21 Dan 12:1

aropamp ninik sámpá yampourou mwanape.^k 25 Yumo wawenk! Ono tak mwanap kar táman yumwan ‘Oukoumwan mérenk’ ria séri pwar nampon.

26 Aeria am fárákapao yumwan sérrá, ‘Nkenke! Mao arop yak mo apár mek yak námp’rá sénapo te, yumo ampok tukup kwapono. Táte am fárákapao sérrá, ‘Yumo nkenke! Mao te mámá nap mek yak námp’rá sénapo te, am kar wawia méri kwapono. 27 Mékér wae tokwae yámaraoknámp mwaeknámpia, ponankor wae tákaprá akwapea yámar porokor námp mek i konámp te, nánkár wakmwaek Aropamp Táráp arákarrá ék námp fek kor taknámp naenámpon.

28 Apae ankank mákáre nánko, ampwae yákáre koropea koupoukour konapon. Taknámp niamp Aropamp Táráp yámar meknámp ék námp fek, arop ponankor am fek koupoukour mwanapon.”

Aropamp Táráp nánkár ék naenámp kar

Mak 13:24-27; Luk 21:25-28

29 Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Am kápaie tokwae koropnámp ke pwar nánko, koupour kar yámar kirikip nánko, yunkao kor wae mo nánko, yámar mekamp térme mukarea apárok ékrink naenámpono. Tá yámar mekamp kárákáre kor ankankao kor wuwia wae naenámpon.^l

30 Aenángo, am ke fek táman Aropamp Táráp korop naenámp yarápaie yámar mek érik farákár nánko, kápaie kare némpoukamp arop am nkea náráp pourouantá éménk mwanapon. Tá am fárákap Aropamp Táráp yámar mek narek karaok koumwe yumuntuknámp kárákáre tokwae ntia wae tokwae fek ék nánko nke mwanapon.^m 31 Tá mao náráp ensel fákáre kárákáre fek wur fokopnámp wa nap fek tirá kérép nánko, mao apár yarápaie pwar námp fek tukupea, Kwaro nánkáráp tarinámp koumteouráp arop éréképa koropea, ankár mek koupoukour mwanapon.”ⁿ

Yao fikan nkea mér i konap wounáp kar

Mak 13:28-31; Luk 21:29-33

32 Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Yumo te fwap yao fikan nkea mér mwanapon. Am yao yowe ént fékiria pwae pére nánko te, yumo wae méria ‘Oukoumwan te yámar kwapwe naenámp ke’rá sér i konapono.

33 Táte taknámp am ankank ponankor koropánk námp nkea, yumo fwap mér mwanapono: Aropamp Táráp korop naenámp yae wae wonae fik koropea ménki fek yak námpon. 34 Ono yumwan kare kar sénampon: Mámá kear mekamp koumteouráp arop fárákap oukoumwan sumpwi mo napo, am ankank ponankor korop naenámpon. 35 Yámar mek ntia apár te akwapá pwar naenámpon. Aeno onomp kar te pwar mo kareno.”

^k 24:24 2 Te 2:9; Yé 13:13-14 ^l 24:29 2 Pi 3:10; Yé 6:2-13 ^m 24:30 Mt 26:64; Yé 1:7

ⁿ 24:31 1 Ko 15:52; 1 Te 4:16

‘Jisas ék naenámp yae te mér mo kareno’rá sénámp kar
Mak 13:32-37; Luk 17:26-30,34-36

³⁶ Jisaso warko sérrá, “Aeno arop ankáránkamp am yae ntia am ke te mér mo kareno. Yámar mekamp ensel fákáreráo kor mér mo, Kwaromp Tárápao kor mér mono. Kwar Naropwar námoku saráp méri yak námpon.^o ³⁷Wokwaek Noa yakámp ke fek ninikiapnámp taknámp oukoumwan Aropamp Táráp arákarrá ék naenámp fek kor taknámp mwarea napon.^p ³⁸Oukoumwan éntenk tokwae korop monámp ke fek te, fir fépérrá ént fépérrá, koumteou tirá takrá tukupea, Noa sip mek papárámp ke fekiapono. ³⁹Am fárákap te náráp pourouk sámp mwarap te ník moitea yakáprá takrá tukupapo, éntenk tokwae koropria koumteouráp arop ponankor éntao timpono. Tá taknámp Aropamp Táráp ék naenámp ke fek kor tak mwarea napon.^q ⁴⁰Arop anánkaopwe yopwar mek tére nep te Kwaro ankwap ankáránkamp warámpria, ankwap pwar naenámp.^r ⁴¹Tá yupu anánkaopwe ni yaprá yak nep te, Kwaro ankáránkamp warámpria, ankwap te am fek pwar nánko yak naerámpon. ⁴²Ae naerámpara, yumo ankár fwapia mér kipo: Yumo te moko ke fek yiráp Tokwae Kar ék naenámpaoean mér mono.^s ⁴³Yumo ará ankankan ninik kipo: Arop nap naropwaro moko ke fek arop koropea náráp nap mekamp ankank oukun naenámpaoeanria kumuruk amp mono, ankár yérék nánko, oukun arop te maomp nap mekamp ankank oukun mo, fwapono.^t ⁴⁴Ae konámpara, yumo kor ankár nánapi yakáp kip. Aropamp Táráp yumo oukoumwan ék mo naenámpan mpweria ník mo pwar napo, am ke fek táman ék naenámpo.”

Kwapwe kare tére arop ntia kwatae tére aropan wounáprá sénámp kar
Luk 12:41-48

⁴⁵ Jisaso ankwap wounáp kar arakrá sér, “Apae tére arop kwapwe kare ninikria, maomp tére yae-párák taokeyak konámpon? Am ankank naropwar man ankwap tére aropan taokeyakria, man fir nénk naenámp ke fek nénk konámpon. ⁴⁶Aetenánko, wakmwaek am ankank naropwar arákarrá koropea am tére arop wae námoku séri pwate akwapnámp ninikaok téreanámp nke nánko, pwi yak nánko te, am tére arop támao fwap warákár tokwae konámpon. ⁴⁷Ono yumwan kare kar sénampon: Am aropan te waeman náráp ankank taokeyak naenámp arop tokwae yoroi pap naenámp.^u ⁴⁸Aeno am tére arop kwataeria námoku támao ninikrá, ‘Onomp arop tokwae te koupour korop mono.’ ⁴⁹Aeria am énéni tére konap aropan fupukrá yárakrá, fir fárrá mánmán ént fépér i konap aropént ént fárrá mánmánrá yarak. ⁵⁰Aenáno,

^o 24:36 Ap 1:7; 1 Te 5:1-2   ^p 24:37 Stt 6:5-8   ^q 24:39 Stt 7:6-23   ^r 24:42 Mt 25:13

^s 24:43 Yé 3:3   ^t 24:47 Mt 25:21,23

maomp arop tokwae am tére arop te korop mo naenámpan mpweria am tére aropao kor oukoumwan apae yae fek, apaekamp ke nánko, korop naenámpaoeanrá mér mo. ⁵¹ Aenángo am arop tokwae te koropea am tére aropan fukia man sámpea kwekár ninikaok i konap arop fárákapént páte nánko, am mek apánka waeria you kikimpia wae mwanapon.”

Fére-sámpramp énkénki koumteouramp wounáp kar

25 ¹Tá Jisaso wounáp kar ankwap arakrá sér, “Nánkár am ke fek te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp te fére-sámpramp énkénki koumteou niampon. Arop ankárankamp oukoumwan táman yupu sámp naeria koropnám yae fek, am énkénki koumteou náráp lam tia man mwaeao k yépékia warámpá korop mwaria tukup.” ² Aenapo maok, ankwap éntik te yonkwae kour mo, aeno ankwap éntik te fwap yonkwae kourráp. ³ Aeria yonkwae kour monap koumteou te lam ti-korop napao maok, wel te méntér ti-korop mo. ⁴ Aeno yonkwae kourráp koumteou te wae botol mek wel kéria náráp lamént tia korop. ⁵ Aenapo maok, am yupu wourékam sámp naenámp arop te koupour korop mo nánko, am koumteou ponankor ouwipi nánko, pampi yakáp.

⁶ Aenapo akwapea kumur kupuk ‘Yupu sámp naenámp arop wae koropán’rá wumwi kar sérrá, ‘Yumo tukupea man mwaeao kikípia warámpá koropenke!’ ⁷ Aerapo maok, am énkénki koumteou ponankor fápárámprá náráp lam nánap. ⁸ Tá yonkwae kour moráp koumteou náráp lam wel mo nánko, yonkwae kournap koumteouran sérrá, ‘Yumo yinan wel ankwapmwae sápenke. Yinomp lam torokwar naeria waeane!’ ⁹ Aerapo maok, yonkwae kourráp koumteou nopok sérrá, ‘Mono! Mámá wel te yinan kor pwi mo, tá yumwan kor pwi mono. Fwapono, yumo tukupea yumoku mwanap stua mekamp wel mani fek sámpenke.’ ¹⁰ Aerá sérapo maok, am fárákap wae wel sámp mwaria stua mek tukup te. Aenapo maok, am yonkwae kouria nánapi yakápnap koumteou am yupu wourékam sámp naenámp aropént yinkea, nap mek fépérrá tankápria ménki kéri pwate.

¹¹ Aenapo am ankwap éntik énkénki koumteou wakmwaeak arári koropea sérrá, ‘Tokwae Kar e, amo yinan ménki kik-pwarae!’ ¹² Aerapo maok, táte am aropao nopok sérrá, ‘Yumo apae koumteou nape? Ono yumwan mér mo rae!’ ¹³ Jisas takrá séri pwarará, arakrá sér, “Yumo fwapia mér kip. Yumo am Aropamp Táráp ék naenámp yae ntia ke te mér mono.”^w

Tére arop yininkaopweran wounápnám kar

Luk 19:11-27

¹⁴ Jisaso warko arakrá sér, “Tá ankwap te, Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp te arop ankárankamp tokwae panek ankwap némpouk akwap

^u 25:1 Lu 12:35   ^v 25:11-12 Lu 13:25-27   ^w 25:13 Lu 12:40

naeria, náráp tére konap aropan wumwiria, náráp ankank ponankor am fárakapamp yaek nénk námp niampon. ¹⁵Mao am tére arop ankákárankaomp tére mwanap kárákáre ninikria take pourouráp puri fek ‘Náráp mani fákeyakáprá, am fek térenk’ ria nénkria, ankwap aropan K5,000 sánk, tá ankwapan K2,000 sánk, tá ankwapan K1,000 sánk. Taki pwarará mao wae akwap.^x ¹⁶Mao wae akwap tenánko, am K5,000 sámpnám arop koupour kar térea kámákarrá warko K5,000 sámp. ¹⁷Tá am K2,000 sámpnám arop mao kuri térea warko kámákarrá ankwap K2,000 sámp. ¹⁸Aeno arop K1,000 sámp námp te sámpá akwapea apár me yokoroepa náráp arop tokwaeramp mani te mek wouroumptea yak.

¹⁹Aenapo, wae kápae kare ke akwap tenánko, wakmwaek am tére arop fárakapamp arop tokwae wae arákarrá korop. Wae koropea, náráp mani nénk tarinámp am arop fárakapan yurukup naeria. ²⁰Aenánko maok, tá arop K5,000 sámp námp sankoroepa sánkria sérrá, ‘Arop Tokwae, amo onan K5,000 sáp napan ono am fek térea, warko ankwap K5,000 sámp namp má nkeae.’ ²¹Aeránko maok, am arop tokwaerao sérrá, ‘Amo te kwapwe kare tére aropono! Amo tére kwapwe karia tére taokeyak kwapwe napon. Amo kánanke kwarok ankank fwap taokeyak napara, onomp ninik te amo fwap kápae kare ankank taokeyak nanapon. Amo koropea onont warákárae.’^y

²²Arop ankwap K2,000 sámp námp mao kuri koropea sérrá, ‘Arop Tokwae, amo onan K2,000 sáp napon. Amo nkeae. Ono am fek térea warko K2,000 ankwap sámp nampon.’ ²³Aeránko maomp arop tokwaerao man sérrá, ‘Amo te tére nap pwar moria, yae-párák kare térea napon. Amo kánanke kwarok ankank yae-párák taokeyak napara, amo fwap tokwae kar ankank poukwap nanaprá ninik nampon. Amo koropea onont warákárae.’

²⁴Tá K1,000 sámpnám arop mao kuri koropea sérrá, ‘Arop Tokwae, ono wae mérampono, amo te tére poukwapá yákrá fopwaoka wae, tá amo te arop ankwapao yoroinap yopwar mekamp firan kor ti konapon. Tá ankwap aropao kwar mek ankankou yiriri tenap fekamp fir ti konapon. ²⁵Ae konapantá ono táman apápria waráp K1,000 má kwar mek wouroump tari nampon. Waráp mani má nkeae.’

²⁶Táte arop tokwaerao maomp kar pwarokwaprá sér, ‘Amo te kwatae kare tére aropono! Amo te kokwae kare aropono! Ono ankwapao yopwar yoroinap fir ti konamp, tá ankwapao kwar mek ankankou yiriri tenap mekamp fir ti konamp, amo táman mérapono. ²⁷Takria te amo apaeritea onomp mani beng mek pap moi napon? Ono koropea onomp K1,000 sámpria am fek kámákár námp méntér sámp nae mpupo.’ ²⁸Aeria am arop tokwaerao am fek yakápnap arop fárakapan sérrá, ‘Ae te yumo

---

^x 25:15 Ro 12:6   ^y 25:21 Lu 16:10

K1,000 am pwarokwapea K10,000 sámpnámp aropan sánkenke. ²⁹Am te apae riteanápe, aropao ponankor ankank ankwap fwapi taokeyak nánko te, warko ankwap ankank man nénk mwanapono. Aeno táte arop ankwap ankank mo námp te, mao fákeyaknámp kánanke kwarok ankank akwapá moyak naenámpon.^z ³⁰Am tére arop kwatae te ek kirikip mek far-sitenapo, am mek apánka waeria yu kikimpia arokwapano.’ ”

Aropamp Táráp ponankor arop firan yurukup naenámp kar

³¹Tá Jisaso ankwap wounáp kar sérrá, “Nánkár wakmwaek Aropamp Táráp King yakea náráp ponankor ensel fákáre méntér arákarrá éknámp ke fek, mao kingo tank konámp sia king fek tank naenámpon.^a ³²Tá ponankor arop fi mao nke námp fek wonae fik koupoukour mwanapon. Aenapo, am arop fi kuk pirékarea anánk fi pwar naenámpon. Sipsip taokeyaknámp aropao sipsip pirékarrá ankwap mwaek pwar, meme pirékarrá ankwap mwaek pwar konámp niamp naenámpon. ³³Mao te sipsip tirá yae-párak mwaek kák, meme tirá yae-mánkwan mwaek kák naenámpon. ³⁴Takria kingo yae-párak mwaek yakápnap arop fárakapan arakrá sér, ‘Yumwan te onomp Naropwar Kwaro warákár námpono. Yumo onomp Naropwaro náráp firáp taokeyak naenámp oukoumwan apár wourékam yoro námp fek yiráp por nánapi páte námp am sámpenke.^b ³⁵Am te apae riteanápe, wokwaek ono yae-porokwe nanko, yumo onan fir sápapono. Tá ono ént nikip nanko, yumo onan ént sápapono. Ono ankwap némpouknámp korop nanko, onan yiráp nap mek warámp-sira napono. ³⁶Ono waempyam mo nanko, yumo onan waempyam sápapono. Ono touwe nanko, yumo onan taokeyakápi napono. Ono kalabus mek yak nanko, yumo onan koropá nkeapono.’

³⁷Aeránko, tá yae-párak kare arop fárakap nopok maomp kar pwarokwaprá arakrá sér mwanapon: ‘Tokwae Kar, mae ke fek amo yae-porokwe napo, yino amwan fir sánkámpon? Tá mae ke fek amwan ént nikip nánko, yino ént sánkámpon? ³⁸Tá mae ke fek amo ankwap némpouknámp korop napo, yino amwan nap mek warámp-sirarimpon. Tá mae ke fek amo waempyam mo napo, yino amwan waempyam sánkámpon? ³⁹Mae ke fek yino amo touwe napo koropá amwan nke námpon, tá mae ke fek amo kalabus mek yakapo, koropá amont kar táráparimpon?’

⁴⁰Nopok kingo man kar pwarokwaprá arakrá sénaenámpon, ‘Ono yumwan kare kar sénampon: Yumo máma kápae kare ankank onomp mapekamp e tokwae monámp nánae ankwapan takrá tére nap te, onan kor tak napon.’^c

⁴¹Aeria mao am yae-mánkwan mwaek yakápnap arop fárakapan arakrá sénaenámpon, ‘Yumo te moyakáp mwanap arop fárakapono.

^z 25:29 Mk 4:25   ^a 25:31 Mt 16:27   ^b 25:34 Lu 12:32   ^c 25:40 Snd 19:17; Hi 6:10

Yumo onan pwarará, yumo te onomp Naropwaro Satan ntia maomp ensel fákárerampor nánapi pwatenámp torokwar mo i konámp yaomwi mek pikenke. ⁴²Am te apae riteanápe, wokwaek ono yae-porokwe nanko, yumo onan fir sáp moi naponono. Ono ént níkip nanko, yumo ént sáp moi naponono. ⁴³Ono ankwap némpouknámp korop nanko, yumo onan yiráp nap mek warámp moi naponono. Ono waempyam mo nanko, onan waempyam sáp moi naponono. Ono touwe nanko, tá ono kalabus mek yak nanko, yumo onan koropá nke moi naponon.'

⁴⁴Aerá sénánko, am fárakapao kor nopok man sérrá, "Tokwae Kar, mae ke fek yino nke nánko, amo yae-porokwe napo, tá ént níkip nánko, tá amo ankwap némpouknámp korop napo, tá amo waempyam mo napo, tá amo touwe sámp napo, tá amo kalabus nap mek yak napo, amwan yaewour moi námpono?"

⁴⁵Tá nopok mao arakrá sénaenámpon: 'Ono yumwan kare kar sénampon: Yumo mapekamp e moráp arop ankwapan tak moi nap te, yumo onan kor tak moi naponon.' ⁴⁶Aenapara, am fi arop te tukupea touwe kwatae sámpea arokwamánkrá ankár yakápá yakáp mwanapon. Aeno yae-párák kare arop te yiki yak sámpea yakápá yakáp mwanaponon."

Taokeyakáp konap arop Jisasén farop mwaria kar papap kar

26 ¹Jisas am kar ponankor farákápea pwarará, am ke fek táman mao éréképá yarak i konámp arop fárakapan sérrá, ²"Yumo wae mérapon, Pasova fir fár mwanámp yae te anánk yae mwar tank námpon. Aeno tá wakmwaek Aropamp Táráp yopor aropamp yaek pap napo, am fárakapao yaopwae porokopramp fek pukup mwanaponon."^d

³Am ke fek táman Pris Tokwae fákáre ntia Israel fi taokeyakáp konap arop, pris taokeyak konámp arop tokwae Kaiafasomp nap mek koupoukour. ⁴Aeria am fárakap Jisasén sámpá farop mwanámpria e-poup kar sérarrá tankáp. ⁵Aeria sérrá, "Mono. Nomo kápae kare arop koupoukarrá Kwarén lotunap yae fek am ankank tak nánko, koumteouráp arop fárakap nomwan yorowarantáno."

Yupu ankwap Jisasomp me korok sanda kwarákarimp kar

Mak 14:3-9; Jon 12:1-8

⁶Jisas Betani mek wokwaek lepra touwe sámpámp arop Saimonomp nap mek yak. ⁷Aenánko yupu ankárankamp mao botol kwapwe kare yumwi fekamp am mek sanda kwapwe top pwarámpeyak námpon sankorop. Am sanda te mani tokwae fekampono. Jisaso fir fárrá tank nánko, am yupuao náráp sanda sankoropea maomp me korok kwarákár. ⁸Aenánko, mao éréképá yarak i konámp arop fákáre nkea kokwarokria

^d 26:2 Kis 12:1-27; Mt 20:18

sérrá, “Apaeritea māmá sanda kwaporok akwap námpono? ⁹Nomo am sanda arop sánkria am fek nomo mani tokwae sámpea ankank monap arop fárákapan nénk mwar mpupo.”

¹⁰Jisas maomp kar wae méria man sérrá, “Yumo apaeritea māmá yupuamp ninik mek kápae sánk rape? Mao te onan kwapwe kare ninik fek námpono. ¹¹Kápae kare por ankank monap arop fárákap te yumont yakáp mwanapon. Aeno ono te yumont kápae kare por yak mono. ¹²Mámá yupu am sanda onomp pourouk kwarákáramp te onan apár me mek pap mwanapan nánap námpono.^e ¹³Ono yumwan kare kar sénampon: Ponankor kápae kare apár mekmwaek māmá Kwapwe Kare Kar farákápria am māmá yupuraoinámp karan kor méntér farákáp napo, arop fárákap am táman ninik mwanapon.”

Judas ‘Jisasén faropenk’ ria arop outirimp kar

Mak 14:10-11; Luk 22:3-6

¹⁴Am ke fek táman éntér-sámpramp arop ou mekamp arop ankárankamp, maomp e te Judas Iskariot, mao pris tokwae fákáreaonapok akwapea sérrá, ¹⁵“Yumo onan apae ankank sáp napo, ono yiráp yaek Jisas pap nanampono?” Aeránko maok, am fárákapa man 30 mani silva sánk. ¹⁶Tak napo maok, am ke fek táman mao, moko ke fek am fárákapa yaek Jisas sánk nanampaoeaná mwaé oupourouk.

Jisas Pasova fir fárimp kar

Mak 14:22-26; Luk 22:7-13

¹⁷Yis Moráp Pan Fépér mwarap Yae manénkir ankárankamp yae korop námp fek, Jisaso éréképá yarak i konámp arop fárákap koropea Jisasén turunkrá, “Amo ninik nap te yino maok Pasova fir nánapiánángo, amo Pasova fánanapono.”^f ¹⁸Tá mao sérrá, “Yumo taun mek tukupea ono méramp arop ankárankampan sérrá, ‘Jisaso sérrá, “Ono nanamp ke te wae wonae fik námpono. Ono onomp éréképá yarak i konamp arop fárákapént waráp nap mek Pasova fir fánae.” ’ ” ¹⁹Aerá séránko maok, am arop fárákap wae Jisaso sérimpaok takia Pasova fir nánapi pwar.

²⁰Tá wae kumur mek am éntér-sámpramp arop fárákap éréképea méntér tankáprá fépér. ²¹Am fárákap fépérrá tankápria Jisaso sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Yumo ou mekamp arop ankárankamp onan yopor aropamp yaek pap naerámpon.” ²²Arop ponankor am kar wawia yonkwae touweria maok, ankákárankrá turunkupria sérrá, “Tokwae Kar e, ae te onoi kano?” Aerá sérar. ²³Aenapo mao nopok arakrá sér, “Am arop dis mek tanknámp sup mek onont pan anámp námp te mao onanenbria outiri naenámp arop támaono.^g ²⁴Tá kare Aropamp Táráp

^e 26:12 Jo 19:40   ^f 26:1,17 Kis 12:1-51   ^g 26:23 Sng 41:9

te waeman Kwaromp Buk fek sénámpaok touwe sámp naenámpon. Aeno am arop Aropamp Tárápan yopor aropamp yaek pap námpao maok, koupouteane! Éntupwaro man fárákap te wampwe mpupo! Mao tak námp fek waeman touwe kwatae sámp nae-rámpon.”²⁵ Aeránko Judas man yopor aropamp yaek sánk naenámp mao arakrá turunk, “Tisa, ae te onoi kano?” Tá Jisas man sérrá, “Wae amoku sénap támaono.”

Jisaso pan ntia wain ént nénkámp kar

Mak 14:22-26; Luk 22:14-20; 1 Korin 11:23-25

²⁶ Mao fépérrá tankáp napo, Jisas pan sámpea Kwarén ‘Aesio’rá séria, mao am pan fárákapea éréképá yáarak i konámp arop fárákapan nénk. Aeria mao sérrá, “Máte onomp pourouno. Yumo sámpea fárenke.”^h ²⁷ Tá wain énráp kapan kor Kwarén ‘Aesio’rá séria am fárákapan nénkria sérrá, “Yumo ponankor māmá fárenke. ²⁸ Am te onomp yiri fek kontrak yoro nampono. Ono kápae kare aropamp kwatae ninik yárári akwapanoria kwarákár na-nampono.ⁱ ²⁹ Ono yumwan sénampon: Ono wain ént te warko fár mono, ankár akwapea Kwaro náráp firáp taokeyak konámp korop nánko, am mek yumont wain ént wourékam fánanampono.”

³⁰ Takia pwarará tár ankárankamp sámpea wae ek tukupea Oliv Faonkwek tukup.

Jisaso Pitan ‘Amo námwan pwar nanap’rá sérimp kar

Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38

³¹ Jisas am fárákapan sérrá, “Yiráp onan mérnep te māmá kumuruk kwatae akwap naerámpon. Kwaromp Buk fek sérrá, ‘Ono sipsip taokeyak konámp arop farop nanko, sipsip fákáre pirikimpea tukup mwanapon.’^j

³² Aeno wakmwaek ono warko fárámpea Galili mek yumwan mekia akwap nanampon.”^k ³³ Tá Pita nopok man arakrá sér, “Táte kápae kare aropamp mér kwatae akwap námpon kor, onomp mér mwar kwatae akwap mo kareno!”

³⁴ Jisas man sérrá, “Ono amwan kare kar sénampon: Māmá kumuruk kakaruk oukoumwan fárám mo nánko, amo yinink por sérrá, ‘Námo man te mér mono’rá sénaerapon.’”^l ³⁵ Nopok Pita man sérrá, “Wampweno! Ono fwap amont sumpwi nanampono. Ono amwan ‘Mér mono’rá sér te mo karonol” Ponankor mao éréképá yáarak i konámp arop fárákapaok kor ankár takrá sér.

Jisaso Getsemani yopwar mek Kwarén kar toropwapimp kar

Mak 14:32-42; Luk 22:39-46

³⁶ Takia pwarará, Jisas am fárákapént Getsemani yopwar mek tukup. Tukupea mao éréképá yáarak i konámp arop fárákapan sérrá, “Yumo

^h 26:26 Jo 6:54-56 ⁱ 26:27-28 Kis 24:8; 1 Ko 10:16 ^j 26:31 Jo 16:32; Sek 13:7

^k 26:32 Mt 28:7 ^l 26:34 Mt 26:69-75

mapek yakápenke. Ono nkwapek youmpea kar toropwap nae.”³⁷ Aeria maok, mao Pita ntia Sebedimp namoráp yaworan mwar éréképea akwap. Oukoumwan te maomp ninik kápae nánko, yonkwae touwe tokwaerao man oupouroup.³⁸ Aenánko am fárákapan sérrá, “Ono wae sumpwi nanamp wonae fek nánko, ono yonkwae touwe tokwae rae. Yumo mapek yakáprá onont yérékrá yakápenke.”^m ³⁹Aeria yoump tae morokria yimetáp mwaeknámp apárok woukourá arakrá kar toropwap, “Onomp Ayao! Amo fwap tak naeria te, ono touwe tokwae sámp nanamp kap má sámp-sinanapon. Aeno amo onomp ninikaoki kwapono, wampweno. Amo ankár waráp ninikaok sarámpo.”ⁿ

⁴⁰ Aeria pwarará akwapea mao éréképá yárok i konámp arop yininkaopwean nke nánko, mao pampi yakáp. Aenapo, mao Pitan sérrá, “Yumo te mokocono? Yumo onont ankárakamp ke fek yépék mwanap pourou mo nie? ⁴¹ Yumo te ankár yérékrá kar toropwapenke! Takria yumo kwatae ninik fek tukupantáno. Tá kare, yiráp ninik te, fwap tak nae ninik napan maok, yiráp pourou te kárákare mo námpon.”

⁴² Aeria maok, mao warko anánkan youmpea arakrá kar toropwap, “Onomp Ayao! Amo fwap mámá touwe sámp nanamp kap onan kárákár pik naenámp pourou mo nánko te, amo waráp ninikaok nanapon.”^o ⁴³ Tá warko youmpea nke nánko, am arop yininkaopwe ouwipi kápae nánko pampi yakáp. ⁴⁴ Mao am fárákapan pwarará warko yininkan youmpea am manénkir kar toropwapi námp táman warko takrá sér.

⁴⁵ Warko mankea am arop fárákapan sérrá, “Yumo te oukoumwan pampria anepér rape? Yumo nkenke! Aropamp Tárápan kwatae ninikráp aropamp yaek pap naenámp ke te wokwae koropáne. ⁴⁶ Yumo ferámp napo, nomo wae tukup mware. Arop onan yopor aropamp yaek sánk naerianámp wokwae wonae fik koropáne.”

Judas Jisasén yopor aropamp yaek papnámp kar

Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jon 18:3-11

⁴⁷⁻⁴⁸ Jisas oukoumwan kar sérrá yak nánko, Judas am éntér-sámpramp arop ou mekamp wae korop. Pris tokwae fákare ntia Israel fi taokeyakáp konap aropao tirá kérépnap arop ou tokwae Judasént bainatráp yao ke tia korop. Aeria Judas am fárákapan sérrá, “Yumo nke napo, ono akwaprá man koupwiyakrá aop mukur namp te, am arop te Jisas támaono. Yumo ankár sámp kipo.” ⁴⁹ Aerá séri pwarará, koupour kar Jisasnámpok koropria sérrá, “Kumuruk, Tisa.” Aeria mao wae man koupwiyakrá aop mukur. ⁵⁰ Aenánko Jisas man sérrá, “Onomp nouroup e, amo am naeria korop nap te koupour takae!” Aeránko maok, arop fárákap wae koroprá paokoprá Jisasomp pourouk yae paprá wae sámp.

^m 26:38 Jo 12:27   ⁿ 26:39 Hi 5:7-8   ^o 26:42 Hi 4:15

⁵¹Aenapo maok, arop ankáránkamp Jisasént yak námpao náráp bainat ak-sámprá pris taokeyaknámp aropamp tére aropan woupwi kor porokwapá aop-sir.^p ⁵²Aenángo Jisas man sérrá, “Bainat warko am mek norokorae! Arop ponankor bainat fek yorowaria te, ponankor bainat fek surumpwi mwarea naponon. ⁵³Amo te mér mori kwapono? Ono yorowar naeria te ono fwap onomp Naropwarén turunk nanko, mao fwap onan kápae kare ensel fákáre éntér-sámpramp fi ami kámákár akwap námp sáp naenámpono. ⁵⁴Aeno táte ono tak nanko te, Kwaromp Buk fek yaknámp kar te mokopia kare kar naenámp? Kwaromp Buk fek sérrá, ‘Ankank ankár taknámp korop naenámpri námp támao korop námpon.’”

⁵⁵Am ke fek táman Jisas am arop fákáreran sérrá, “Yumo onan sámp mwaria korop nap te, oukunrá yorowarinámp aropan sámp mwaria ni konap niamp bainatráp yao ke tia korop napwae! Ono kumur méntép lotu nap tokwae mek tankrá koumteouráp aropan kar farákápamp fek te, yumo onan sámp moiapono. ⁵⁶Aeapan maok, máma ankank ponankor yumo onan napan maok, profet fákárerao kumwiap kar méntér pwi námpon.”

Tá mao éréképá yárák i konámp arop fárákáp te waeman Jisasén pwarará pirikimpá tukup.^q

Jisasén kotiap kar

Mak 14:53-65; Luk 22:54-55,63-71; Jon 18:12-14,19-24

⁵⁷Lo yénkrá farákáp konap arop fárákáp ntia arop taokeyakáp konap arop, pris taokeyaknámp arop Kaiafasomp nap mek koupoukour yakáp. Aenapo arop fárákáp Jisasén sámpea am nap mek warámpá tukup.

⁵⁸Aenapo, Pita maomp wakmwaek akwap námpao maok, akwapea panek tae morok yak. Mao am Kaiafasomp nap yári tenap mek youmpea plisman fákárerént tank. Mao te Jisasén apae mokop naprá nke nae ritea yépékrá tank.

⁵⁹Pris tokwae fákáre ntia Kaunsil’ fákáre arop ‘Jisas te arak námp’ ria yankar sénánko, am fek Jisasén farop mwaria ‘Am tak naenámp arop te maeno?’rá turunkup. ⁶⁰Kápae kare arop koropea yankar sérar. Aenapan maok, am kot wanap arop fárákáp te am fek Jisasén farop mwanap ankank te nke mo kare. Aenapo wakmwaek arop anánkaopwe korop.

⁶¹Am anánkaopwerao sérrá, “Máma arop te sérrá, ‘Ono fwap Kwaromp lotu nap tokwae párampea yinink yae fek saráp warko ti pwar nanamp’rá séri námpon.’”^s

⁶²Tá pris taokeyak konámp aropao fokopeyákrá Jisasén sér, “Amo te mae kar pwarokwaprá sénape? Máma kar amo taki naprá sénap máte

---

^p 26:51 Jo 18:26   ^q 26:56 Mt 26:31; Jo 16:32   ^r 26:59 ‘Kaunsil’: 14:55 ntia 15:1 fek kor yak námpon. “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 55 fek nkeae.
^s 26:60-61 Jo 2:19-21

mokopono?”⁶³ Aerámpan maok, Jisas te kar sér mo. Aenánko mao warko sérrá, “Ono amwan yiki yak konámp Kwaromp e fek turunk nampono: Amo oukoumwan narekamp fou e sérae! Amo te Kraiss, Kwaromp Táráp ni mo nie?”^t

⁶⁴Nopok Jisas man sérrá, “Amo sénap támaono. Aeno ono yumwan sénampon: ‘Aropamp Táráp kápae kare kárákáreráp Kwaromp yae-párák mwaek yámar mek tankea wakmwaek koumwe yumuntukia ék nánko, nke mwanapon.”^u

⁶⁵Jisas aerá sénánko, pris taokeyak konámp arop am kar wawia námokuráp waempyam pearákapria sérrá, “Mao te Kwarén wouroumprá sénámpono! Nomo apaera arop ankwapamp kar wa mwaria wumwi mwanámpanáp? Mao waeman Kwarén wouroump sénánko, oukoumwan táman yumo wae wawi napono. ⁶⁶Aeno yiráp ninik te mokop rape?” Tá nopok am fárákapao sérrá, “Mao te waeman kwatae ninik námpono. Ankár sumpwi naenámpono.”^v

⁶⁷Aeránko oukoumwan arop fárákapao Jisasomp yimetápok atopia man porokwap. Tá ankwap fárákapao man yae kwae fek táraporeria ⁶⁸sérrá, “Amo Kraissao nap kwamp te, amoku ninikia profet kar fek sérae, amwan te wa porokwapáne?”^w

Pita ‘Jisasén mér mo nampon’rá sérimp kar
Mak 14:66-72; Luk 22:54-62; Jon 18:15-18,25-27

⁶⁹Pita am nap topik yár ménki porok youmpea tank. Aenánko am mek tére konámp yupu maomp wonae fik koropea sérrá, “Amo kuri amo Galili mekamp Jisasént yakapono.” ⁷⁰Táte Pita kápae kare arop wa nap fek sérrá, “Mono! Ono te amo sénap kar am te mér mo nampono.” ⁷¹Aeria mao yár ménki wonae fik akwap naeria nánko, am mek tére konámp yupu ankwap man nkea wonae fik yakápnap koumteouráp aropan arakrá sér, “Mámá arop máte wokwaek Nasaret mekamp Jisasént yakámp aropono.” ⁷²Tá Pita monoria warko arakrá sér, “Kare kar narekampráp, ono am arop te mér mo nampono.” ⁷³Aeránko maok, wakmwaek tae morok arop ankwap fárákap am fek yakáp nap koropea Pitan sérrá, “Kare karonu, amo te am fi mekamp aropono. Waráp kar te am fi mekamp aropamp kar niamp sénapono.” ⁷⁴Oukoumwan te Pita ankár kar kárákáre fek arakrá sér, “Kare kar narekampráp, ono am arop te mér mo nampono.” Takrá séri pwar nánko wae kakaruk aráp. ⁷⁵Aenánko Pita warko námwan Jisaso sérimp kar ninik. Mao sérrá, “Kakaruk oukoumwan aráp mo nánko amo yinink por onan ‘Mér mo namp’rá sénanapono.’ Aerimpan ninikia Pita wae yár younkwek oukur akwapea éma waempon.

^t 26:63 Ais 53:7   ^u 26:64 Dan 7:13; Mt 24:30   ^v 26:65-66 Wkp 24:16; Jo 10:33; 19:7

^w 26:67-68 Ais 53:5

Jisasén warámpea Pailatonámpok tukupap kar

27 ¹Wae takrá yakáp napo akwapea wakor nánko, pris tokwae ponankor, tá Israel fi taokeyakáp i konap arop fárakap takia Jisasén farop mwanap kar sérar. ²Takia pwarará, am fárakapao Jisasomp yae yawor sen fek yarokwapea Gavman Tokwae Pailatonámpok sámpá tukup.

Judas sumpwimp kar

Aposel 1:18-19

³Oukoumwan te am Jisasén arop outirinámp arop Judas te mao nke nánko, Jisasén kotria man sumpwi pap mwanap niamp. Aenapantá mao warko ankwap ninik sámpea am 30 mani silva am pris tokwae fákáre ntia arop taokeyakáp i konap aropaonapok arákarrá sámpá akwap.^x

⁴Aeria sérrá, “Ono kwatae niniki tenae! Ono kwapwe kare aropan yopor aropamp yaek páte nanko, mao sumpwi naenámp niampáne.” Aeránko maok, am fárakapao sérrá, “Am te yinomp ankank mono. Amoku waráp ankankono.” ⁵Aerapo maok, Judas am mani silva lotu nap tokwae mek sirarrá pwarará akwapea námoku paok fek oumpour kor fek tokoroepa sumpwi yak.

⁶Pris tokwae fákáre am mani silva am sámpea sérrá, “Mámáte arop sumpwi pap nap fekamp manino. Nomo lotu nap tokwae mekamp manint pap mwareano.” ⁷Aeria maok, námoku kar papea fákeyakáprá, am mani fek apár kwar fekamp sospen yoro i konámp aropamp apár sámp. Aeria am arop fárakapamp ninik te “Am apár mek panekamp arop koropá yakria sumpwi nánko, am mek pap mwanámpmon!” ⁸Aeria maok, am apár e tákaprá ‘Yiriráp Apár’ ri papapon. Tá am e te oukoumwan taki yak námpon. ⁹⁻¹⁰Aenámpan am te wokwaek Kwaro Profet Jeremaiamp top korént purá sérimp kar te oukoumwan take pourouráp wae korop námpon. Mao sérrá, “Arop fárakapao am 30 mani silva sámpea napo, Israel fákárerero am aropan nopok sánk mwanámpria séri tari napan, am mani fek kwar fekamp sospen yoro i konámp aropamp apár sámp mwanapon. Tokwae Karao onan arakrá sérimp niampon.”^y

Pailato Jisasén turunkimp kar

Mak 15:1-5; Luk 23:1-5; Jon 18:28-38

¹¹Jisasén santukupea Gavman Tokwaerao nke námp fek pwate napo, fokopeyak. Aenángo Gavman Tokwaerao man turunkrá, “Amo te Juda firamp king nie?” Tá Jisas sérrá, “Amoku támao takrá sénapono.” ¹²Pris tokwae fákáre ntia arop taokeyakáp konap arop wae man nkwakwe make

^x 27:3 Mt 26:14-15   ^y 27:9-10 Sek 11:12-13

kar fek kot. Aenapan maok, Jisas te nopok kar ankwap pwarokwaprá sér mo.^z ¹³Aenáńko Pailato man sérrá, “Arop ponankor amwan kotria má sérarnap kar te wa mák rape?” ¹⁴Tá Jisas nopok Pailatomp kar pwarokwaprá sér mo. Aenámpantá maok, Gavman Tokwae te ninik tokwae.

Pailato ‘Taken’rá sénánko, Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar

Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Jon 18:39–19:16

¹⁵Yopwar méntép am anepérnap yae fek Gavman Tokwaerao kalabus nap mekamp arop ankárakamp sámp-kérép konámpon. Ae konámpara, koumteouráp aropao námoku arop ankárakamp sámp-kérépaeria maomp e sénapo, Pailato am arop táman mwar sámp-kérép konámpono. ¹⁶Arop ankárakamp maomp e te Barabas, arop ponankor, kwatae kare aroprá ninik i konap yak námpono. Jisasén kot nap ke fek Barabasén kalabus nap mek páte napo yak. ¹⁷Koumteouráp arop koupoukarrá yakáp napo, oukoumwan Pailato am fárákapan turunkrá, “Yumo ninik nap te, ono kalabus mekamp wan yumonapok sámp-kérép nanampono? Ono Barabasén sámp-kérép nanamp ni, Jisas ‘Krais’rá sér i konap man sámp-kérép nanamp nie?” ¹⁸Mao te wae mér, am Juda taokeyakápnar arop fárákapan te arop fárákapan Jisasén warákarrá man éntér paprá tukup napo, am táman kokwarokria man kot napon.^a

¹⁹Pailato arop yurukup i konámpan sia fek tank nánko, maomp yupuao kar arakrá sámp-kérép, “Amo te am yae-párak kare aropan te nkwak maki kwaponno. Ono kumuruk man yém nkea pwatea yonkwae sakáp tokwae nampono.”

²⁰Pris tokwae fákáre ntia arop taokeyakáp konap arop fárákapan koumteouráp aropamp ninik mek koupoump napo, am fárákapan ankar Pailatén wumwirá, ‘Barabasén te sámp-kérépaer! Jisasén te faropanápono’ ria wae. ²¹Tá Pailato warko turunkrá, “Yumo ník nap te, mamá arop yawor te maeran sámp-kérép nanampono?” Am fárákapan sérrá, “Barabasén sámp-kérépaer!”^b ²²Pailato am fárákapan sérrá, “Ae te ‘Jisas Krais’rá sér i konap man te mokop nanampono? Aeránko am fárákapan ponankor sérrá, “Yaopwae porokopramp fek pukupenke!” ²³Tá Pailato sérrá, “Apae riteanono? Apae kwatae ankanki námpono?” Aeránko am fárákapan tékén kárakáre fek sérrá, “Yaopwae porokopramp fek pukupenke!”

²⁴Oukoumwan te Pailat ninik nánko maomp kar te ankore mek yak nánko, arop fárákapan kar yorowar tokwae napantá, mao ént yinkípea arop fárákapan nke nap fek yae yáraria pwarará sérrá, “Máte onomp kwatae ninik

^z 27:12 Ais 53:7; Mt 26:63   ^a 27:18 Jo 11:47-48; 12:19   ^b 27:21 Ap 3:14

mono. Táte mámá arop sumpwi námp te yumoku naponu.”²⁵ Tá koumteouráp arop ponankor nopok sérrá, “Am te yinokunámp ankankono. Kotria te, yinoku, tá yinomp tárápuamp pourouk korop naenámpono!”²⁶ Aenapantá Pailat Barabasén am fárákapaonapok sámp-kérép. Tá Jisasén maomp soldia fákárerao ain tákáre tokoropramp paok fek Jisasomp younkwe mwaek porokwap. Takia sámpá tukupea yaopwae porokopramp fek pukup mwaria.

Soldia fákáre Jisasén wouroumprá sériap kar

Mak 15:16-20; Jon 19:1-3

²⁷Gavman Tokwaeramp soldia fákáre Jisasén porokwapea pwarará Gavman Tokwaeramp nap mek warámpá yinkeá soldia ponankor man ikir yakáp. ²⁸Aeria man wouroumpria maok, námokuráp waempyam koupour kar worokwapea sirarrá paokoprá, kingo yirimp konámp niamp waempyam noumouri sámpéa Jisasomp pourouk yirimpea pwar. ²⁹Tá wiráp paok wi moukoupea kingomp kump niampia maomp me korok yirimp. Tá kingo sámpá tank konámp niamp yaopwae sámpéa maomp yae-párák mwaekamp yaek sánk. Aeria maomp wonae fik kwaráp torokomprá kar wouroumprá séria arakrá sér, “Yo...! Juda firamp king e!” ³⁰Aeria man atopia maomp yaekamp yaopwae pwarokwaprá Jisasén me korok wiráp paok wi yirimp tenap yumuntuk purá porokwap.^c ³¹Man wouroumprá séria pwarará, am waempyam noumouri worokwapea paprá námokuráp waempyam warko yirimpá pwar. Takia pwarará, waeman yaopwae porokopramp fek pukup mwaria sámpá tukup.

Soldia fákáre Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar

Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jon 19:17-24

³²Mao tukupria mwaeak Sairini mekamp arop ankárank maomp e te Saimon, man Jisasén pukup mwanap yaopwae Jisas námoku samp námp, má sampaeria wae napo, mao am kake samp.

³³Wae tukupea apár e Golgota fek am e fi te ará, “Arop Me Kor Yaknámp Apár.” ³⁴Aeria am fárákapao wain ént more konámp marasin méntér ouroukoupramp, touwe anámp tae morokanoria Jisasén sánk. Aenapo, mao kánanke mi námpao maok, fár mo.^d ³⁵Am fárákapao wae Jisasén yaopwae porokopramp fek nil fek pukupá pwarará, maomp waempyam ankank te wa mokop sámp naenámpaeanrá nke mwaria, satu pilairá tankáp.^e ³⁶Am fárákap am fek tankáprá yépékrá tankáp. ³⁷Narek Jisas yépe kor páte yak námp fek kar Jisasén kotinap am arakrá kumwi: Mámáte Jisas Juda firamp Kingono.

³⁸Wonae fik Jisasén pukup tenap fek yorowaria ankank pouroukoup nep arop anánkaopwe, ankwap Jisasomp yae-párák mwaek, ankwap

^c 27:30 Ais 50:6   ^d 27:34 Sng 69:21   ^e 27:35 Sng 22:18

yae-mánkwan mwaekia pukupá pwar.^f 39 Aetenapo, koumteouráp arop fárákap am mwaek tukupá koroprá te, Jisasén narek pukup tenap táman nke ko me kor párámpárrá kar wouroumprá sér. 40 Aeria sérrá, “Amo te ‘Lotu nap tokwae párámpa yinink yae fek saráp ti nanamp’ ri napara, amo amoku yaewourae! Amo Kwaromp Táráp kareao nap kwamp te, yaopwae porokopramp pwarará apárok ékae!”^g 41 Pris tokwae fákáre ntia lo yénkrá fárákap konap arop fárákap, tá arop taokeyakáp konap arop fárákapao kor narek Jisasén nkea arakrá wouroumprá sér, 42 “Mao te arop ankwapan yaewour i konámpao maok, námoku kare te yaewour naenámp pourou mono. ‘Námo Israel firamp King’rá sér i konámpara, yaopwae porokopramp pwarará apárok ék nánko, yino táman nkea mér mwaro. 43 Mao Kwaromp Tárápria námwan fwap mao yaewour naenámp mérámpara, Kwaro man warákár námp kwamp te, mao fwap oukoumwan yaewourano.”^h 44 Loan yorowaria ankank pouroukoupnep arop yawor Jisasomp wonae fek pukup tenap arop mao kuri ankár taknámp wouroumprá sér.

Jisas sumpwimp kar

Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30

45 Yámar kuk nánko kirikip tokwae ponankor apár oupouroupá yakrá akwapea kumur mwaek yámar yinink ke nánko, 46 tá yámar yinink ke námp fek táman Jiaso Kwarén tékén arakrá wumwi, “Eli, Eli, lama sabaktani?” Am kar fi te arakrá sér, “Onomp Kwar e! Onomp Kwar e! Amo onan apaerá pwararape?”ⁱ 47 Táte, arop ankwap fárákap wonae fik fougouri yakáp nap, am kar wawia sérrá, “Mámá arop te Elaijan wumwi námpono.” 48 Aeria arop ankárankamp koupour kar akwapea yir niamp ankank sámpea top i konámp wain ént mek anámpea yaopwae fek paprá yarokwapea narek Jisasén fáranoria maomp táp mek sánk.^j 49 Aenángo maok, ankwap fárákapao sérrá, “Sikono! Nánkár Elaija koropea man yaewour te mokopon nke mwaro!” 50 Aenapo maok, Jisas warko tékén wumwiria maomp waemp sámp-kéréprá sumpwi.

51 Am ke fek táman waempyam tokwaeri lotu nap tokwae fek tokorop tenap nareknámpia pearákarrá pikia ankorek fu fek por-pwararea anánk mwaek peari yak. Aenángo némp yérur tokwaeria péri tokoprá pikrínk. 52 Aenángo Kwaromp firáp kápae kare koumteouráp arop wokwae surumpwiapo, apár me mek kákap, am apár me kikirip akwapránk nánko, warko fápárámp.^k 53 Am fárákap apár me pwarará wakmwaek Jisas warko fárámp nánko, am fárákap yiki kor taun Jerusalem mek yink napo, kápae kare arop am fárákapapan nkeapono.

^f 27:38 Ais 53:12   ^g 27:39-40 Sng 22:7; Jo 2:19   ^h 27:43 Sng 22:8; Jo 5:18
ⁱ 27:46 Sng 22:1   ^j 27:48 Jo 20:28-29   ^k 27:51-52 Kis 26:31-33; Hi 10:19-20

⁵⁴Kepten ntia soldia fákáre mént yakáprá Jisasén yépékrá yakápap fárakap am némp yérur nánko, koropnámpankank táman nkea apáp tirinka wae. Aeria am fárakapao sérrá, “Námwan kare karonó! Mámá arop te Kwaromp Tárápono!”

⁵⁵Kápaé kare koumteou wokwaek Jisasomp wakmwaek paokop i konap Galili meknámpan yaewour mwaria korop nap, am koumteou fárakap panek tae morok yakáprá tokor yakáp.¹ ⁵⁶Ankwap am ou mekamp te Makdala mekamp Maria, ankwap te Jems ntia Josepomp éntupwar Maria, ankwap te Sebedimp tárápyaramp éntupwar.

Jisasomp yákáre péri kor me mek papap kar

Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42

⁵⁷Takia kumur mek Arimatea mekamp mani tokwaeráp arop maomp e te Josep, mao korop. Mao kuri Jisasén mérnámpan arop támaono.

⁵⁸Mao akwapea Pailatén turunkia Jisasomp yákáre sámp naerianánko maok, Pailato soldia fákáreran sénánko, am yákáre sámpea Josepén sánk.^m ⁵⁹Josep am yákáre sámpea yiki kare wupwi kor waempyam fek papea yarokwap. ⁶⁰Yarokwapea sakwapea péri kor me wourékam mao námokuráp por fourrá youmpnámpan mek pap. Aea maok, péri kor worare tokwae sámp-farfarrá koropea me fek kéri pwar. Mao taki pwarará, wae akwap.ⁿ ⁶¹Aenánko Makdala mekamp Maria ntia ankwap Maria am yupuyarao mwar yakria am péri kor me yak námpan fek tankrá tokor tank.

Soldia fákáre Jisasén pap nap fek yépékrá yakápiap kar

⁶²Pampia koumounek am sabat yae fek táman pris tokwae fákáre ntia Farisi fákáre tukupea Pailatonámpankoupoukour. ⁶³Am fárakapao sérrá, “Arop Tokwae, yino am yankar sérar i konámpan arop oukoumwan yiki yakámpan fek sérimpan kar níkrano. Mao sérrá, ‘Nánkár wakmwaek yinink yae yakea warko fárámpan nanamp’rá sérimpan.’^o ⁶⁴Takria maomp éréképá yárik i konámpan arop fárakap kánánkámpan koropea yákáre sámpá tukup tea koumteouráp aropan kwekárará sérrá, ‘Mao warko fárámpan námpono’rá sérantáno. Aenapo am oukoumwan kwekárará sénapan kar am wokwaekamp kwekárará sér i konapan kámákár akwapantáno. Aeantáno, amo soldian sénapan, péri ménki fek kárákáre fek kéri pwate napo, yinink yae fek am fek yérékrá yakáp mwanapon.” ⁶⁵Tá am fárakapan Pailato sérrá, “Takanánko te, yumo tukupea taokeyakáp mwanapan arop éréképenke. Aeria yumo tukupea am yákáre papramp péri kor me táp kárákáre fek kéri pwarenke.”

⁶⁶Aeránko maok, am fárakap tukupea péri kor me topok kéria pwarará, am mek yoump tenapan nke mwanapria péri kor me táp fek

¹ 27:55 Lu 8:2-3   ^m 27:58 Lo 21:22-23   ⁿ 27:59-60 Ais 53:9   ^o 27:62-63 Mt 16:21; Jo 2:19-20

táraoki pwarará, soldia ankwap fárákap am fek yérék mwanap káká pwar.

Jisas warko fárámpámp kar

28 ¹Sabat yae akwapá pwar nánko, yae ankárank Sande fek yámar aok naenámp wonae fik nánko, Makdala mekamp Maria ntia ankwap Maria am Jisasén papnap péri kor me nke neria korop. ²Aenepo koupour kar némp yérur tokwae nánko, Tokwae Karamp ensel yámar mek pwarará, ékia péri me táp fek oupouroupá yaknámp yumwi worare tokwae sámp-farfarrá akwapria am yumwi worare yumuntuk tank. ³Maomp yimetáp te mékér wae niamp nánko, maomp waempyam te yámar mekamp kouwme waentar niampono. ⁴Aenángo soldia fákáre am táman nkea apáp tirinkrá kour me woukouria, ke sorokwamprá wae surumpwi yakáp nap niamp pourouráp.

⁵Aenapo maok, ensel am yupuyaran sérrá, “Yumo te apápi kepono? Ono wae mér, yumo te am Jisas, arop fárákapao yaopwae porokopramp fek pukupap táman oupourounkrá korop nepono. ⁶Mao te mapek yak mono. Mao wokwaek sérimpnámp taknámp wae fárámp teane. Yumo koropea mao ampinámp népe nkenke.” ⁷Yumo koupour akwapea maomp éréképá yarak i konámp arop fárákapan sér kipo: ‘Mao te wae péri me meknámp fárámp tenámpono. Mao te yumwan mekia akwapea Galili mek nánko, yumo man ampok nke mwanapon.’” Aerá séria yupuyaran sérrá, “Kwaro onan, am kar séraerá sámp-kérépnámp fi támaono.”^q

⁸Tá am yupuyar te apáp nepao maok, warákár tokwaeria koupour kar péri kor me pwarará, mao éréképá yarak i konámp arop fárákapan séneria fárakoprá akwap. ⁹Tá Jiaso am yupuyaran mwaeao kikipia sérrá, “Koumounek, yupuyar e!” Aeránko, am yupuyar akwapea maomp wonae fikria puk sámpria man lotu. ¹⁰Aenepo, Jisas am yupuyaran arakrá sér, “Yumo te apápi kepono. Yumo akwapea onomp ankwapyae fákáreran, ‘Mao te “Galili mek tukupea onan ampok nke mwanapono” ’rá sér kipo.”^r

Soldia fákáreramp kar

¹¹Am yupuyar oukoumwan akwap nepo, péri kor me tápok yérékiap soldia fárákap taun mek tukupea pris tokwae fákáreran am ankank korop námp am sérar. ¹²Aenapo, pris tokwae fákáre ntia taokeyakáp konap arop fárákap námoku kar papea fákeyakáprá séraria, am soldia fákáreran mani tokwae nénkea, ¹³sérrá, “Yumo ankár ‘Yino pampi tenánko, maomp éréképá yarak i konámp arop fárákapao kumuruk koropea maomp yákáre sámpá tukup tenap’rá sérar kipo.”^s ¹⁴Táte Gavman Tokwae yumo am péri

p 28:6 Mt 16:21 q 28:7 Mt 26:32 r 28:10 Hi 2:11 s 28:13 Mt 27:64

kor fwapia taokeyakáp monap kar māmá wa nánko te, yino fwap man ankwap kar sénánko, yumo te fwaponono.”¹⁵ Aeria am soldia fákáre pris tokwaerao sénapaokria ‘Jisasomp firáp aropao maomp yákáre sámpá tukup tenap’rá sérarrá, tukupea napo, oukoumwan kor am kar Judia fi mek taki yak námpon.

Jisaso náráp éréképá yáarak i konámp arop fárákapan ‘Tére kip’rá sérimp kar

Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23; Aposel 1:6-8

¹⁶ Am mom-sámpramp arop tukupea Galili mek Jisas ‘Tukup kip’rá sérimp faonkwek tukup. ¹⁷ Aeria maok, am fárákapao am fek Jisasén nkea man lotu. Aeapao maok, ankwap fárákap te oukoumwan, mao te kare Jisas támaoiane? rá ninik. ¹⁸ Tá Jisas am fárákapamp wonae fik koroepa sérrá, “Kwaro onan māmá apár mek yaknám ankank ntia yámar mekamp ankank ponankor taokeyak nanamp kárákáre tokwae sáp námpono. ¹⁹ Aenámpara, yumo te ankár tukupea kápae kare arop fi onomp firáp arop arárrá kák kipo. Aeria yumo am fárákapan onomp Naropwaromp e fek, tá onomp e fek, tá Yiki Kor Spiritamp e fek ént mek nérrá kák kipo. ²⁰ Tá yumo ankár am fárákapan ono yumwan farákápnamp kar am mántwaokanáponrá farákáp kipo. Yumo fwapia wawenk: Ono fwap ponankor ke fek yumont yakrá akwapea am yae pwar námpek fek nanampono.”